

لە پىتاو گەلىكى

خاوەن برباردا

منتدى اقرأ الثقافي

www.igra.ahlamontada.com

مانكانە يەكى تايپەتە بە كارگىزى و گەشەپىندانى مرقى

ئازارى پى!

ئەگاسا كرىستى

ھەناسەى ئاسوودەى

چاومىڭى يارمەتى مەبە، تۆ بىخەشە!

ئېمە كار دەكەين، كەواتە ئېمە ھەين!

شەمە
سەمە
پەمە

ئەم بەرھەممە ناوازانەى بېرىار
كەوتە بەردىدى خويئەرانى ئازىز

خاوەنى ئىمتىياز

ئەندازىار:

مەسعود تاهىر پۇڭبەيانى

سەرنووسەر

عادىل محەممەد شىخانى

sarnosar@yahoo.com

بەرپۇڭىيەبەرىك نووسىن

بەرزان ئەبۇبەكر

دەستەك نووسەران

ئەسكەندەر پەخىم

بىگەرد فارس

زاهىر زانا

محەممەد مىرگەيى

محمد هاشم محمد

وھاب خەسىب

يەحيا محەممەد

گولان خەمەئەمىن

راوىژكارى ياساىى

پارىزەر:- نازاد محىدىن

بەشى ھونەرىك دىزاين

پشتىوان عبدالرحمن

تايپ

كلسوم جەلال

No:

83

ئاونىشانى گۇقار

سلىمانى - شەقامى سالم - تەلارى جەمالى حاجى عەلى-

نەۋمى جوارەم- يەكەي (۴۰۱) نىزىك پردى خەسرەو خال

۰۷۴۸۰۱۱۲۷۸۷ - ۰۷۷۰۲۱۷۸۶۸۲

ھەولپىر

۰۷۵۰۴۴۶۳۲۳۰ - ۰۷۵۰۵۲۵۳۰۳۵

E-mail: bryarmagazin@gmail.com

bryarmagazine

دابه شىگردن: كۇمپانىياك پەيك

07708649210

چاپ: كۇمپانىياك پىرەمىرد

ررررر!

مانگانه‌یه‌کی تایبته به کارگیری و گه‌شه‌پیدانی مریی
سالی جه‌وته - ژماره 83 - نیاری 2015

کارگیری و بازارسازی

ھەمىشە ھاۋرىڭى كىتەپ بن!

ھەممۇ كىشەكان، تەنھا بە ماددە چارسەر دەكرىن. لىدوانو قىسەكرىنو گىفتوگۇكانى كەنالىكانى راگەياندىن، زۆربەيان سەرقالى باسكرىنى قەيرانى ئابوورىن، بىئەۋەى بزانىن ئىمە بە ئابوورى ۋلاتەكەمان، چىمان ئەنجام داۋە جى دەكەينو بە تەماى چىن؟!

لەگەل ھەممۇ ئەمانەشدا، باۋەرى تەۋاۋەتىمان بەۋەتە جوانەيە كە دەلئىت: **لەگەر دەتەۋىت، سەۋىلىك پەختەۋەر بەگە،**

فەيزى ئۆيىندەۋەى بەگە

خۇشەۋىستانم: زۆر باشتان كىرد، بۇ پىشۋى رۇخو ئاسۋودەۋىى رېڭخەستى ئىانتان، كىتەپتان ھەلېزارد، ئەۋ پارەۋەۋەلى كە زۆر بەزەمەت پىكەۋەتان نابو، داتان بە كىتەپ! چۈنكە ئىۋە دەزانن، كە خۇراكى مېشك، پېش خۇراكى گەدەيە!

ئاتاجى ئىۋە بە زانستو رۇشنىبىرى پەرۋەردەۋە گەشەپىندانو گرنگىدان بە ناخ، پېش رۈۋەكەش شىتومەكەۋ جىلۋ بەرگە پىۋىستىيە ماددىيەكانى دېكەيە!

بىردەۋەى سەۋىلىك گۇشارو كىتەپ بۇ نىۋە مالۋ خىزانەكەتان،
گرنگەرە لە بىردەۋەى گەنجىنەيەك ئالتۇن!

كىتەپخانەيەكى بچوۋك لە مالىكەتاندا، جوانترە لە ھەممۇ توحفەۋ شتە جوانەكانى دۇنيا، جوانترىنۋ بەنرخترىن خەلاتى خوداۋەندى بالادەستو دەۋلەمەندو دارا، بۇ پېغەمبەرانى خۇشەۋىستى "كىتەپ" بوو..

خودا دەيتۋانى ئالتۇنۋ زىۋىان بەسەردا ببارىنن، بەلام ئەۋەى كە بۇى ناردن بە ھەممۇ زىۋى دۇنيا، سەۋدا ناكىر! ھەممۇ دىارىيەك بە نىرخو بەھاي ماددى، نىرخى دىارى دەكرى، تەنھا كىتەپ نەبى!

دوۋبارە دەستخۇشيتان لىدەكەم، كە كىتەپتان ھەلېزارد؛ بۇئەۋەى لەم زەمەنە دۇۋاردا ھاۋرىتان بىت، بىگومان باشتىن ھاۋرىتان ھەلېزاردوۋە ھەلەدەن ھەمىشە ھاۋرىنى بەردەۋامى كىتەپ بن!

زۆر خۇشحال بووم بە تاسەۋ پەرۋىشى خەلك بۇ كىتەپ لە پېشانگى ئىۋەدەۋەلتى كىتەپ لە شارى ھەلېر؛ چۈنكە ئەۋەى دلخۇشى كىردبووم، ئەۋەۋو كە ھەستەم كىرد بەۋە كارەيان رېڭاى راستەقىنەى بەختەۋەرىى خۇيان دۇزىۋەتەۋە! رۈۋەكرىنە كىتەپ، رۈۋەكرىنە بەرەۋە دەۋازەى كامەرانىۋ ئاسۋودەۋىى.

لەم بارۋەۋەخە دۇۋارو سەختو پىر قەيرانەدا، پەنابىردن بۇ كىتەپو خۇيىندەۋە، باشتىن رېڭاچارەيە بۇ كەمكرىنەۋەى گۇشارەكانو ۋەركىرتى ھەناسەيەكى پاك، بۇ زىانو ھەۋلەدان بۇ چارسەرى كىشەكان.

ئەم سالى پېچەۋانە بە ھەممۇ پېشېنىيەكان، رېزەى كىتەپ كىرېنۋ رۈۋەكرىنە كىتەپ، لە ھەممۇ سالىنى پېشۋو باشتىر بوو، ۋىراى كىشەى نەۋوۋنى موۋچەۋ كۆمەلىك قەيرانى دارايى! ئەمەش ئامازەيەكى باشە، كە تاكى كورد گەپشۋەۋە بەۋەى كە كىشەكانى ئىمە، تەنھا ماددى نىنۋ قەيرانەكانى ئىمەش، تەنھا ئابوورى نىن!

رېڭاى بەختەۋەرىى ئىمە تەنھا پارە دابىنى ناكات! پارە ناتۋانئىت بە تەنھا كىشەكانى ئىمە چارسەر بكات! دوۋرەۋەتەۋە لە كىتەپ، لە راستىدا دوۋرەۋەتەۋەى لە زىانو مەۋەۋ ئاسۋودەۋىى رۇشنىبىرى كەلتۈۋرۈ ھەممۇ جوانىيەكان، گەۋەرتىن قەيرانو كۈشندەرتىن دەردى كۆمەلگى ئىمەيە! دوۋاگەۋەنى موۋچە، ھىندەى كىشەى ئابوورى تەسلىمكرىن بەۋە قىستانەمان بۇ چارسەر دەكات، كە زۆربەيان كەمالىياتى زىانن، بەلكو لەۋانەيە ئالۋزىرتى بكات! پىرسىارگەلىكى زۆر ھەن، كە تەنھا ماددە بە تەنھا ناتۋانئىت ۋەلاميان بىداتەۋە!

ۋەكو چۇن ماسلۇ دەلئىت: ئەگەر تۇ تەنھا چەكۈشت بەدەستەۋە بىت، ھەممۇ شتەكانت، ۋەكو بىزمەر دىتە پېش چاۋ! ھەر كەسىكىش تەنھا ماددى بەدەستەۋە بىت، ۋا دەزانئىت!

کارگیری به غنوفتار

هاوریه‌تی چاکان، خپرو چاکت بو ده‌کاته میرات، هاوریه‌تی
که‌سانی خراپیش، په‌شیمانی ده‌کاته میرات.
ئیینولموقه‌ففه‌ع

سی شت چاره‌یان نییه.. هه‌زاری؛ نه‌گه‌ر تیکه‌لی ته‌مه‌لی بوو، ناکۆکی؛
نه‌گه‌ر ئاویتنه‌ بوو به‌حه‌سوودی، نه‌خۆشی؛ نه‌گه‌ر تیکه‌ل بوو به‌پیری.
په‌ندیکی عه‌ره‌بی

یه‌که‌م هه‌نگاوی زانست: بیده‌نگیه، دووهم هه‌نگاو: گوێگرتنه، سییه‌م:
له‌به‌رکردنه، چواره‌م: کاریگرتنه، پینجه‌م: بلاوکردنه‌وه‌یه‌تی.
ئه‌سمه‌عک

ئه‌و ماله‌ی میوان نانا‌سیت، گوێستانیکه‌ بو ئه‌ندامانی خیزانه‌که‌ی..
میخائیل نه‌عیمه

رینگا گوێرێزکراوه‌کان، نامانگه‌یه‌ننه‌ لووتکه‌ی سه‌رکه‌وتن.
لاقوننن

چاۋەرپى يارمەتى مەنە، تۆ بېخىشە!

لەم چىرۇكەۋە فېردىبېن:

- ۱- ئابىت ئىمە ھەمىشە ھەر چاۋمان لەۋە بىت؛ كەسانى دى يارمەتىمان بىدەن، با ئىمەش دەستېشخەرىپىن ئىمە سەرەتا بېخىشەن.
- ۲- خۇزگە خۋاستىن بەۋەى براپەكى باشمان ھەبىت، تا پېمان بېخىشەت، زۆر ئاسانە، بەلام ئەۋەى گىرنگە ئەۋەپە، كە خۇزگە بىخۋازىن ئىمە ئەۋ برا باشە بېن.
- ۳- ۋەكو پەيامبەر "دروودو سلاۋى خۇداى لىبىت" دەفەرمۇئ؛ دەستى بىلدە، لە دەستى نەۋى بەرپىزترە. واتە؛ ئەۋ دەستەى دەبەخىشە، گەۋرەترە لەۋ دەستەى كە ۋەردەگرئ.
- ۴- بەخىشەدەپى، سىفەتلىكە؛ ھەموو كەس خۇشى دەۋى، تەنەنەت دوژمنەكانىشت، رۇدى بېخىلىش، سىفەتلىكە؛ ھەموو كەس رەقى لىيەتى، تەنەنەت دۆستەكانىشت.
- ۵- ھەر كاتىك لەبىرى ئەۋەى چاۋمان لە دەستى كەسانى دى بىت، خۇمان بىرمان لە بەخىشەن دەستىگىرۋى كەسانى دى كىرەۋە، ئەۋا زۆر ئاسوودەۋ كامەران دەبېن لە زۆر كىشەى خەمۇكى دلتەنگى، رىزگارمان دەبىت.

(پاول) لە براكەپەۋە، ئۆتۆمبىلىكى بە دىارى بۇ ھاتىبو، ئەۋ كاتەى كە تازە سۈيچى ئۆتۆمبىلەكەى ۋەرگىرتىبو، دەپەۋىست تاقى بىكاتەۋەۋ بۇ يەكەمجار لىي بىخۇرئ، مېردىمىندالىك بە دەۋرى ئۆتۆمبىلەكەيدا دەھاتو بە سەرسورمانەۋە تەماشائى دەگردو پاشان پەرسى؛ ئەم ئۆتۆمبىلە ھى خۇتە؟

(پاول) لە ۋەلامدا گوتى؛ بەلئ، ئەمە دىارى براكەمە بۇ من! دوپارە مېردىمىندالەكە بەۋەپەرى سەرسورمانەۋە گوتى؛ ۋاى چەند ئاۋاتەخۋازم كە منىش....

پېش ئەۋەى قسەكەى تەۋاۋ بىكات (پاول) گومانى ۋابوو، كە مېردىمىندالەكە خۇزگە بەۋە دەخۋازىت، كە ئەۋىش براپەكى ۋاى ھەباۋ ۋەكو ئەم ئۆتۆمبىلىكى خەلات كىرەبا!! بەلام كاتىك قسەكانى تەۋاۋكرد، گوتى؛

خۇزگە بەۋە دەخۋازم، كە منىش ۋەك براكەت بىتۋانم بېخىشەۋ تۋانائى ئەۋەم ھەبىت، ئۆتۆمبىلىكى ۋەھا بېخىشە براكەم!

تەنھابۇ

سەرگەردەكان

بەندىكە
۹۹۱سى

لە ناواختى ھەر يەككىماندا، داداگايەكى دادپەرۋەر ھەيە، كە
ھەمىشە ھۆكەمەكانى بېدارن لە دەروونماندا، نەۋىش وىژدانە!

نەزەرائە

نە ھەئۆ، مېش راۋ دەكات، نە شېرىش، مشك..

جۈرچ
بەناردىشۇ

مەينەتتىى درۋزىن لەۋەدا نىيە، كە كەسىك برۋاى پىناكات،
بەلكو مەينەتتىيەكەى لەۋەدايە، كە ھىچ كەس برۋاى پىناكات.

بوزورگەھەر

درۋزىن و مردوو وەكو يەك وان؛ چۈنكە خۇشىى ژيان
برىتتىيە لە قسەكردن، خۇ نەگەر كەس برۋا بە قسەى درۋزىن نەكات،
نەوا ژيان، بىماناۋ مايەپوۋچە.

پىنشەۋ
غەزالى

قسەى نەرمونيان، دئەكان نەرم دەكات، با لە بەردىش
رەقتىر بىت، قسەى زىرو رەق، دئەكان زىرو رەق دەكات، با لە
ناورىشمىش نەرمتر بن.

نیشانه کانی کۆبوونه وهی سهر نه که وتوو؟

فیرۆ ددهات.

نیشانه کانی کۆبوونه وهی سهر نه که وتوو؟

یه که م: بهر له کۆبوونه وه:

1. بانگهێشتکردنی ژمارهیهکی زۆری ئامادهبووان، بهشیوهیهک ههندیچار ژمارهیهان دهگاته سی، تا چل کهس، قورکه خهستر دهبیته وه، کاتیکی ژووری کۆبوونه وه که له توانایدا نه بێت، ئهو ژمارهیه له خۆبگریت، واته: جیگای کۆبوونه وه که بۆ ئهو ژماره زۆری ئامادهبووان ئاماده نه کرابیت.

2. ناشکرانه بوونی، یان ناشکرانه کردنی ئامانجی گردبوونه وه کهو ئهو بابته تانهی گفتوگۆیان له باره وه دهرکریتو ئهو بهیاریانهی دهردهکرین.

3. خۆئاماده نه کردن بهشیوهیهکی تهواو بۆ کۆبوونه وه که، ئهوش به خۆئیندنه وهی راپۆرت، وهستان له سهر ئهو بابته تانهی که هۆکاری دهنگ بهرزکردنه وهن، باسکردن و پیشاندانی کۆمهلیک راستی بۆ یه کهههجار، که له کۆبوونه وه کهدا باس

کۆبوونه وهکان، ئامانجیهان گفتوگۆکردنه له سهر بابته کانی کارکردن و گهیشتن به بهیاریه دروستهکان، بهلام ههندیچار، بگره زیاد له جاریکیش، گردبوونه وهکان به سهر نه کهه وتوو کاتکوژ ناودهبرین. بۆچی؟

چونکه کۆبوونه وهکان و شیوازی کارکردنیهان، شیوه سرووشتیه کهی گردبوونه وه له دهست دهن، له ئامانجه گشتیهکان دوور دهکهونه وه به لاریدا دهبرین، گهلهک لایاس دههینرته ناوه، دهبن به باسوخواسی سهرهکیی گردبوونه وه که.

یهکیکی له سیمای بهرپۆمه بهریتیه دواکه وتوو دهکان (بهرپۆمه بهریتیهکان له ههر ئاستیکدا بن ئاستی وهزارتهکان، بهرپۆمه بهریتیه فهرمانگه دامهزراوهکان و ... هتد)، زۆری کۆبوونه وهکان و دهرکردنی بهیاری زۆرو بێناومرۆکه، که تهنها له سهر کاغهز بوونیهان ههیه، ئهو کارهش بۆ خۆی هیندهی دیکه، دیوه دزیوه کهی رۆتین پیشان ددهاتو کاتو کۆششی دامهزراوه کهو کارمهندانیه به

وههاب حهسیب محهمهد

دەكرىن و دەدرىن بە گوچكەى ئامادەبوواندا.

۴. ئامادەنەكردى ئەو ئامرازانەى لە ژوورى كۆبوونەوئەكەدا، يارمەتى سەرگەوتنى گەردبوونەوئەكە دەدرىن وەك: داتاشۇ، تەختەسىپو... ەتد.

دووهم: سەرەتاي كۆبوونەوئە:

۱. پەيوەستەبوون بە كاتى كۆبوونەوئەكەو، پاش چارەكنىك، يان نيوگاژىر لە وادەى گەردبوونەوئەكە، ئامادەبووان يەك بەدواى ئەوئىتردا خۇيان دەكەن بە ھۆلى كۆبوونەوئەكەدا، لەوانەى (پىكخەرى كۆبوونەوئەكە) ش درەنگ ئامادە بىت. ۲. ئاروونى لە ئامانجى كۆبوونەوئەكەدا، دەبىنىت ئامادەبووان پەرسىيار لە ئامانجى كۆبوونەوئەكە دەكەن و دەلاميان دەست ناكەوئىت.

۳. بەرلەوئەى گەردبوونەوئەكە لە بارەى راستىيەكانەوئە وتوژى تىدا بىكرىت، بە ئامازەىكى بەرئەوئەىر گەتوگۆكە بە لارىدا دەبرى.

۴. ئامادەنەبوونى ئەو كەسانەى كە رۆلى سەرەكىيان لە كۆبوونەوئەكەدا ھەىە، ھۆكارى ئامادەنەبوون، يان بانگەشت نەكردىيان، گرنگى نەدانە بەو كەسانە، ياخود ئەو كەسە بنەپەتەيانە بە مەبەست ئامادە نابن، تا گەردبوونەوئەكە شكست بەيئىت.

سەيەم: لە كاتى كۆبوونەوئەكەدا:

گەتوگۆو دەكردىن بىريار:

ا. دەرجوون لە بابەتى گەردبوونەوئەكەو خەرىكبوون بە بابەتى لاوەكەىيەو، يان دەرجوون بەتەواوى لە بابەتە سەرەكەىيەكە، بەشئەوئەىكە وتووژ لەو بارەو ئازارەىخەش دەبىت.

ب. پۆجوون بە ناو وردەكارىيەكاندا، وەك گەپانەوئە بۆ حساباتو ژمارەكان (داھاتو خەرجى وەك نموونە) و لە كۆتايىدا نەتوانرئىت، جەخت بىكرئەوئە سەر ئامانجە سەرەكەىيەكان (زۆركردىن قازانج، يان خەزمەتگوزارىيەكەيان وەك نموونە).

پ. ھاننەدانى زمانى گەتوگۆو ئاخوتن و رەزگرتنى بەرانبەر، دەبىنىت يەكنىك سەرگۆنەى ئەوى دىكە دەكات، كەسنىك شۆخى بەوى دىكە دىتو ... ەتد.

ت. شۆخى پىكەنىنى زىاد لە پىويست (گالئەكردىن) لە كاتى گەردبوونەوئەكەدا بە نوكتەى زۆرو ... ەتد.

ج. ماوئە نەدرئىت ئامادەبووان بەشئەوئەىكى گونجاوو رەك، راستىيەكان بىخەنەرەو، قەسە پەيپەرىن و ھىرشكرندە سەريان بە دەمپەژى قەسە.

چ. ھىرش كەردنە سەر ئەو كەسەى كە بابەتەك، يان زياتر دەخاتە رەو، بەشئەوئەىك بەرەنگارى دەبنەو، نەتوانئىت

بەتەواوى رافەى بابەتەكەى بكات.

ح. دەستەنگەرتن بەسەر گەردبوونەوئەكەداو بەرەنگارنەبوونەوئەى كەسنىك؛ گەرەكى بى كۆبوونەوئەكە شكست بەيئىت.

خ. ھەلسانى ھەندىك لە گوڭگران و دەستكردىن بە رافەى بابەتە لاوەكەىيەكان.

د. كەسنىك دناخفئىتو (بەپۆئەبەر بە نموونە) ئامادەبووان سەدەق بۆ قەسەكانى دەكەن، بەشئەوئەىك كۆبوونەوئەكە كە لە راستىيدا دەبوو زانىارىو راستىيەكانى تىدا بىخريئە رەو، دەبىتە ھۆكارىك بەپۆئەبەر ئامادەبووانى تىدا تەلقىن دەدات.

ر. گوتوبىژ لە بارەى قەسەى جوان و بابەتى گەورەو، دواتر ھىچيان جىبەجىناكرئىن!

ز. زالبوونى بەرژەوئەندىى تايبەت بەسەر گوتوبىژى كۆبوونەوئەكەدا.

ژ. درۆكردىن و دوورەوى.

چوارەم: ئەو كارانەى لە كۆبوونەوئەكەى

شكستخواردوودا بەيوەندىيان بە بوارى رەكخستەوئە ھەىە:

۱. رەگەدان بە ئامادەبووان لە ژوورى كۆبوونەوئەدا مۇبايل بەكاربەيئىن، ئەو كارەش ئەوپەرى خراپەىە بەتايبەت لە كاتى ژمارەىكى زۆرى ئامادەبوواندا.

۲. جگەرەكئىشان لە ناو ژوورى كۆبوونەوئەكاندا.

۳. رەگەدان بەوى ئاستى وتووژو ئاخوتنەكە دابەزئىت.

۴. چوونە ژوورەوئە ھاتنەدەرەو لە ھۆلى كۆبوونەوئەكاندا.

۵. دواى دەستپەيكى كۆبوونەوئەكە، بە ماوئەىكى زۆر

كەسانىك بۆ كۆبوونەوئەكە بانگ بىكرئىن؟

پىنجەم: كۆتايى كۆبوونەوئەكە:

۱. درۆكرندەوى كاتەكان بۆ كاژىرئىك و چەندىن كاژىر بە ھۆكارى ئالۆژىكى.

۲. بىئەوى بىريارىكى ئاشكرا دەربىكرئىت كۆبوونەوئەكە كۆتايى پى دەھىنرئىت، دەبىنىت كۆتايى بە گەردبوونەوئەكە دەھىنرئىت، كەسئىش نازانئىت بىريار دەركراو، يان نا؟

دەوى كۆبوونەوئەكە:

۱. ھەمووان (ئامادەبووان) وەرەسو بىتاقەتن.

۲. كارەكان باش نابن، كەس خۆى تىكناكات!

شەشەم: كۆبوونەوئەكانى دواتر:

ھەمان ھەلەكانى پىشوو.

حەوتەم: بابەتە بەيوەندىدارەكان:

۱. بەرپۆئەبەردنى كۆبوونەوئەكان.

۲. بانگەشتى ئامادەبووان.

گەشەبەندانی تەواوکاری لە پێناو مەروەقەدۆستیدا

کرداری چاکە نەهاتبێت. بەو شێوەیە کاریگەری لەسەر بازەنی
پەیموونەبەندانی دیکە دەبێت بەشێوەی ئەمڕۆ.

* بازەنی دووەمی پەیموونەبەندانی ھاوژینی ھاوکاری
ئالوگۆری بەسوودە.

پێنایەکی پەیموونەبەند (دروودو سلاوی خودای ئی بێت)، ھێرمان
دەکات کە گەرنی بە مەروەقەکانی بەرامبەرمان بەجێ، تەنانت لەو
کاتە کە خەریکی ئەنجامدانو کاری پەرسش بێن، دەبێت نازارو
پێنایەکی ئەو دی لەمەرجاو بگەرن، وەک لە ھەرموودەدا ھاووە (۱)
مَنْی أَحَدُكُمْ نَفْسًا فَيُخَفِّفُ مِنْ فِيْهِمُ الضَّعِيفُ وَالضَّعِيفُ وَدَا اَخَاةُ، وَدَا ضَلَّى
حَدَّكُمْ لِنَفْسِهِ فَاَلْطَوْلُ مَا شَاءَ.

واتە، ئەگەر یەکێک لە ئێوە پێشێوێکی بۆ خەڵکی کرد، یا درێژی
نەکاتەو، چونکە لەناو نوێژخوێناندا، لاوازو نەخۆشو بیرو پەککەوتە
ھەبە، ئەگەر نوێژی بە تەننا کرد، ئەوا با جەندە دەتوانێت درێژی
بکاتەو. لە بەر رۆشەنایی ئەمەتی پیرۆزی قورئاندا کە دەفەر مۆت
(وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ) (الإسراء: ۷۰)، واتە، خودا پێزی لە ھەموو
مەروەقەکان ناو، وەک ئەوەی ئادەم، نافەر مۆت پێزم گرتوووە تەننا
لە موسلمانەکان کە ئەم بابەتە روونکردنەووە لەسەر وستانێ زیاتری
دەوێت، لە بەشی کۆتایی ئەم بابەدا باسی دەکەین بە پشتیوانی خودا.

* بازەنی سێیەمی پەیموونەبەند، پەیموونەبەندی مەروەقە لەگەڵ
دەرووبەری (گیانداران، ژینگە..... ھتد)، کە پەیموونەبەندی
ناوەدانکردنەووە پاراستن و گەشەپێدانە، ئەمەش میکانیزمیکی ترە بۆ
ھوولبەوونەووە مەروەقەدۆستو نەرمونیانی بەتایبەت لای ئەوەی نوێ،
لە ڕێگای سۆزو ئەوین لەگەڵ گیانلەبەرەکان کە لە ژینگەییکی ھاوبەشدا
دەژێن، بۆ ئەمەش سەرنج بەدە لە ھەرموودە پێنەبەند (دروودی
خودای ئی بێت) دەفەر مۆت: (أَنْ رَّحَلَا رَأَى كَلْبًا يَأْكُلُ الشَّرَّ مِنَ الْغَضَى،
فَأَخَذَ الرَّحْلُ خُفَّهُ، فَحَمَلَ يَرْفُ لَهُ بِهَ حَتَّى أَزَا، فَشَكَرَ اللهُ لَهُ، فَأَدْخَلَهُ الْجَنَّةَ)
ئیمامی موسڵ پەروایەتی کردووە.

واتە، پیاویک، سەگێکی تینوو یەنی، کە لە نزیک بیرێکی ناووە،
لە تینویتییا ھەبێ بە خۆلی تەری نزیک بیرمەدا دەکرد، پیاویک لەو
شوێنەدا بوو، زانی ئەو سەگ، تینویتی زۆری بۆ ھێناو، بە پێلاوکانی
ناوی لە بیرمەدا دەرھێناو تیر ناوی کرد.....) لە ھاواشتی ئەو کارەدا،
خودا لێ خۆش بوو خەستە بەھەشتەو، لە ھەرموودەییکی دیکەدا
ھاتوووە کە نافەر مۆت جووہ دۆزەخ (بەھۆی ئەوەی پشیلەییکی زیندان
کردو خوارەنی بێ ئەدا، تا مەردار بوووە)، ئەم ھەرموودەبەش زۆر
روونو بیستراووە ئیمامی موسڵیم پەروایەتی کردووە.

مەروەقە، تەویری سەرمەکی بوونەووە، ھەر لەبەر ئەو ھۆکارە،
کە خودا پێنەبەندانی بۆ ناردووە، پەروای پیرۆزی بۆ دابەزاندووە،
فریشتەکان سوچەدی ڕیزیان بۆ بردووە.

ئەمەرو بەھۆی پێشکەوتنی تەکنەلۆجیاو، زیاتر لە ھەموو کاتەکانی
رەبوردو پێوستان بە ھوولکردنەووە تێگەشتن لە مەروەقەدۆستی ھەبە؛
چونکە لە رەبوردوودا مەروەقە ئەمەدەوتانی لە ناو ساتیکدا، کاری خرابو
کۆمەلگۆزی وا ئەنجام بەدات، بەو رەبەدی کە ئیستا بەھۆی پێشکەوتنی
تەکنەلۆجیاو، دەتوانێت ئەنجام بەداتو بەناسانی بە دانانی تەننا پەک
پەنجەمی دەستی، یان ھاجی، یان داگیرسانینی پلاکێک، ئەوا بە ھەزاران
مەروەقە لە ژیان بێبەش دەکات.

ئەگەر مەروەقەدۆستی، لە ناخو بیرو ھۆشی تاکەکانی کۆمەلدا
نەروێژێتو گەشەیی بێ نەدریت، ئەوا ھێج دوور نییە؛ ئەو مەروەقە
بێتە درنەبەندی چەمکەدەست.

بۆ بنیاتنانو ھوولکردنەووە ھەستی مەروەقەدۆستی، لەسەر مەروەقە ھۆشیار
پێوستان، سێ بازەنی پەیموونەبەندی پەتوو ڕێکۆپێک بەرێوە بەبات ئەویش،
- پەیموونەبەندی لەگەڵ بەدبەندەری مەروەقە، کە پەیموونەبەندیکی
بەندەبەندییە.

- پەیموونەبەندی لەگەڵ خەڵکی ھاوڕەگەزی خۆی لە مەروەقەبەندیدا،
بەدەر لە ھەر ھەلاوێرکردنێک وەک (ئاین، نەتەو، رەگەز،
نایدۆلوجیا..... ھتد). کە پەیموونەبەندیکی ئالوگۆری سوودو
مەروەقەدۆستیە.

- پەیموونەبەندی لەگەڵ ئەو شتانە دەرووبەری (گیانداران، ژینگە،
نیشتمان.....) کە پەیموونەبەندیکی ئالوگۆری سوودو ژياندۆستیە.

* بازەنی پەکەمی ئەم پەیموونەبەندی، کە پەیموونەبەندیکی پەرسش
بەندەبەندییە، بە پێی ئەو پێساو یاسایانە دەبێت، کە خودا لە ڕێگای
پەیمامبەرەکانی ھەووە لەناو ئەو پەرتووگە ئاسمانییانەدا کە بۆی ناردووە،
روونی کردووەتەو کە بەنەماکانو خالە سەرمەکیەکانی تێیدا باس
کردووە، بەلام بەشیکی زۆری وازی لێھێناووە بۆ تێگەشتن و لێکدانەووە
مەروەقەکان، بەبێی بنەمای (الفصل فی الإنشاء الإباحة)، واتە، ئەمەل لە
شەتەکان ڕێگەپێدراو و درووستن، تەننا ئەو شتانە نەبێت، کە خودا بە
دەفی نەگۆر (قەتەو و روودو قەتەو دالە) ھەرامی کردوون، کە ئەو
پانتاییەش لە چا پانتایی فراوانی ھەلال، زۆر کەم و سنووردان.

جەھەرو ناوەرۆکی ئەم پەیموونەبەندی رەنگدانەووە لەسەر تەواوی
شاکارو ھەلسۆکەوتی مەروەقەکان دەبێت؛ چونکە لە ھێج شوێنێکی
قورئاندا نەهاتووە، باسی ئیمان ھەبێتو پەکسەر بە شوێنیدا باسی

تایبەتمەندییەکانی وتاریژی سەرکەوتوو

ن: دطارق السویدان و: فیئک جمال

٥- باوەربەخۆبوون:

وتاریژی نایاب، باوەری تەواوی بە خۆیەتی، بێگومان بەم ھۆیە بە تەواوی دەگاتە میشتو دلی گوێگر، خاوەنی کەسیتییهکی جیگیرو زیاتر نامانجەکان دەبێت. لە بێرت بێت سی شت ھەیە، بۆ وتاریکی سەرکەوتوانە: کێ پێشکەشی دەکات؟ چۆن پێشکەشی دەکات؟ چی پێشکەشی دەکات؟

٦- راستگویی:

پەکیکە لە گەرنترین تەبەتمەندییەکانی وتاریژی نایاب، ھەستکردن و راستگویی ئەمانەتپاریزی، راستگویی لە وتاریژی و دەربەریندا، چەند خاڵێک وتاریژی نایاب نەبێت، ناتوانیت بپێکێت.

٧- گەرنییدان بە جەماوەر:

وێکو وتراوە: (قەسە لەگەڵ خەڵکدا بکەن بە پێی ئەقڵیان)، پێویستە لەسەر وتاریژی بزانیت قەسە بۆ چ جۆرە کەسانێک، یاخود چینیەک لە خەڵکی دەکات، بە زمانی خۆیان ڕوونکردنەوە بدات، ھەروەھا بزانیت بابەتی گونجاو جیھە بۆ ئەوان.

٨- گوێگریکی باش:

ھەروەکو چۆن کە پێویستە وتاریژیکی باش بێت، بە ھەمان شێوە دەبێت، گوێگریکی باش بێت، پێویستە شارەزاییکی تەواوت ھەبێت لە چۆنییەتی گوێگرتن لە خەڵکی و چۆنییەتی بەدەستھێنانی متمانەیان.

٩- باوەربوون بەوەی کە دەبێت:

ھەروەھا پێویستە وتاریژی ئەمۆنەییکی زیندوو بێت بۆ گوێگرەکانی، پێشەنگ بێتو پەکەم کەس بێت لە جێبەجێکردنی وتەکانیدا.

وتراوە: نیوەی مەرۆف زمانییەتی، نیوەی تریشی دلیەتی، نیوەی دەمینییتەو تەنھا ھەندیک گۆشتو خۆنە. گەر دەتەوێت ببیت بە وتاریژیکی سەرکەوتوو، پەچاوی ئەم خاڵانە خوارمە بکە:

١- زانستو زانیاری:

زۆر گەرنە بۆ وتاریژی، زانیاری تەواوی ھەبێت، لەسەر ئەو بابەتە کە دەتەوێت لەسەری بدوێت، بتوانیت بەشیوەیەکی ڕوون و ناھێکرا، زانیارییەکانی بکەنە نێت بە بێسەر، گەر وا نەبێت، کەموکووڕ دەردەکەوتو بەناسانی لەلایەن گوێگرەنەو، ھەستی پێ دەکێت؛ چونکە بێ زانستو زانیاری، ناتوانیت وتاریکی سەرکەوتوانە پێشکەشی بکەیت.

٢- نامادەکاریی باش:

بەدەر لە زانستو زانیاری، وتاریژی پێویستە گەرنی بدات بە نامادەکردن و پێداچوونەویەکی تەواو بە وتارەکید، ھەروەھا نامادەکردنی ئەو بابەتە کە دەتەوێت لەسەری بدوێت؛ چونکە بەم شێوەیە باشتر دەکات بە گوێگران و سەرنجیان ڕادەکێشێت.

٣- شارەزایی زمانەوانی:

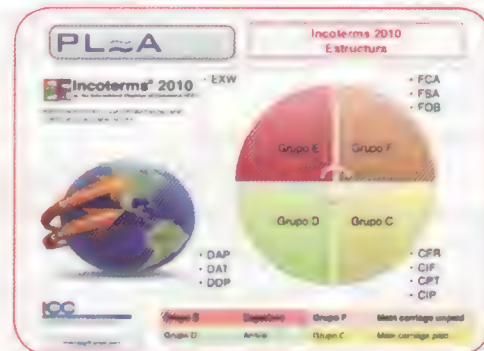
وتاریژی، دەبێت زمانیکی ڕەوان بەکار بھێنیت، بۆ گوێگران کە لەگەڵ زمانی جەستەیدا بگونجێت و شەکانیش بە ڕێگەییکی باش و داھێنەرە دەربەرێ، پەیاپەرێ: (زۆیت ھوام ئەکە).

٤- گەیانینی پەیاپەری گەرن:

زۆرییە ئەو وتارەنە کە نامانجیکی دیاریکراویان تێدا نییە، لاوازو بیکاریکەر دەردەکەون نابن بە جێی سەرنج، بەلام پێویستە وتاریژی، نامانجی سەرەکی دیاری بکات بە شێوەیەک کە دەست لە ڕۆحی گوێگران بدات، کە سەرنجی گەرنییان بۆ لای خۆی ڕاکێشێت.

زاراوه کانی بازار گانی نیوده ولته تی

محمد هاشم محمد

ICC - له پاریس دمرچوو، (۱۰) سال جاريك جاوخسانه وده به دوا داجوونی بؤ دمكریت و تا نیستا (۸) جار ریفایس گراومته وده، بویه دواجاری له سالی (۲۰۱۰) دمرچوو و له بمرده ستماندایه و تانیستا نیشی بئ دمكریت،

دروستبوون و هاتنه کایه و دی نیم برگه و زاراونه له نمنجای نه و په یو بندی و بئوستانی نه که له نیوان بازار گانه کان (التجار) روو دمدا، مبه ستمان به بازار گان (کریار و فروشیار - البائع والمشتري - **Buyer & Seller**) (هاوردو همنارده - الاستیراد والتصدير - **Importer & Exporter**).

مهرجه کانی رادمستکردن (شروط التسليم - **Delivery Terms**) له بازار گانی نیوده ولته تی، به گرن گترین برگه داهنرین، که له هه موو گرنه سستیکی (کرین و فروشتن) دا بوونی هیه، له نیوان (کریار و فروشیار) له کانی ریکه و تن و

زاراوه کانی بازار گانی نیوده ولته تی (مصطلحات التجارة الدولية) (**INCOTERMS**)

زاراوه کانی بازار گانی نیوده ولته تی (**INCOTERMS**) بریتیه له: چنه د برگه یهک (زاراوه یهک) که دمرچوو له (ژووری بازار گانی نیوده ولته تی) (**International Chamber of Commerce - ICC**)، نیم برگه به کار دت بوناوخ و دمرچوی همر ولاتیک، که کرداری بازار گانی (کرین و فروشتن)، یان هاورد و همنارده تی دا نمنجام بدریت، له لایمن هه موو ولاتانی جیهانی شه جیگای باورده به یاسایه کی تابیه تی خوی ریک خراوه و ناتوانریت بشتگوئ بخریت له کاتی کرین و فروشتنی همرشتیک له ناووه و دمرچوی ولت.

میژووی (**INCOTERMS**)

سهرتا له سالی ۱۹۳۶ و له (ژووری بازار گانی نیوده ولته تی

لیزمهوه ئهو نووسراودی که دهرجوهوه له (ژووری بازرگانی نیودمولتهی) **International Chamber of Commerce (ICC)** له سالی ۲۰۱۰ له پاریس، زاراوهمانی بازرگانی (شروط التسلیم) ی دابهش کردووه بهسهه (۲) دوو گروهوه که له (۱۱) زاروه پیک دیت.

گرووبی بهکهمی زاراوهمان: تایهتن به شیوازی گواستنهوهی مهوادو کهرستهو کالاکان له ریگای دهریا وریگای ناوییه ناو خوپییهکان، نهامنهش پیک دین له (۴) زاروه: **(FOB, CIF, CFR, FAS)**.

گرووبی دووهی زاراوهمان: تایهتن به گشت شیوازگانی گواستنهوه له ریگای ههموو شیوازمکانی گواستنهوه (دهریا، ناسمان، ووشکانی) نهوانیش پیک دین له (۷) زاروه **(EX- WORK, FCA, CPT, CIP, DAT, DAP, DDP)**.

ههندی له پیناسهکانی کرداری گواستنهوه **(Transportation Definitions)**

ههموو کرداریکی گواستنهوه به (۲) سێ هۆناغ تیدهپهت لهکاتی بارکردن لهکۆگاکانی فرۆشیار لهوولاتی فرۆشیار، تا دهگاته کۆگاکانی کپیار له وولاتی کپیار، لیزمهوه باس لهو (۲) سێ هۆناغه دهکهن:

- ۱- **(Pre-Carriage)** — سهرمقای گواستنهوهکان له وولاتی فرۆشیار.
- ۲- دووهم هۆناغ پیهی دهگوتریت **(Main Carriage)**. گواستنهوهی سهرمکی لهنیوان وولاتی فرۆشیار وولاتی کپیار.
- ۳- سیهیم هۆناغ پیهی دهگوتریت **(On Carriage)**. کۆتایی گواستنهوهکان له وولاتی کپیار.

کردنهوهی **(Letter of Credit - L/C)** (الاعتماد المستندي) واته: پشت بهستن به نووسراوی بانکی، که تیهیدا دیاریکردنی وردهکاری و چۆنتیهی مامهلهکردن و پهيوهندی و نیوان (کپیار و فرۆشیار) دهخاته روو لهباردی به کرداری ئالو گۆرکردنی کالو کهرستهکان (تبادل البضائع) **(GOODS)** له دوو بوازی زۆر گرنگا:

- ۱- نرخ و تیجیوی کالو و کهرستهکان له:
 - A. نرخي راستهقییهی کهرستهکان.
 - B. ههر تیجیوییهکی تر ههپیت و بخریه سهر نرخي راستهقییهی کالو و کهرستهکان، له گواستنهوه و بارکردن و داگرتن و دانیابوون و ... هتد.
- ۲- بهر پرسیاریتی **(Responsibility - المسؤولية)** ئهو کهرستهانه، واته: کهی بهرپرسیاریتی کهرستهکان دهگوازیتهوه له فرۆشیارهوه بۆ کپیار، ئهو خالهی که ههردووکیان ریککهوتوون لهسهری و کۆتا شوینه که کرداری پیدان و وهرگرتنی مهوادمانی تیهیدا نهنجام بهدریت، چونکه پێویست دهکات ههر یهکیکیان (کپیارو فرۆشیار)، بزائن تا ئهو خالهی که دیاری کراوه (نقطه تسليم البضاعة) تیجوو دهپیته چهند؟ مهسرهفهکان چهندن؟ بهرپرسیاریتی کامیان کۆتایی پیدیت و بهرپرسیاریتی نهوهی تر دهست پێ دهکات؟

(INCOTERM2010) که دوا فیژنه و تا ئیستا ئیشتی پێ دهکرت له (۱۱) زاروه پیک دیت و لهسهرمقای سالی (۲۰۱۱) بهکهم بهکارهینانی بوو، وینهی سوفت کۆپی هارد کۆپی ههمیهو دابین کراوه له (۱۰۰) ژووری بازرگانی جیهانی له گشت ولاتهکان.

1- Pre-Carriage	2- Main Carriage	3- On Carriage
<p>Seller Warehouse کۆگاکانی فرۆشتیار له وولاتی فرۆشیار مخازن البائع في بلد البائع (ميناء المصادرة) وسائل واجراءات النقل في بلد البائع (المصدر) گواستنهوهی ناوخویی (Domestic) لهو شوینهی که کهرستهکان باردمکرین دهست پیدمکات بۆ ئهو شوینهی که (شحن) دهکرت له وولاتی فرۆشیار. گواستنهوهی نیودمولتهی (International) لهو شوینهوه دهست پیدمکات که کهرستهکان باردمکرین (شحن) له وولاتی فرۆشیارهوه بۆ وولاتی کپیار، واته بۆ شوینی گهیشتنی کهرستهکان (مکان وصول البضاعة).</p>	<p>Port الميناء ریگاکانی گواستنهوهی (ناسمانی — دهریایی — ووشکانی) وسائل النقل (جوا — بحرا — برآ) وهي الطريق من ميناء المصادرة حتى ميناء الوصول بریتیه لهو رێشونانهی له دواي هۆناغی (Pre-Carriage) مهوه دیتو لهو خالهی که کهرستهکان باردمکرین له وولاتی فرۆشیارهوه دهست پیدمکات، تا گهیشتنی خالی دیاری کراو له وولاتی کپیار.</p>	<p>Buyer Warehouse کۆگاکانی کپیار له وولاتی کپیار مخازن المشتري في بلد المشتري (ميناء الوصول) وسائل واجراءات النقل في بلد المشتري (المستورد) بریتیه لهو رێشونانهی له دواي هۆناغی (Main Carriage) مهوه دیتو له خالی گهیشتنی کهرستهکان بۆ وولاتی کپیار دهست پیدمکات. واته: لیزمهوه گواستنهوهی کهرستهکان دهست پیدمکات.</p>
<p>ئهم سێ هۆناغه پیهی دهگوتریت گواستنهوهی نیودمولتهی International Transportation</p>		

Free Marketing

بازار سازی له پښتای نمونوی بیبرامبرموه

(گوږزانی جولیت وهك نمونه)

هزانجی زور، هورخنه کردنی بازار به شتواری ناهانوونو دور
له بهما ناپنو کومه لایه تیپه کانو ... هتد.

نموته یه کیکی وکو (حسینی خلیقی) له بهرتووی
(کومه لاسی کورده واری) دا دمنوسیت، بازارگانه کانی کوردستان

له روزه لاتی ناپندا بؤ گرانفروشی نمونو نه یان نییه؟

یه کیکی له پیکاته کانی (ناویتی بره و دان) بانگه شه کردنه،
له دنیا ی نه مړو، خاوه ن بهرهمه کان همل دمن له پښتای
بانگه شه کردنه و، زورتیرین بری بهرهمه کان یان بفروشن،
هاوکات بانگه شه کردنه که به شتوویه ک زورتیرین کاریگری
له سر کریار هبیت، هندی خاوه ن بهرهم، به شتوویه ک
کریار له بهرهمه کان یان دلنیا دکمنه و، سهرتا و بهرهمه کانی
تافیکر دمنه و، بهر بهرهمه نمونوی بهرهمه کان یان رادستی
کریار دکمن، تا دواتر بین به همیشه کریار.

بیگومان گشت بیرۆکه یه که ژباند، زاده پیداوستی و
تمنګزیه ک بووه، هممو داهینانیک پیداوستی یه که وره ی
له پشتمویه.

سهرتا، با بزانی بیرۆکه ی گوږزانی (جولیت) چون سهری
هملدا، که نه مړو له ناومندی بازاردا بووه به سمبولیکو زورتیر
له خاوه ن بهرهمه کان به هیوا مانه ومان له بازار ی کارو
رکابهریدا چاوی لیدمکه نو شوین همنګاومکانی دکمن.
نه مړو خه لکی جیهان، به گشتی دمنان (جولیت) نامیریک

دهستپیک: پاش شورش پشه سازی و شورش ته کنه لوی،

یه کیکی له کیشه کانی ولاتانی بهرهمه مین، ساغکردنه و
بهرهمه کان یان، له م پناومدا له ناوخو دمنه و ولاتدا، بؤ
ساغکردنه و بهرهمه کان یان، چمنان جور پلانو شتواری به کار
دهین، له هم بهر ولاتانی دمنه و. یه کیکی له سیاسته کان یان
بریتییه له: نغرو کردنی بازار ی نیشتمانی نه و ولاتانه، له پښتای
پرکردنی بازار ی کان یان به کالی هرزان بهما، له نه منجما زورتیر
پیشه ی میلیه کان یان نه و ولاتانه، دپو و کینه و نه و له ناودمن،
دیارتیرین لایه نی نه و دیارده یه له کومپانیای زبه لاحه کان و
جیهانگریدا دمیرننه و.

بهو پییه له نیستادا، کوردستان هممو شتیک هاورده
دکات، له بواردا و له نووسینه کانی پشتر و نیستاشدا ته منا
مه به ستم پشانندانی بیرۆکه که به: چونکه همرو به سانا و له
خورا نیمه ناتوانین بیین به ولاتیک بهرهمه مین، به لام نیمه
نه گهر داهیننرمین، دمریت چاولیکه ریکی باشبین، به تاییه
له پنا و گشه کردن به بازار و فروشی بهرهمه ناوخوییه کاند،
دمتوانین به شتوویه کی گونجاو، له گهل کریاری خومانده مامه له
بکمن، تا هینده هوشیاریت، بهرهمه خومالی له کالی
بیانی لا شیرنتر بیت، به شتوویه دمتوانین، تا رادیه کی
زور، پاریزگاری له بهرهمه خومالی بکمن و ژماره یه کی باشی
هیزی کاری ولاته که مان به گهر بخمین، به تاییه چاوپوشین له

رېشتاشىنى بەناوبانگە، ئەمۇ ئامېرىكا داھىنراۋى كۆمپانىيەگە
واتاي (تەراشلىق دۇنياسى) دەگەننىڭ، ھەروەھا واتاي ئەمۇ
گۈزەللىككە دەتوانىت بىگۇرەدەت، بەلەم ژمارىيەكى كەم دەزانن
كە دامەزىنەمەكە (كىنگ كامپ) ە، داھىنانەكە جۇرېكى نوۋى
لە بازارسازى داھىنا، ئەۋىش بازارسازىيە لە رېگاي نەۋنەي
بېمەرانبەر (خۇراپىيە) ە، Free Marketing.

كاتىك (كىنگ) داھىنراۋەكە داھىنا، تەمەنى تەنھا چل سال
بوو، رۇژىك تەراش دىگەرد، تەماشاي كەرد مۇسەكەي كۈل بوۋە،
ھەۋلىدا دەمەزمەردى كاتەۋە، ھەۋلەكەي بېناكام بوو، بەشۋەمەك
گۈزەللىككە بە دەستىيەۋە شكا! لېرەدا (كىنگ) دوو بېرۇكە بە
ھزىدا ھات:

يەگەم: دروۋستەردى ئامېرىكى تەراش، بەشۋەمەك
بەتوانىت دەمەكەي بە يەككى نوۋ بگۇرەدەت:
دوۋەم: دانانى دوو گۈزەل لە تەنىشت يەكەۋە، لە ئامېرىكى
تەراشدا.

ئەم بېرۇكەيە لە ئامۇزگارىي بەرۋەبەرەمەۋە ۋەرگەرت
كە داھىنەرى ئەم شوشانەبوو، دەمىان (سەريان) بە پارچەيەك
تەمەدۇر دادەخەرىت. ئامۇزگارىيەكە ئەۋە بوو كە شىك دابەنىت
خەلەك بۇ ماۋەيەك بەكارىيەننە پاشان لە كۆلى بىكەنەۋە.

دۋاي پېنج سال لېكۆلەنەۋە توۋزىنەۋە بۇ دروۋستەردى
مۇسكى تىۋى بچۈۋكى ھەرزەن، ھەۋلەكەي (كىنگ) بەرى گەرت،
تۋانى ئامېرىكى تەراش دروۋست بىكات، گەشت ئەم مەرجانەي تىدا
بىت كە گەرمەكى بوو. دۋاتەر بۇنەۋە پارىزگارى لە بېرۇكەكەي
بىكات بېرى لە دامەزەندى كۆمپانىيەك كەردەۋە، سالى (۱۹۰۱)
كۆمپانىيە ئامېرىكى بۇ تەراش ئاسان (دۇنيا) دروۋست كەرد، سالى
دۋاتەر ئاۋى كۆمپانىيەكە كۆرى بۇ (جولەيت)، بەلەم ئايا كەس
كېپارى بەرەمەكەنى بوو؟ نەخىر؟ سالى (۱۹۰۲) يەكەم بەرەمەي
كەۋتە بازاردە كە تەنھا (۵۱) ئامېرو (۱۶۸) دەمە مۇسۋى فرۇشت.
لەۋ كاتەدا بېرۇكەيەك بە مېشكىدا ھات، بېرىتى بوو لە:

دەبەشكەردى ئامېرى جولەيت بە خۇراپى، يان بە نەرخىكى
ھەرزەن، تا خەلەك بەتۋان بەرەمەكە بەكار بېنن، بەتايەت
پاش ئەۋە جۇرى يەكەمىان بەكارەيتا، لە نىۋ ئەم كېپارىنەي
گۈزەللىك جولەيتان پې بەخەشرا، سۈپاي ئەمەرىكا بوو.

بۇ تەۋەۋەردى باسەكەم دەتۋانم نەۋنەي زىاتەر بىخەمە
پېشچاۋ، ئايا دەزانىت سەمەتا ئۆتۈمبىلى يابانى نەرخى ھەرزەن
بوو، بەلەم پارچەيەكە يەدەمەكەن، نەرخى شىتەنەي لەسەر دانراۋو، ئەم
كات كارىكى دانايى بوو، ئەگەر كېپار لەبىرى ئەۋە پارچەيەكە
يەدەك بىكەيت، ئۆتۈمبىلىكى نوۋى كېپاۋ بۇ سوۋدەۋەرگەرتن لە
پارچەكەنى ھەلۋەشەندىبا، بەلەم بىلەمەي يابانىيەكەن لەۋەدا بوو،
كاتىك پارچە يەدەكەكەن ھەلۋەشەننەن كەلگەن نەدەما.

باشە جېرۇكى كۆمپانىيە (ستاندار ئۆيل) تەۋەۋە، خاۋەنەكەي
(جۇن رۇكۇل) لەسەدەي رابوردوۋا ھەستە بە بەخىشىنى ھەشت
مىليون گۇۋى كېرۋەسەن، بېن بەرامبەر بە ۋەتەن (چىن)، ئەم كات
خەلەكى ئەم ۋەتە شادۋەمەن بوۋن بۇ سەۋەۋەتە دەستىان كەرد بە
بەكارەيتاننى گۇۋى كېرۋەسەن؛ چۈنكە تىشى گۇۋەكە بە ھىزىۋو،
پاش ئەۋە خەلەك رەھاتەن لەسەر بەكارەيتاننى، بەناچارى بوۋن بە
كېپارىكى باشۋ (جۇن رۇكۇل) يەنە دارايەكەي زۇرى كەلەكە كەرد.

ھاورى دەزانىت كاتىك گۇزەللىكى رەشپىستى ئەمەرىكى
(بېرىنس)، ھەستە بەلۋەكەردەۋە (C.D) دۋا ئەلۋەمەي كەلەك
يەكەك لە رۇزنامە بەناوبانگەكەن ۋەتەن بەرەيتاننى، ئەۋىش
رۇزنامەي (دەمەي مىل) بوو.

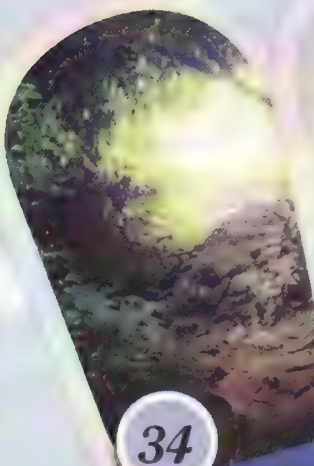
(بېرىنس) لە بەرامبەر بەلۋەكەردەۋە دوۋمىليون ھەشت
سەد ھەزار (C.D) دا، نەزىكە مىليونىك دۇلارى دەست كەۋت. ئەم
كارەش بە ماۋەيەكە كەم، بوو بەر لە سازكەردى ئاھەنگەكەن لە
پايتەختى ۋەتەن بەرەيتاننىدا، لە ئەنجامداۋ لە رېگاي فرۇشتىنى
كارىتى بەشداربوۋانى ئاھەنگەكەۋە (\$۲۲ ۴۰۰ ۰۰۰) دەستكەۋت
كە ژمارىيەكە پېۋانەيى بوو، ھاۋكات ھەمەن رۇز (۲۰) فرۇشتى
رۇزنامەكە بەراۋەد بە رۇزنى رابوردوۋا زىادى كەرد.

Gillette®

2015 年

18

34

32

29

22

21

گه شه پیدان

تاي روماتيزمى

Rheumatic Fever

دادىڭىن، نازاربان دەپىتە لە كاتى جۈمگەكانى (ئەزىنۇ، مەچەك، ئانىشەك، پى)، زىاتىر توش دەپىن. ئەم نىشانانە پاش (۲-۱) رۆژ ديار نامىڭىن.

ھەۋكردىنى دل (Carditis)، كۆيۈنەۋدى شىلە لە دەۋرى دل، كە دەپىتە بە ھۆى ھەناسە سوۋرىي بەتاپىتە لە كاتى خۇماندوۋكردىن، يان پالگەۋتندە، دلەكوتى، سىگ ىمەشە... ھتە. ۲. چارەسەرى تاي روماتيزمى؛

يەگەم ھەنگاۋ بىرىتىيە لە؛ پشۋودانى تەۋاۋى ناۋ جىڭاۋ نەخۇشەگە، تاكو بە تەۋاۋى تاكەى نامىنىت، لىدانى دلۋ ھىلگارىسى دلۋى دەگەرپتەۋە بارى ئاساۋى. نازارىسى جۈمگە نامىنىت.

دۇبەكتىرىا؛ باشتىرىنىان پەنسلىن (penicillin)، نەگەرەش ھەستىارىسى ھەبۋو بە پەنسلىن، ئەۋا دەرمانى ئىرىشرومپاسىن (erythromycin) ھەمان رۆل دەپىنىت. پىۋىستە بۇ ماۋەيەكى زۇر بەردەۋام بىت لەسەر ئەم دەرمانى، تەنانەت ئەگەر كەسەكە نىشانەكانىشى نەما، لەبەرئەۋدى مەترسى سەرھەلدانەۋدى ھەمان نەخۇشە ھەپە. بىرىكى بەرزى ئەسپىرېن (aspirin) ھەۋكردىنى جۈمگە ناھىلىت.

دەرمانى كۆرتىكۇستىرۇدەكان (corticosteroids) زۇر بەختىرى نىشانەكان ناھىلىت.

۴. ئايا دەتۋانىن خۇمان بېارىزىن؟ بەلى، بەدۋو ھەنگاۋ؛

خۇپاراستىنى سەرمەتايى (Primary prevention)؛ لە پى چارەسەرەكردىنى ھەۋكردىنى دوو ئالۋەكە ھورگ بەۋ بەكتىرىايە، پىش ئەۋەدى سەربىكىشىت بۇ تاي روماتيزمى. تا ئىستاش باشتىرىن دەرمانى بىرىتىيە لە؛ پەنسلىن بۇۋاۋدى دە رۆژ، تەنانەت ئەگەر نىشانەكانى ھەۋكردىنىش ديارنەمان.

خۇپاراستىنى دوۋەمى (Secondary prevention)؛ ئەگەر لە ھەنگاۋى يەگەم سەركەۋتوۋ نەبۋىنۋ سەرى كىشا بۇ تاي روماتيزمى، ئەۋا پىۋىستە لە زۇر چاۋدېرى پىشكدا بۇۋاۋدى چەند ساللىكى زۇر (پەنسلىن) بە دەرزى ۋەربىگىت، تاكو بەتەۋاۋى مەترسىيەكە نامىنىت، ھەندى لە پىشكانىش باۋەپىان ۋاپە دەپىتە بە دىژاۋى ژيان ۋاز لەم دەرمانى نەھىتىت..!

۱. ھۆكارو بىلۋىۋىۋنەۋدى نەخۇشەيەگە؛

ھەۋكردىنى گەروو دوو ئالۋەكە (لەۋمەتېن)، ئەگەر بەباشى چارەسەر نەكرىت، پەنگە دل توشى چەندىن كىشەۋ گىرتى مەترسىدار بىكات..!

نەخۇشەيى تاي روماتيزمى؛ بىرىتىيە لە؛ لاۋازىيەك، كە لە بەرگىرىيە كۆنەندەما روو دەدات، پاش ھەۋكردىنى دوو ئالۋەكەۋ گەروو، بە جۆرىك بەكتىرىا، كە پى دەۋترىت؛ (Streptococci). پاش ئەمە ھىرش دەكەنە سەر ماسۋلەكانى دلۋ كەسەكە نىشانەكانى شىكستى دل (Heart failure) لىدەردەكەۋىت، لەگەل ئەمەشدا كەسەكە توۋشى ھەۋكردىنى جۈمگەكان دەپىت. ئەگەر چارەسەرىكى تەۋاۋى بۇ نەكرىت، ئەۋا پاش چەند ساللىك زامانەكانى دل توۋشى رەقېۋوۋو نەستوۋىۋوۋ دەكەن.

بەشتىۋىيەكى سەرمەكى، مىندالانى (۵-۱۵) سال توۋشەمىن، سەرمەپى ئەۋە ئىستا ئەم نەخۇشەيە لەنەماندايە لە ئەمەركاۋ نەۋرۋەپادا، ۋەلى تاكو ئىستە كىشەيەكى گەۋرەيە لە ۋلاتانى كەندادا، بە بىلۋەترىن نەخۇشەيى دل دادمىرېت لە نىۋمىندالاندا، كە مىندال توۋشى دەپىت (جگە لە نەخۇشەيە زىگماكىيەكانى دل) ۋ بە ھۆكارىكى بىنچىنەمى مىردى مىندالۋ تىكچۈۋىنى دلۋ دادمىرېت، بەتاپىتە ئەۋ كۆمەلگاپانەى دانىشتۋانەكانى ھەۋارنۋ خۇراكانى ناتەندروۋستەۋ ژىنگەكەپان تەندروۋست نىيە.

تۈۋزىنەۋەكان ئامازە بەۋە دەكەن، لە ھەمۋو ھەزار مىنداللىكى ۋلاتانى كەندادا، سى مىندالان توۋشى ئەم نەخۇشەيە دەپىن، لە كاتىكىدا لە ھەمۋو سەد ھەزار مىنداللىكى ئەمەركىۋ نەۋرۋەپى، تەنھا پىنچ كەسىان توۋش دەپىن... ئەمەش ۋامان لىدەكات گىرنگى پىدەمىنۋ زوۋ بەفەريا بگەپن! ۲. نىشانەۋ كارىگەرىيەكان؛

نىشانەكانى تاي روماتيزمى، پاش (۲-۳) ھەفتە لە ھەۋكردىنى دوۋئالۋەكەۋ گەروو دەردەكەۋ، ھەندىچار پاش ھەفتەيەك دەردەكەۋ. ئەگەر نەخۇشەيەكە بەسۋوۋكى دەست بىبىكات، ئەۋا پەنگە نىشانەيەكى ديارى نەپىت، پاخۇد ھەرامۇش بىكرىت بى گىرنگى پىدان.

ئەم نەخۇشەيە دەپىتە ھۆى؛

بەرزىۋىۋنەۋدى پەلى گەرمىي (تا)، ئارەكەردنەۋەۋ پەنگ بەرپىن.

جۈمگەكان؛ ھەۋدەكەن، دەئاۋىن، سوۋر ھەلدەگەرپن، گەرم

سودەكانى برۆكلى

گوشارى خوينان بەرزەو گورچىلەيان لە فەرمانەكانياندا لاوازن، بە پېدانى ناوتەى سلفۇرافان، تېببىنى باشبوونى فەرمانى گورچىلەكانو نزمى گوشارى خوین كرا.

جوارەم: باشكردى تەندىرووستى كۆنەندامى بەرگرى دۇە

پىربوون:

ھاندانى كۆمەلەيەكى جۇراوجۇرى دۇە ئۆكسانەكان لە لەشدا، لەوانەبە ئۆكسان كەم بىكاتەو، ھەروەھا باشەكشى كۆنەندامى بەرگرى ھىواش دەكات كە لەبەرمو پېشچوونى تەمەن روو دەدات.

پىنچەم: تەندىرووستى دل. بەتايەبەتى تووشبووانى نەخۇشىي شەكرە:

سلفۇرافان ھانى بەرھەمەينانى ئەو ئەنزىمانە دەدات، كە بۇرپەكانى خوین دەپاريزن: ژماردى ئەو گەردانەى دەپن بەھۆى فەوتانى خانەكان كەم دەكاتەو، تووشبووانى نەخۇشىي شەكرە، زياتر تووشى گەشەى نەخۇشىيەكانى دلۇ بۇرپەكانى خوین دەپنەو، وەك نۆردەلئو وەستانى مېشك، ھەردووكيان پەيوەندى بە بۇرپە خوینە فەوتادەكانەو ھەيە. ھەروەھا كرۆمى تېدايە، كە يارمەتى تەندىرووستى دل دەدات، ھەروەھا ماددى لوتىنى تېدايە يارمەتى ئەستور نەبوونى دەمارەكانى خوین دەدات.

شەشەم: كەمكردەھەى ناستى كۆلىستروولى خوین:

بەھۆى ئەوەى برۆكلى پىشالى تېدايە كە تواناى تەنەوھيان ھەيە، يارمەتى كەمكردەھەى ناستى كۆلىستروولى خوین دەدات. ھەوتەم برۆكلى ناستىكى بەرز لە كالسىيۇم پۇتاسىيۇم تېدايە: ھەردووكيان گرنگن بۇ تەندىرووستى ئىسك و پاراستنى لە لاوازبوون.

ھەشەم: برۆكلى دەولەمەندە بەو رېشالانەى يارمەتى كرادارى

ھەرس دەدەو قەبىزى ناھيلن: پاريزگارى لە نزمكردەھەى ناستى شەكر لە خویندا، پىگرى لە زىادەروپكردى خوارەن دەكات: چونكە يەك قاپ برۆكلى، پىگرى زۆر پىرۆتىنى تېدايە، ھەندەى قاپك بىرنج، يان گەنمەشامى لەگەل نيوەى يەكەكانى گەرمى.

نويەم: تەبىبىنى لەش:

وەك ژمارمەك لە سەوزەكان، برۆكلى يارمەتى ھېشتەھەى تەتقو كەمكردەھەى تىرشىتى دەدات، كە جەند سوودىكى تەندىرووستى ھەيە بۇ ھەموو فەرمانەكانى لەش.

دەيەم: يارمەتى تەندىرووستىبوونى جاو دەدات: بەھۆى

بوونى ناستىكى بەرزى كارۆتىندات وەك (اللوتين و زياكسانىين).

يانزەيەم: بەھۆى ماددەى (glucoraphanin) يارمەتى

لابردنى ژەھرى ناو لەش دەدات.

بە شۆمەيەكى گشتى، برۆكلى يەكەكە لە باشتىرىنى خوارەنەكان بۇ جەستەى مەوۇ.

ھەندىك لە خەلكى، وا دەزانن تاكە رېگە بۇ خوارەنى برۆكلى، پاش لېنانىيەتى، بەلام دەتوانرېت بە نوپى و بى پېشانەن، يان بى گولاندىنى بخورېت، باشتىرىن رېگەش بۇ سودوورگرتن لە برۆكلى، خوارەنى گۆپكەكانىيەتى، لەبەرنەھەى پىگرى باش ناوتەى سەرەكىي جارەسەرى تېدايە وەك سلفۇرافان.

نەوش جىگرەمەيەكى باشە بۇ ئەوانەى ھەز بە بۆن تانى برۆكلى ناكەن، لىكۆلېنەمەيەكى زانستى نامازە بەو دەكات پىگرى كەم لە برۆكلى، پىگرى لە زىادەبوونى گرىنى مەمك دەكات، كە بەھۆى ماددە كىمىيەيە شىرپەنچەيەكانەو درووست دەپت. ئەمەش ئەو دەگەيەنېت، گۆپكەى برۆكلى بە نوپى پىگرى باشى ناوتەكانى دۇ بە شىرپەنچەى تېدايە، بىجگە لەمانە چەندىن سودى دىكەى ھەيە:

يەكەم: ھەوكردى جومگەكان:

نەزموونەكانى كۆتايى لەسەر خانەو شانەى مشكەكان، ئەو دەردەخات برۆكلى دەولەمەندە بە گۆگرد، سلفۇرافان، پىگرىكردى لەو ئەنزىمەى كە بەستەرەكان دەپچرېنېت، ھەروەھا زۆركردى برۆكلى لەگەل ژەمە خۇراكيەكان يارمەتى ھىواش كرادەو و پىگرىكردى لە لاوازبوونى ئىسكەكان دەكات.

ھەردو ماددى (gluconasturtiin و glucobrassicin) كە دۇمەوكردىن، ھەوكردى ھۆكارى بىنەرەتى نەخۇشىيە درېژخايەنەكانە ھەروەھا ماددەى (كايەمبىرۇل فلافونۇيد) تېدايە كە دۇى ھەستىارى و ھەوكردىن.

دووەم: شىرپەنچە:

سلفۇرافان لە برۆكلىدا، رەگى خانە شىرپەنچەيەكان لەناودەبات و پىگرى دەكات لە گەشەى گرىنى شىرپەنچە، گلۇكۇرافانىن ئەنزىمى خانەكان بەھىز دەكات كە لە فەوتانى گەردى دەپنارېزېت، پىكخستى كرۆمۆسۇمەكان زۆر پىوېستە لە كۆنترۆلكردى ھەموو فەرمانەكانى لەش، ھەروەھا تىرشى ناوەكى، ئەو كرۆمۆسۇمە نامۇيانە لەناو دەبات، وەك ئەوانەى پەيوەندىيان بە نەخۇشىيە فاپرۆسىيەكانەو ھەيە، لەگەل نەوشدا تىرشى ناوەكى ناسرووشتى پۆلىكى باش دەپنېت لە گەشەسەنلىنى ھەموو جۆرەكانى شىرپەنچە.

سەيەم: گوشارى خوین و تەندىرووستىي گورچىلە:

سلفۇرافان لە برۆكلىدا گوشارى خوین و فەرمانەكانى گورچىلە باش دەكات، لە تافىكردەمەيەكدا لەسەر ئەو مشكانەى

لێكدانەوهی كەسانەت، بەپێی مانگی لەدایكبووت.

"مانگی پێنج"

سێفەتەکانی ئەو کەسانە لە مانگی (5) مایسا لەدایکبوون؛ بێگومان ئێمە مرۆف، هەر پەكەمان خاوەنی کۆمەڵێک سێفاتو ئاگاری تایبەت بە خۆمانین، هەلسوکەوتی ئێمە مرۆف، هەندێکی هاوبەشەو هەندێکی دیکەشی جیاواز.. واتە: هەر پەك لە ئێمە، خاوەنی جۆری ئاگاری تایبەتو نەڕیتی تایبەت بە خۆمانین، کە لە کەسانی دیکەمان جیا دەکاتەوه، زانیانی یواری دەروونناسی، جیاوازی جۆری کەسایەتیو سروشتو هەلسوکەوتمان دەگێرێنەوه بۆ کۆمەڵێک ھۆکار، پەك لەو ھۆکارانەش، مانگی لەدایکبوونمان، هەروەك لە سەرقاتی سالی نوێو بەلێنمان بە خۆنەران ئیز دابوو، کە هەلسەنگاندنەکانی ئەم سال تایبەت بکەین بە مانگی لەدایکبوونەوه، لەم ژمارەیدا باس لە سێفەتو هەلسوکەوتەکانی ئەو کەسانە دەکەین، کە لە مانگی ئایاردا جاویان بە ژیان هەلێناوه:

سێفەتە نەرێنییەکانی ئەو کەسە کە لە مانگی ئایاردا (5) جاوی بە ژیان هەلێناوه:

- 1- خاوەنی ئیرادەپەکی بەهێزو هاندانەکانی کاریگەر.
- 2- خاوەنی بیرۆکە بەهێزو زیرەکانە.
- 3- حەز دەکەن سەرئەجی کەسانی دەورووبەریان رابکێشن!
- 4- خاوەنی هەستی قوول بەهێز!
- 5- چۆر لە جوانو جوانیە مەعنەویەکان دەبین.
- 6- خاوەنی هەلوێستی بەرزو بەهێز، لە هەموو روداوێکدا.

7- پتوێستان بە هاندان نییە؛ چونکە خۆیان هانی خۆیان دەدەن.

- 8- بە ناسانی دڵنەوایی دەرکێن.
- 9- کەسانێکی یاسایی بەبەرنامەن. (بەشی لای چەپی مۆخیان بۆ ئەم مەبەستە تەرخان کردووه).
- 10- خاوەنی خەونو هیواو ناواتن.
- 11- خاوەنی توانایەکی بەرز، بۆ خۆپەندەوهو تێگەشتنی بیرۆکە کەسانی دەورووبەریان.

- 12- کەسانێکی تێگەشتوونو توانای تێگەشتن بەهێز.
- 13- خەیاڵو بیرکردنەومکانی باشو پەسەندو واقعیین.
- 14- خاوەنی توانایەکی ناوازان، لە گفتوگۆو مشتومردا.
- 15- بە شیوەیەکی گشتی، بەژنو بالایەکی رێک و جوانیان هەیه.

- 16- حەز بە ھونەر و ئەدەب دەکەن.
- 17- حەزیان لە گەشتو گەڕانە.
- 18- زۆر دلسۆزانە کارو ئەرکەکانی سەرانیان رادەپەرێن!
- 19- خاوەنی رۆحێکی جوانو بەرز.

سێفەتە نەرێنییەکانی ئەو کەسانە لە مانگی ئایاردا (5) جاویان بە ژیان هەلێناوه:

- 1- کەسانێکی هەلشەنو کەم پشوو دەدەن.
- 2- رقیان لە مانەویە لە مالد.
- 3- گرفتێ هەناسەدانیا هەیه.
- 4- زۆربە جەر دوچارێ نازاری سەر قورگ دەبن.
- 5- بە ناسانی دەکەونە ژێر کاریگەری دەورووبەریانەوه.
- 6- زۆر پەناسانی توورە دەبن.
- 7- شێتگێرو کەللەرقو دەرکێن.
- 8- دەستبلاوو ئەبلەخەرج!
- خۆشەویستان، گەر بەوردی سەرئەج دەبین، دەبین سێفەتە نەرێنییەکانی لەدایکبوونی مانگی (5)، دوو ھێندە سێفەتە نەرێنییەکان!
- کەواتە: ئێمە نامانەوت، لێرداوە لەم بابەتەدا تەنها ئاشناتان بکەین بە سێفەتە نەرێنیو نەرێنییەکانو ھێچێ تر..
- نەخێر بە پێچەوانەوه، ئێمە دەمانەوت بەبێ ناوێنەیک، تا سێفەتەکان بە جوانو ناخێرینانەوه پێشان بدەین، ئەو کات ھەولی جوانکردنی سێفەتە ناخێرینەکان بدەینو جوانەکانیش جوانتر بکەین.

كارگردن، واتە: بوونی بەرھەم بەردەوامی ژيان و روونی ناپەندو گەشیی دلو دەروون و پارێزگارییە لە سستو تەمبەل و تەمەزەلی، ژيان واتە: هەول و تێکۆشان، ئەو کەسە کە کارو بێشەمەك نەزانیتو سەرگەرمی کارکردن نەبێت، چۆن پێناسەى خۆى دەکاتو چۆن نرخى مرۆفەبوونی خۆى دەگرت، گرنگ نییە کارەكەمان چییە، گرنگ ئەوەیە کار دەکەینو بە هەموومان ژيانمان بەرەو پێش دەبەینو دەستەبەرى پێویستییەکانمان دەکەین، بەنناو نەهەو و جوتیارو گرێکارو مامۆستا و ئەندازیارو دکتۆرو فیتەرو کارگوزارو... ھتد، هەموویان گرنگو پێویستو کەشیش لە کەس گەورەتر نییە وەك دانەکانى شانە گرنگو بە هەمووانیش پەرچەمى کۆمەلگە دادێنن و داھاتوو دەسازێنن و ژيان بەرپۆوە دەبن، وەك قانع لەم شیعردا دەلێت:

کورى کوردەم خەریکەن بێنە فەرمان
لە گۆڕنێن تەمبەل و بێگاری جاران
ئارەق بێژى لەسەر خاكا لەبەر پیت
بە پێى ئیشکردنا بۆ بەرگو بۆ نان
مەلێ عەیبە، مەلێ ناچەم بۆ سەر کار
مەلێ ئاواتمە سەمیرانو سەردان
بەرام عەیبى نییە شوانى سەپانى
ئەبەخشان فەخرو شانازی بە ئینسان
بەراستی قانع جوانی فەرموووە هەموو چینهکانی کۆمەلگا گرنگی خۆیان هەبەو بەتایبەت ئەوانەى کە ئەركەكەیان گرانتەر و ئارەق دەریژن و زیاتر ماندوو دەبن و دەستی دەستی بەرھەمەیان و بونیادنانە، شایانی پێزو ستایش و پێغەمبەر (دروودو سلاوى خودای لێ بێت) زۆر فەرموودەى شیرینی لەو بارەو هەبەو تەنانەت جارێک لەگەڵ کۆمەلە کەسیکدا تەوقەى دەکرد؛ یەکێکیان دەستی شارەدوو وێستى تەوقە نەکات، لێیان پرسى بۆجى وا دەکەیت؟ وتى چونکە دەستەم بڕیندارو قلیشاو و نامەوێت دەستی پێغەمبەر ئەزیز بەدەم، بەلام پێغەمبەرىش دەستی گرێکارەكەى گرتو ناو دەستی ماچ کردو فەرمووی (اليد العليا خير من اليد السفلى)، واتە: دەستێک کە لەسەرەوهیو دەرەخیشو بەرھەم دەھێنێ، باشترە لەدەستێک کە لەخوارەوهیو وەر دەگرت.

ئێمە پێویستە چێژ لە کارکردن وەرگیرین و بەدلىکى خۆشەو،

ئێمە کار دەکەین،
کەواتە: ئێمە ھەین!

زاهیر زانا

دەبا هەمووان بەدلسۆزى باشى کار بکەین و هەولێ ئاوەدانى بەدەین و خاوەن کارەکانیش، ماڤى گرێکارەکان دابین بکەن و پێزو قەدرو نرخى ئەو دەستە بەرھەمەیان و بیناکەرە بزانن و وڵاتى ئێمەش لە بەکى ئاڤارى هەموو سالێکدا کە رۆژى جیهانى گرێکارانە، زیاتر و وردتر لە ماڤەکانى گرێکاران بکۆلێتەو و سەلامەتى ژيان و گوزەرانیان دەستەبەر بکاتو نەهێلێت چینیکی خۆینى چینیکی تر بەریتو نەهێلێت کەس لە ماڤەکانى بێ بەش بکێرێت، بەو هیوایەى هەموومان بۆ هەمووانى بکەین و دەستبارو ھاوکارو پشتیوانى یەکتربین؛ بۆئەمى کۆمەلگایەکى بەختەمورو ئاسوودەمان ھەبێت.

بۇ كورو كچه لاوه كانم

۵ مۇم بۇ پۇشكردىنەۋەي پىنگە تان

مۇمى 33

خۇتان لەترس بيارىژن

كرد. خوداش، بەھۇي گىردومەكانىيەنەۋە پۇشكى بىرسىتىۋ ترسى پىن
چەشتىن) ھاول پەيدا كىردىن بۇ خودا سەرىچىكىردىنى دايلىو باۋلىو
جەورو سىتەمكىردىن لە خەللى، گەۋرەترىن سەرجاۋى ھەمىشەن
لەسر ئاسوودىيى ھەر يەككىمان؛ كەجى باۋمىرۇ جاكەكردىن لەگەل
درووستىكراۋان و راستىگۇيىو دادبەرومىرۇ فراۋانتىرىن دەرگاكانى
ناشتەۋايىو ئاسوودىيىو مېھرىبانىن، سووربىن لەسر ئەۋەي ئەو
ترسە بگۇرن بە گۇپراپەلىو خۇگىرى لەسر فەرمىنى خوداى گەۋرە.
۲. ترس لە شىكستخواردىن كەۋتەن، تا رادەپەك شىكى باشە،
گەر بېيىتە ھۇي بىناتنانى ھەستى بەرپرسىيارىتىو ھانداننان
لەسر كار كىردىن كارامەيىو كۆلنەدان، بەلام ئەمگەر گەشتە ناستى
خەم، دەپىتە شىكى خراپو ئازاردەر، ئاھا ئەمە روۋنە؟
۳. با ۋا لە ژيان نەروانىن؛ كە مەنزلگى شادىي نەپراۋو
سەركەۋتىن بەردىۋاۋو لەمشاغى ھەمىشەيى بىت. بەلكو شادىو
خەمبارىو جۇرەكانىشى تىداپە، پىۋىستە خۇمان سەرقال نەكەين
بەۋەي كە رەنگە روو بدات لە كارىساتو ناخۇشەيەكان، ئەمە
جۇرىكە لە شىكست لە كۆنترۆل كىردىن ھەستەكاندا، دەرگاۋەكە بۇ
كىردنەۋەي ترس بەيىن ھىچ ھۇيەكى گونجاۋ.
۴. ھەمىشە لەبىرتان بىت، خوداى گەۋرە جەندىك
يارمەتىو ئارامگىرى دەپەخشىت بەھەمان بېرىش قورسايىو بەلا،
ھەر بۇيە يا سىكالاكانمان بەيەنە لاى خودا، دەپىنن، كە ھىچ
پىۋىستەمان بە خەم نابىت؛ بۇنەۋەي لە داھاتوو روو دەدات.
۵. پاپەندىۋو بە راستىو دروۋستىو دووركەتەنەۋە لە درۋو
فريدان كەمتەرخەمى لە ئەنجامدانى ئەركە جىاۋازەكان.... لە ھۆكارە
پىۋىستەكانن بۇ ھەستىكردىن بە ئاسوودىيىو دووركەتەنەۋە لە ترس.
۶. ئالۋىزىو گومانو نەزائىي سەرجاۋەيەكى گىرنگى ترسن،
دەتۋانىن خۇمان بىاريزىن لەمانە، لە پىكى زانىستو زانىارىو
تىگەشتىو سووربىۋو لەسر روۋنىو ئاشكارىي.
۷. داخلى جۇرىك لە كىپىكى بىن، كە مەترىيەكى ئەۋتۆي
تىدا نىيە؛ چۈنكە ئەمە بىروا بەخۇبىۋىنتان زىاد دەكات، ئەو ترسە
راۋدەنن، كە لەنەنجامى زۇردانىشتىن تەمەلىو بىكارىيەۋە
توۋشى دەپن، ئەم ۋتە جەندە جوانە؛ « ترسنىك ھەر ساتى
جارىك ئازاكانىش تەنھا جارىك دەمرن!»

لەم ژيانى دونىيەدا، ئەو سەرجاۋانە زۇرن، كە دەكرىت
روۋبەروۋى مەترىسىو گۆبەندەمان بىكەنەۋە، لەبەرامبەرىشدا
پىۋىستىي مەۋف بۇ ئاسوودىيىو ئارامىو ئاشتى، لە پىۋىستى
بۇ خواردىن خواردىنەۋە، كەمتر نىيە، كەۋتە؛ كورو كچەكانم،
چۈن ھەست بە ئاسوودىيى دەكرىت، چۈن خۇيان بەدوۋر بگىرن
لە ترسو بەشۋكاۋىي نەخۋازاۋو بەككەۋتەن؟
لەم جەند دېرەدا ئامازەي پىن دەكەم؛

۱. خوداى گەۋرە لە جەندەمان ئامەتدا، پىمان دەفەرمۇيت؛
باۋمىرۇ جاكە، دەپنە جەترى ئارامى كە لە دىناۋ دۋارۋۇدا
پىۋىستەمان پىيەتى، ۋەك دەفەرمۇيت؛ ﴿قُلْنَا أَفَلَا تُبْصِرُونَ﴾
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قَدْ كُنَّا إِبْرَاهِيمَ إِذْ يَبْكُ إِلَىٰ رَبِّهِ ۖ فَذَرْنَاهُ يَنْتَظِرُ ۖ ﴿٣٨﴾ ۱۰۰ ۱۰۱ ۱۰۲ ۱۰۳ ۱۰۴ ۱۰۵ ۱۰۶ ۱۰۷ ۱۰۸ ۱۰۹ ۱۱۰ ۱۱۱ ۱۱۲ ۱۱۳ ۱۱۴ ۱۱۵ ۱۱۶ ۱۱۷ ۱۱۸ ۱۱۹ ۱۲۰ ۱۲۱ ۱۲۲ ۱۲۳ ۱۲۴ ۱۲۵ ۱۲۶ ۱۲۷ ۱۲۸ ۱۲۹ ۱۳۰ ۱۳۱ ۱۳۲ ۱۳۳ ۱۳۴ ۱۳۵ ۱۳۶ ۱۳۷ ۱۳۸ ۱۳۹ ۱۴۰ ۱۴۱ ۱۴۲ ۱۴۳ ۱۴۴ ۱۴۵ ۱۴۶ ۱۴۷ ۱۴۸ ۱۴۹ ۱۵۰ ۱۵۱ ۱۵۲ ۱۵۳ ۱۵۴ ۱۵۵ ۱۵۶ ۱۵۷ ۱۵۸ ۱۵۹ ۱۶۰ ۱۶۱ ۱۶۲ ۱۶۳ ۱۶۴ ۱۶۵ ۱۶۶ ۱۶۷ ۱۶۸ ۱۶۹ ۱۷۰ ۱۷۱ ۱۷۲ ۱۷۳ ۱۷۴ ۱۷۵ ۱۷۶ ۱۷۷ ۱۷۸ ۱۷۹ ۱۸۰ ۱۸۱ ۱۸۲ ۱۸۳ ۱۸۴ ۱۸۵ ۱۸۶ ۱۸۷ ۱۸۸ ۱۸۹ ۱۹۰ ۱۹۱ ۱۹۲ ۱۹۳ ۱۹۴ ۱۹۵ ۱۹۶ ۱۹۷ ۱۹۸ ۱۹۹ ۲۰۰ ۲۰۱ ۲۰۲ ۲۰۳ ۲۰۴ ۲۰۵ ۲۰۶ ۲۰۷ ۲۰۸ ۲۰۹ ۲۱۰ ۲۱۱ ۲۱۲ ۲۱۳ ۲۱۴ ۲۱۵ ۲۱۶ ۲۱۷ ۲۱۸ ۲۱۹ ۲۲۰ ۲۲۱ ۲۲۲ ۲۲۳ ۲۲۴ ۲۲۵ ۲۲۶ ۲۲۷ ۲۲۸ ۲۲۹ ۲۳۰ ۲۳۱ ۲۳۲ ۲۳۳ ۲۳۴ ۲۳۵ ۲۳۶ ۲۳۷ ۲۳۸ ۲۳۹ ۲۴۰ ۲۴۱ ۲۴۲ ۲۴۳ ۲۴۴ ۲۴۵ ۲۴۶ ۲۴۷ ۲۴۸ ۲۴۹ ۲۵۰ ۲۵۱ ۲۵۲ ۲۵۳ ۲۵۴ ۲۵۵ ۲۵۶ ۲۵۷ ۲۵۸ ۲۵۹ ۲۶۰ ۲۶۱ ۲۶۲ ۲۶۳ ۲۶۴ ۲۶۵ ۲۶۶ ۲۶۷ ۲۶۸ ۲۶۹ ۲۷۰ ۲۷۱ ۲۷۲ ۲۷۳ ۲۷۴ ۲۷۵ ۲۷۶ ۲۷۷ ۲۷۸ ۲۷۹ ۲۸۰ ۲۸۱ ۲۸۲ ۲۸۳ ۲۸۴ ۲۸۵ ۲۸۶ ۲۸۷ ۲۸۸ ۲۸۹ ۲۹۰ ۲۹۱ ۲۹۲ ۲۹۳ ۲۹۴ ۲۹۵ ۲۹۶ ۲۹۷ ۲۹۸ ۲۹۹ ۳۰۰ ۳۰۱ ۳۰۲ ۳۰۳ ۳۰۴ ۳۰۵ ۳۰۶ ۳۰۷ ۳۰۸ ۳۰۹ ۳۱۰ ۳۱۱ ۳۱۲ ۳۱۳ ۳۱۴ ۳۱۵ ۳۱۶ ۳۱۷ ۳۱۸ ۳۱۹ ۳۲۰ ۳۲۱ ۳۲۲ ۳۲۳ ۳۲۴ ۳۲۵ ۳۲۶ ۳۲۷ ۳۲۸ ۳۲۹ ۳۳۰ ۳۳۱ ۳۳۲ ۳۳۳ ۳۳۴ ۳۳۵ ۳۳۶ ۳۳۷ ۳۳۸ ۳۳۹ ۳۴۰ ۳۴۱ ۳۴۲ ۳۴۳ ۳۴۴ ۳۴۵ ۳۴۶ ۳۴۷ ۳۴۸ ۳۴۹ ۳۵۰ ۳۵۱ ۳۵۲ ۳۵۳ ۳۵۴ ۳۵۵ ۳۵۶ ۳۵۷ ۳۵۸ ۳۵۹ ۳۶۰ ۳۶۱ ۳۶۲ ۳۶۳ ۳۶۴ ۳۶۵ ۳۶۶ ۳۶۷ ۳۶۸ ۳۶۹ ۳۷۰ ۳۷۱ ۳۷۲ ۳۷۳ ۳۷۴ ۳۷۵ ۳۷۶ ۳۷۷ ۳۷۸ ۳۷۹ ۳۸۰ ۳۸۱ ۳۸۲ ۳۸۳ ۳۸۴ ۳۸۵ ۳۸۶ ۳۸۷ ۳۸۸ ۳۸۹ ۳۹۰ ۳۹۱ ۳۹۲ ۳۹۳ ۳۹۴ ۳۹۵ ۳۹۶ ۳۹۷ ۳۹۸ ۳۹۹ ۴۰۰ ۴۰۱ ۴۰۲ ۴۰۳ ۴۰۴ ۴۰۵ ۴۰۶ ۴۰۷ ۴۰۸ ۴۰۹ ۴۱۰ ۴۱۱ ۴۱۲ ۴۱۳ ۴۱۴ ۴۱۵ ۴۱۶ ۴۱۷ ۴۱۸ ۴۱۹ ۴۲۰ ۴۲۱ ۴۲۲ ۴۲۳ ۴۲۴ ۴۲۵ ۴۲۶ ۴۲۷ ۴۲۸ ۴۲۹ ۴۳۰ ۴۳۱ ۴۳۲ ۴۳۳ ۴۳۴ ۴۳۵ ۴۳۶ ۴۳۷ ۴۳۸ ۴۳۹ ۴۴۰ ۴۴۱ ۴۴۲ ۴۴۳ ۴۴۴ ۴۴۵ ۴۴۶ ۴۴۷ ۴۴۸ ۴۴۹ ۴۵۰ ۴۵۱ ۴۵۲ ۴۵۳ ۴۵۴ ۴۵۵ ۴۵۶ ۴۵۷ ۴۵۸ ۴۵۹ ۴۶۰ ۴۶۱ ۴۶۲ ۴۶۳ ۴۶۴ ۴۶۵ ۴۶۶ ۴۶۷ ۴۶۸ ۴۶۹ ۴۷۰ ۴۷۱ ۴۷۲ ۴۷۳ ۴۷۴ ۴۷۵ ۴۷۶ ۴۷۷ ۴۷۸ ۴۷۹ ۴۸۰ ۴۸۱ ۴۸۲ ۴۸۳ ۴۸۴ ۴۸۵ ۴۸۶ ۴۸۷ ۴۸۸ ۴۸۹ ۴۹۰ ۴۹۱ ۴۹۲ ۴۹۳ ۴۹۴ ۴۹۵ ۴۹۶ ۴۹۷ ۴۹۸ ۴۹۹ ۵۰۰ ۵۰۱ ۵۰۲ ۵۰۳ ۵۰۴ ۵۰۵ ۵۰۶ ۵۰۷ ۵۰۸ ۵۰۹ ۵۱۰ ۵۱۱ ۵۱۲ ۵۱۳ ۵۱۴ ۵۱۵ ۵۱۶ ۵۱۷ ۵۱۸ ۵۱۹ ۵۲۰ ۵۲۱ ۵۲۲ ۵۲۳ ۵۲۴ ۵۲۵ ۵۲۶ ۵۲۷ ۵۲۸ ۵۲۹ ۵۳۰ ۵۳۱ ۵۳۲ ۵۳۳ ۵۳۴ ۵۳۵ ۵۳۶ ۵۳۷ ۵۳۸ ۵۳۹ ۵۴۰ ۵۴۱ ۵۴۲ ۵۴۳ ۵۴۴ ۵۴۵ ۵۴۶ ۵۴۷ ۵۴۸ ۵۴۹ ۵۵۰ ۵۵۱ ۵۵۲ ۵۵۳ ۵۵۴ ۵۵۵ ۵۵۶ ۵۵۷ ۵۵۸ ۵۵۹ ۵۶۰ ۵۶۱ ۵۶۲ ۵۶۳ ۵۶۴ ۵۶۵ ۵۶۶ ۵۶۷ ۵۶۸ ۵۶۹ ۵۷۰ ۵۷۱ ۵۷۲ ۵۷۳ ۵۷۴ ۵۷۵ ۵۷۶ ۵۷۷ ۵۷۸ ۵۷۹ ۵۸۰ ۵۸۱ ۵۸۲ ۵۸۳ ۵۸۴ ۵۸۵ ۵۸۶ ۵۸۷ ۵۸۸ ۵۸۹ ۵۹۰ ۵۹۱ ۵۹۲ ۵۹۳ ۵۹۴ ۵۹۵ ۵۹۶ ۵۹۷ ۵۹۸ ۵۹۹ ۶۰۰ ۶۰۱ ۶۰۲ ۶۰۳ ۶۰۴ ۶۰۵ ۶۰۶ ۶۰۷ ۶۰۸ ۶۰۹ ۶۱۰ ۶۱۱ ۶۱۲ ۶۱۳ ۶۱۴ ۶۱۵ ۶۱۶ ۶۱۷ ۶۱۸ ۶۱۹ ۶۲۰ ۶۲۱ ۶۲۲ ۶۲۳ ۶۲۴ ۶۲۵ ۶۲۶ ۶۲۷ ۶۲۸ ۶۲۹ ۶۳۰ ۶۳۱ ۶۳۲ ۶۳۳ ۶۳۴ ۶۳۵ ۶۳۶ ۶۳۷ ۶۳۸ ۶۳۹ ۶۴۰ ۶۴۱ ۶۴۲ ۶۴۳ ۶۴۴ ۶۴۵ ۶۴۶ ۶۴۷ ۶۴۸ ۶۴۹ ۶۵۰ ۶۵۱ ۶۵۲ ۶۵۳ ۶۵۴ ۶۵۵ ۶۵۶ ۶۵۷ ۶۵۸ ۶۵۹ ۶۶۰ ۶۶۱ ۶۶۲ ۶۶۳ ۶۶۴ ۶۶۵ ۶۶۶ ۶۶۷ ۶۶۸ ۶۶۹ ۶۷۰ ۶۷۱ ۶۷۲ ۶۷۳ ۶۷۴ ۶۷۵ ۶۷۶ ۶۷۷ ۶۷۸ ۶۷۹ ۶۸۰ ۶۸۱ ۶۸۲ ۶۸۳ ۶۸۴ ۶۸۵ ۶۸۶ ۶۸۷ ۶۸۸ ۶۸۹ ۶۹۰ ۶۹۱ ۶۹۲ ۶۹۳ ۶۹۴ ۶۹۵ ۶۹۶ ۶۹۷ ۶۹۸ ۶۹۹ ۷۰۰ ۷۰۱ ۷۰۲ ۷۰۳ ۷۰۴ ۷۰۵ ۷۰۶ ۷۰۷ ۷۰۸ ۷۰۹ ۷۱۰ ۷۱۱ ۷۱۲ ۷۱۳ ۷۱۴ ۷۱۵ ۷۱۶ ۷۱۷ ۷۱۸ ۷۱۹ ۷۲۰ ۷۲۱ ۷۲۲ ۷۲۳ ۷۲۴ ۷۲۵ ۷۲۶ ۷۲۷ ۷۲۸ ۷۲۹ ۷۳۰ ۷۳۱ ۷۳۲ ۷۳۳ ۷۳۴ ۷۳۵ ۷۳۶ ۷۳۷ ۷۳۸ ۷۳۹ ۷۴۰ ۷۴۱ ۷۴۲ ۷۴۳ ۷۴۴ ۷۴۵ ۷۴۶ ۷۴۷ ۷۴۸ ۷۴۹ ۷۵۰ ۷۵۱ ۷۵۲ ۷۵۳ ۷۵۴ ۷۵۵ ۷۵۶ ۷۵۷ ۷۵۸ ۷۵۹ ۷۶۰ ۷۶۱ ۷۶۲ ۷۶۳ ۷۶۴ ۷۶۵ ۷۶۶ ۷۶۷ ۷۶۸ ۷۶۹ ۷۷۰ ۷۷۱ ۷۷۲ ۷۷۳ ۷۷۴ ۷۷۵ ۷۷۶ ۷۷۷ ۷۷۸ ۷۷۹ ۷۸۰ ۷۸۱ ۷۸۲ ۷۸۳ ۷۸۴ ۷۸۵ ۷۸۶ ۷۸۷ ۷۸۸ ۷۸۹ ۷۹۰ ۷۹۱ ۷۹۲ ۷۹۳ ۷۹۴ ۷۹۵ ۷۹۶ ۷۹۷ ۷۹۸ ۷۹۹ ۸۰۰ ۸۰۱ ۸۰۲ ۸۰۳ ۸۰۴ ۸۰۵ ۸۰۶ ۸۰۷ ۸۰۸ ۸۰۹ ۸۱۰ ۸۱۱ ۸۱۲ ۸۱۳ ۸۱۴ ۸۱۵ ۸۱۶ ۸۱۷ ۸۱۸ ۸۱۹ ۸۲۰ ۸۲۱ ۸۲۲ ۸۲۳ ۸۲۴ ۸۲۵ ۸۲۶ ۸۲۷ ۸۲۸ ۸۲۹ ۸۳۰ ۸۳۱ ۸۳۲ ۸۳۳ ۸۳۴ ۸۳۵ ۸۳۶ ۸۳۷ ۸۳۸ ۸۳۹ ۸۴۰ ۸۴۱ ۸۴۲ ۸۴۳ ۸۴۴ ۸۴۵ ۸۴۶ ۸۴۷ ۸۴۸ ۸۴۹ ۸۵۰ ۸۵۱ ۸۵۲ ۸۵۳ ۸۵۴ ۸۵۵ ۸۵۶ ۸۵۷ ۸۵۸ ۸۵۹ ۸۶۰ ۸۶۱ ۸۶۲ ۸۶۳ ۸۶۴ ۸۶۵ ۸۶۶ ۸۶۷ ۸۶۸ ۸۶۹ ۸۷۰ ۸۷۱ ۸۷۲ ۸۷۳ ۸۷۴ ۸۷۵ ۸۷۶ ۸۷۷ ۸۷۸ ۸۷۹ ۸۸۰ ۸۸۱ ۸۸۲ ۸۸۳ ۸۸۴ ۸۸۵ ۸۸۶ ۸۸۷ ۸۸۸ ۸۸۹ ۸۹۰ ۸۹۱ ۸۹۲ ۸۹۳ ۸۹۴ ۸۹۵ ۸۹۶ ۸۹۷ ۸۹۸ ۸۹۹ ۹۰۰ ۹۰۱ ۹۰۲ ۹۰۳ ۹۰۴ ۹۰۵ ۹۰۶ ۹۰۷ ۹۰۸ ۹۰۹ ۹۱۰ ۹۱۱ ۹۱۲ ۹۱۳ ۹۱۴ ۹۱۵ ۹۱۶ ۹۱۷ ۹۱۸ ۹۱۹ ۹۲۰ ۹۲۱ ۹۲۲ ۹۲۳ ۹۲۴ ۹۲۵ ۹۲۶ ۹۲۷ ۹۲۸ ۹۲۹ ۹۳۰ ۹۳۱ ۹۳۲ ۹۳۳ ۹۳۴ ۹۳۵ ۹۳۶ ۹۳۷ ۹۳۸ ۹۳۹ ۹۴۰ ۹۴۱ ۹۴۲ ۹۴۳ ۹۴۴ ۹۴۵ ۹۴۶ ۹۴۷ ۹۴۸ ۹۴۹ ۹۵۰ ۹۵۱ ۹۵۲ ۹۵۳ ۹۵۴ ۹۵۵ ۹۵۶ ۹۵۷ ۹۵۸ ۹۵۹ ۹۶۰ ۹۶۱ ۹۶۲ ۹۶۳ ۹۶۴ ۹۶۵ ۹۶۶ ۹۶۷ ۹۶۸ ۹۶۹ ۹۷۰ ۹۷۱ ۹۷۲ ۹۷۳ ۹۷۴ ۹۷۵ ۹۷۶ ۹۷۷ ۹۷۸ ۹۷۹ ۹۸۰ ۹۸۱ ۹۸۲ ۹۸۳ ۹۸۴ ۹۸۵ ۹۸۶ ۹۸۷ ۹۸۸ ۹۸۹ ۹۹۰ ۹۹۱ ۹۹۲ ۹۹۳ ۹۹۴ ۹۹۵ ۹۹۶ ۹۹۷ ۹۹۸ ۹۹۹ ۱۰۰۰ ۱۰۰۱ ۱۰۰۲ ۱۰۰۳ ۱۰۰۴ ۱۰۰۵ ۱۰۰۶ ۱۰۰۷ ۱۰۰۸ ۱۰۰۹ ۱۰۱۰ ۱۰۱۱ ۱۰۱۲ ۱۰۱۳ ۱۰۱۴ ۱۰۱۵ ۱۰۱۶ ۱۰۱۷ ۱۰۱۸ ۱۰۱۹ ۱۰۲۰ ۱۰۲۱ ۱۰۲۲ ۱۰۲۳ ۱۰۲۴ ۱۰۲۵ ۱۰۲۶ ۱۰۲۷ ۱۰۲۸ ۱۰۲۹ ۱۰۳۰ ۱۰۳۱ ۱۰۳۲ ۱۰۳۳ ۱۰۳۴ ۱۰۳۵ ۱۰۳۶ ۱۰۳۷ ۱۰۳۸ ۱۰۳۹ ۱۰۴۰ ۱۰۴۱ ۱۰۴۲ ۱۰۴۳ ۱۰۴۴ ۱۰۴۵ ۱۰۴۶ ۱۰۴۷ ۱۰۴۸ ۱۰۴۹ ۱۰۵۰ ۱۰۵۱ ۱۰۵۲ ۱۰۵۳ ۱۰۵۴ ۱۰۵۵ ۱۰۵۶ ۱۰۵۷ ۱۰۵۸ ۱۰۵۹ ۱۰۶۰ ۱۰۶۱ ۱۰۶۲ ۱۰۶۳ ۱۰۶۴ ۱۰۶۵ ۱۰۶۶ ۱۰۶۷ ۱۰۶۸ ۱۰۶۹ ۱۰۷۰ ۱۰۷۱ ۱۰۷۲ ۱۰۷۳ ۱۰۷۴ ۱۰۷۵ ۱۰۷۶ ۱۰۷۷ ۱۰۷۸ ۱۰۷۹ ۱۰۸۰ ۱۰۸۱ ۱۰۸۲ ۱۰۸۳ ۱۰۸۴ ۱۰۸۵ ۱۰۸۶ ۱۰۸۷ ۱۰۸۸ ۱۰۸۹ ۱۰۹۰ ۱۰۹۱ ۱۰۹۲ ۱۰۹۳ ۱۰۹۴ ۱۰۹۵ ۱۰۹۶ ۱۰۹۷ ۱۰۹۸ ۱۰۹۹ ۱۱۰۰ ۱۱۰۱ ۱۱۰۲ ۱۱۰۳ ۱۱۰۴ ۱۱۰۵ ۱۱۰۶ ۱۱۰۷ ۱۱۰۸ ۱۱۰۹ ۱۱۱۰ ۱۱۱۱ ۱۱۱۲ ۱۱۱۳ ۱۱۱۴ ۱۱۱۵ ۱۱۱۶ ۱۱۱۷ ۱۱۱۸ ۱۱۱۹ ۱۱۲۰ ۱۱۲۱ ۱۱۲۲ ۱۱۲۳ ۱۱۲۴ ۱۱۲۵ ۱۱۲۶ ۱۱۲۷ ۱۱۲۸ ۱۱۲۹ ۱۱۳۰ ۱۱۳۱ ۱۱۳۲ ۱۱۳۳ ۱۱۳۴ ۱۱۳۵ ۱۱۳۶ ۱۱۳۷ ۱۱۳۸ ۱۱۳۹ ۱۱۴۰ ۱۱۴۱ ۱۱۴۲ ۱۱۴۳ ۱۱۴۴ ۱۱۴۵ ۱۱۴۶ ۱۱۴۷ ۱۱۴۸ ۱۱۴۹ ۱۱۵۰ ۱۱۵۱ ۱۱۵۲ ۱۱۵۳ ۱۱۵۴ ۱۱۵۵ ۱۱۵۶ ۱۱۵۷ ۱۱۵۸ ۱۱۵۹ ۱۱۶۰ ۱۱۶۱ ۱۱۶۲ ۱۱۶۳ ۱۱۶۴ ۱۱۶۵ ۱۱۶۶ ۱۱۶۷ ۱۱۶۸ ۱۱۶۹ ۱۱۷۰ ۱۱۷۱ ۱۱۷۲ ۱۱۷۳ ۱۱۷۴ ۱۱۷۵ ۱۱۷۶ ۱۱۷۷ ۱۱۷۸ ۱۱۷۹ ۱۱۸۰ ۱۱۸۱ ۱۱۸۲ ۱۱۸۳ ۱۱۸۴ ۱۱۸۵ ۱۱۸۶ ۱۱۸۷ ۱۱۸۸ ۱۱۸۹ ۱۱۹۰ ۱۱۹۱ ۱۱۹۲ ۱۱۹۳ ۱۱۹۴ ۱۱۹۵ ۱۱۹۶ ۱۱۹۷ ۱۱۹۸ ۱۱۹۹ ۱۲۰۰ ۱۲۰۱ ۱۲۰۲ ۱۲۰۳ ۱۲۰۴ ۱۲۰۵ ۱۲۰۶ ۱۲۰۷ ۱۲۰۸ ۱۲۰۹ ۱۲۱۰ ۱۲۱۱ ۱۲۱۲ ۱۲۱۳ ۱۲۱۴ ۱۲۱۵ ۱۲۱۶ ۱۲۱۷ ۱۲۱۸ ۱۲۱۹ ۱۲۲۰ ۱۲۲۱ ۱۲۲۲ ۱۲۲۳ ۱۲۲۴ ۱۲۲۵ ۱۲۲۶ ۱۲۲۷ ۱۲۲۸ ۱۲۲۹ ۱۲۳۰ ۱۲۳۱ ۱۲۳۲ ۱۲۳۳ ۱۲۳۴ ۱۲۳۵ ۱۲۳۶ ۱۲۳۷ ۱۲۳۸ ۱۲۳۹ ۱۲۴۰ ۱۲۴۱ ۱۲۴۲ ۱۲۴۳ ۱۲۴۴ ۱۲۴۵ ۱۲۴۶ ۱۲۴۷ ۱۲۴۸ ۱۲۴۹ ۱۲۵۰ ۱۲۵۱ ۱۲۵۲ ۱۲۵۳ ۱۲۵۴ ۱۲۵۵ ۱۲۵۶ ۱۲۵۷ ۱۲۵۸ ۱۲۵۹ ۱۲۶۰ ۱۲۶۱ ۱۲۶۲ ۱۲۶۳ ۱۲۶۴ ۱۲۶۵ ۱۲۶۶ ۱۲۶۷ ۱۲۶۸ ۱۲۶۹ ۱۲۷۰ ۱۲۷۱ ۱۲۷۲ ۱۲۷۳ ۱۲۷۴ ۱۲۷۵ ۱۲۷۶ ۱۲۷۷ ۱۲۷۸ ۱۲۷۹ ۱۲۸۰ ۱۲۸۱ ۱۲۸۲ ۱۲۸۳ ۱۲۸۴ ۱۲۸۵ ۱۲۸۶ ۱۲۸۷ ۱۲۸۸ ۱۲۸۹ ۱۲۹۰ ۱۲۹۱ ۱۲۹۲ ۱۲۹۳ ۱۲۹۴ ۱۲۹۵ ۱۲۹۶ ۱۲۹۷ ۱۲۹۸ ۱۲۹۹ ۱۳۰۰ ۱۳۰۱ ۱۳۰۲ ۱۳۰۳ ۱۳۰۴ ۱۳۰۵ ۱۳۰۶ ۱۳۰۷ ۱۳۰۸ ۱۳۰۹ ۱۳۱۰ ۱۳۱۱ ۱۳۱۲ ۱۳۱۳ ۱۳۱۴ ۱۳۱۵ ۱۳۱۶ ۱۳۱۷ ۱۳۱۸ ۱۳۱۹ ۱۳۲۰ ۱۳۲۱ ۱۳۲۲ ۱۳۲۳ ۱۳۲۴ ۱۳۲۵ ۱۳۲۶ ۱۳۲۷ ۱۳۲۸ ۱۳۲۹ ۱۳۳۰ ۱۳۳۱ ۱۳۳۲ ۱۳۳۳ ۱۳۳۴ ۱۳۳۵ ۱۳۳۶ ۱۳۳۷ ۱۳۳۸ ۱۳۳۹ ۱۳۴۰ ۱۳۴۱ ۱۳۴۲ ۱۳۴۳ ۱۳۴۴ ۱۳۴۵ ۱۳۴۶ ۱۳۴۷ ۱۳۴۸ ۱۳۴۹ ۱۳۵۰ ۱۳۵۱ ۱۳۵۲ ۱۳۵۳ ۱۳۵۴ ۱۳۵۵ ۱۳۵۶ ۱۳۵۷ ۱۳۵۸ ۱۳۵۹ ۱۳۶۰ ۱۳۶۱ ۱۳۶۲ ۱۳۶۳ ۱۳۶۴ ۱۳۶۵ ۱۳۶۶ ۱۳۶۷ ۱۳۶۸ ۱۳۶۹ ۱۳۷۰ ۱۳۷۱ ۱۳۷۲ ۱۳۷۳ ۱۳۷۴ ۱۳۷۵ ۱۳۷۶ ۱۳۷۷ ۱۳۷۸ ۱۳۷۹ ۱۳۸۰ ۱۳۸۱ ۱۳۸۲ ۱۳۸۳ ۱۳۸۴ ۱۳۸۵ ۱۳۸۶ ۱۳۸۷ ۱۳۸۸ ۱۳۸۹ ۱۳۹۰ ۱۳۹۱ ۱۳۹۲ ۱۳۹۳ ۱۳۹۴ ۱۳۹۵ ۱۳۹۶ ۱۳۹۷ ۱۳۹۸ ۱۳۹۹ ۱۴۰۰ ۱۴۰۱ ۱۴۰۲ ۱۴۰۳ ۱۴۰۴ ۱۴۰۵ ۱۴۰۶ ۱۴۰۷ ۱۴۰۸ ۱۴۰۹ ۱۴۱۰ ۱۴۱۱ ۱۴۱۲ ۱۴۱۳ ۱۴۱۴ ۱۴۱۵ ۱۴۱۶ ۱۴۱۷ ۱۴۱۸ ۱۴۱۹ ۱۴۲۰ ۱۴۲۱ ۱۴۲۲ ۱۴۲۳ ۱۴۲۴ ۱۴۲۵ ۱۴۲۶ ۱۴۲۷ ۱۴۲۸ ۱۴۲۹ ۱۴۳۰ ۱۴۳۱ ۱۴۳۲ ۱۴۳۳ ۱۴۳۴ ۱۴۳۵ ۱۴۳۶ ۱۴۳۷ ۱۴۳۸ ۱۴۳۹ ۱۴۴۰ ۱۴۴۱ ۱۴۴۲ ۱۴۴۳ ۱۴۴۴ ۱۴۴۵ ۱۴۴۶ ۱۴۴۷ ۱۴۴۸ ۱۴۴۹ ۱۴۵۰ ۱۴۵۱ ۱۴۵۲ ۱۴۵۳ ۱۴۵۴

بەلگىن ئەنۋەر

ئەنجامى پەقەتارە كانمان كەسايە تيمان دەناسىن!

سەختىيەكانى پىش دوا قۇناغى پەقەتارگىرايى ژيانزانىيە، كە لىرىدا زۆر پىۋىستە ئەم دەستىيەى مەرۇف، بىكەنە دەروازەى ھزرى پەقەتار شوناسى؛ بۆلەۋى مەنەنەبەخۇبىۋىيەنى بىن زىاد بىكەنە بىزانن كە ئەم ئەنجامە بەرھەمى پەقەتارى خۇيانە، بەلام لە بەرگىكى ناراستەوخۇدا رووبەرۋىيان بۆتەۋا مەن بانگەشە بۆ ئەۋە ناكەم، كە مەرۇف لە ژىر گوشاردا پەقەتار بىكات. نەخىر، بەلكو دەمەۋى پەقەتارەكانمان بەھىمىنى ئەنجام بەدىن؛ بۆلەۋى لە ئەنجامدا توۋشى ترسو گوشار نەبىنەۋە. لە عەقلى دەروۋىنى ئىمەدا، خىشتەيەكى جىياۋز داپۇزراۋە؛ بەجۇرەك كە نە مەن دەتۋانم خىشتەى ناۋەۋى خۇم زالى بىكەم بەسەر تۇدەۋ بلىم مەن لە تۇ بالاتىرم "نە تۇش دەتۋانى بلىنى ھەرچەندە تەۋاۋى ئەم بوۋنەۋەرە بگۇزى، ئەۋا خىشتەى دەروۋىنى مەن ھەمىشە بەجىگىرى دەمىنەۋە. ھەموۋمان خاۋىنى ناخىكى ناۋازەدىن بۆ پىناسەكردنى ئۇرگانىزمەكانى دەروۋەمان، كۆمەلىك بۇچوۋنە گومانمان ھەبە، ھەر لەم رۋانگەشەۋە پاساۋ بۆ گوشتارى ھەلەشەى دەروۋىنىۋى فېكىرى خۇمان دەھىنەۋە. تا ئەۋ كاتەى كە پىكەدانە دەروۋىنىۋى فېكىرىيەكانمان، ناراستەيەكى دىيارىكراۋ ۋەرنەگىرەت، ناتۋان بلىن كە ئىمەش بەشىكىن لە ئۇرگانەكانى دىكەى ئەم بوۋنەۋەرە. گومان لىدەر كىردى خرابەيە لە چاكەۋ جىاكرەنەۋى پەسە لە پاكە كەمەندىكىشەردى تىشكەۋ روۋناكى بەھىنە بەرەۋە نوپىۋەنەۋەۋە خاۋىنكردنەۋەۋە ھۇش مەبەست. كاتىك كەسى گومانكەر، ناتۋانى بۇچوۋنەكانى تەسلىم بە فلتەرى قەدەر بىكات، ئەۋ كاتە بە ناچارى گومان لە ھەموۋ شىك دەكاتە تەنەنات ناسراۋترەن ھالەت لەلەۋ ئەۋ، ۋەكو مەرگىكى ناۋەخت ۋايە. ئىمە دەبىت پىۋەرى عەقلىمان بە زەنگى روۋادەكان توند بىكەنەۋە؛ چۈنكە بەرەستى ئەگەر لەناۋ گىرەتمەكانى ژيانەۋە، لەۋەرى ئازارەۋە سەر دەرنەھىن، ئەۋا بىگومان گىت تالىيەكانى ژيان بەسەرماندا زالى دەبىن زالىۋىنى ئىمەش لە پىكەى گىرەنەبەرى شىۋازى زىر "ھىچ ئەنجامىكى لۇۋىكى بەدەستەۋە نادات" جگە لە پىكرەنەۋە دارۋوخانى زىاترى ناۋەدەمان دواتر فۇغانو گىيانو پەشىمانى بىسۋود.

ھەر بەرەنگار بوۋنەۋەۋەۋە كەم ژيانەدا، ھەر قەسەۋ كىدارو گوشتارىك... ھەموۋى دەرنەنجامى پەقەتارەكانى خۇمانە، "ئىمە خۇمان بىناتەنەرىنەۋە خۇمان روۋخىنەرىن"، بەلام ئەۋەى كە لە ئەسلى بابەتەكان دەۋرمان دەخاتەۋە، بىرىتەيە لە؛ مىكانىزىمى راستەوخۇ، پان ناراستەوخۇ ناكامى روۋادەكان لەسەر روۋەرى ھەقىقەتى روۋادەكان. مەرۇفى ژىر باكى نىيە لەۋ ناكامەنى كە بەشىۋەۋەكى ناراستەوخۇ روۋەروۋى دەبىنەۋە؛ چۈنكە دەزانىت كە پەيۋەندى ھۇكارى ھەبە لە نىۋان پەقەتارى خۇۋى ئەۋ ئەنجامەى كە بەۋە ھۇيەۋە ھاتۋە دى، بۆيە لەم لايەنەۋە پەيۋەۋەكىردى پىساي ئەنجامى ناراستەوخۇ لەسەر مەرۇفە ژىرەكان، كارىگەرەيەكى ئەۋتۋى نىيە لەۋە ئەۋ ھۇكارى كە باسەمان كىرد. بەلام ئەۋەى جىنى نامازە بۆ كىرنە، بىرىتەيە لە؛ روۋەروۋىۋەۋەۋە ئەنجامە راستەوخۇ ناراستەوخۇكان لەسەر لايەنەكەى دىكەى مەرۇفەكان، كە ئەۋىش ئەۋ كەسانەن كە كاتىك كىردەۋەۋە ئەنجام دەدەن بىر لە ھىچ شىك ناكەنەۋە، تەنە ئەۋە نەبىت كە خۇۋى مەبەستىتى، ئەم كەسانەش زۆرەى جىر توۋشى دوۋ ھالەت دەبىنەۋە، پەكەمىيان ئەۋەى كە بەبىن ھىچ رۋاۋىك راستەوخۇ ئەۋكارە ئەنجام دەدەن. دوۋەمىيان كە گىرەدراۋى پەكەمىيانە ئەۋىش ئەۋەى كە دىنەن لەۋەى كە ئەۋ (نىمەت) ۋە ئەنجامە دېتە بوۋنەۋە كارەكە سەردەگىرە، لىرىدا دوچارى ھەلەيەكى گەۋرە دەبىنەۋە، ئەۋىش نەبوۋى رۋاۋى پىشۋەختەيە لەۋەرى ئەۋ پەقەتارى كە ئەنجام دەدەن. پىۋىستە لە كاتى ئەنجامدانى كارىك، پان قەسەۋەكلا رەجاۋى كاتى قەسەۋ ئەنجامەكەشى بىكرىت، پىۋىستە گىرەكى بە قۇناغەكانى پىش كىدارەكە بەدىن؛ چۈنكە بەرەستى ھىچ ئەنجامىك بوۋنى نىيە، ئەگەر پەقەتارو قەسەكانى مەن تۇ، پىشتەر ناراستەى نەكردىت. ھەندىك كەس بەبىناگەيەۋە پەقەتار دەكات؛ كاتىك ۋاقىتلىك روۋەروۋى دەبىتەۋە بەخىرايى بەرەۋە روۋى دەجىت، بەبىنەۋەۋە بۋارەك بۆ خۇۋى بەبىلەتەۋە ۋەكو پاشەكەۋىتىكى پەقەتارى كە بىۋانەت پىشتى پىبەستىت لە كاتى دۇۋارەيەكانى ئەنجامى پەقەتارەكەى، كاتىكىش ئەنجامىكى خراب دېتە پىكەى، بەخىرايى توۋشى شەۋان دەبىت، ئەمەش روۋەروۋىۋەۋەۋەۋە

وہلامی بہ جی

* لہ ئہ سکەندەری (مەقدۆنی)یان پرسى: بۆچى زياتر لہ باوكت، پىزى مامۆستاكەت دەگریت؟
نەسكەندەر لہ وەلامدا گوتى: چونكە باوكم ھۆكارى ھىنانەبوونمە بۆ دونيايەكى كاتىو فانىي..
بەلام مامۆستاكەم ھۆكارى خۆشەختىمە بۆ دونيايەكى ھەتاھەتايى.

* لہ كابرايەكيان پرسى: بۆچى وا كەم سەردانى دايكو باوكت دەكەيت؟
گوتى: ئىشرو كارم زۆرەو گرفتارم.
گوتيان: لەوانەيە لہ بەرنەوہ گرفتار بيت، كە سەردانىان ناكەيت!

* لہ دوو ھاوسەرى بەسالاجوويان پرسى: ئيوە چۆن توانيوتانە، شەست
سال پىكەوہ دوور لہ كىشەو گىروگرفتو ناكۆكى، زيانى ھاوسەرى بگوزەرىنن؟
لە وەلامدا گوتيان: ئىمە كەسانىكىن، كاتىك شتىك خراب دەبىت، بىر لہ
چاككردى دەكەينەوہ، نەك گۆرىنى!

* ھاورپىيەكم دىويست لہ ھاوسەرمكەى جياببىتەوہ، پىم گوت: بۆچى دمتەوئت لہ
ھاوسەرمكەت جياببىتەوہ؟ نايە عەيبىكى ھەيە؟
لە وەلامدا گوتى: پياو چۆن باسى عەيبو عارى ھاوسەرى خۆى دەكات! پاش ماودىەك
لنى جيابوودەو ئافرتەكە شووى كردەوہ.. ئەو كات لىم پرسىيەوہ: ئىستا پىم بلىن: بۆچى لہ
ھاوسەردكەت جيابوويەوہ؟
لە وەلامدا گوتى: پياو چۆن لہ پاشەملە باسى ژنى خەلكى دەكات!

* ھاورپىيەكم خۆزگەى خواستو گوتى: خۆزگە ھەر بە مندالى دەماينەوہو گەورە نەبووينايە!
پرسىم: بۆچى خۆزگە بۆ مندالى دەخوازىت؟
لە وەلامدا وتى: تا لہ جىلى دلمان، سەرنەژنۇمان برىندار بووايە!

كورانى بىلى بوڭيان

نەو مىروولەيەدى دەجولتت، وزو توانايەكى زىتر بەكار دەھىنئىت لە گايەكى خەوالوو. (لاونسۇ) فەيلەسوف

ژيان. پاشماوۋى كەشتىيەكى شكاوم، بەلام پىنوستە نەوۋەمان بىرنەچىت، لە بەلەمى پزكار بووندا گۆرانى بلىن.

مىسۇ دىۋىنى دەھىنئىتتە نووسەر

نازارو ژان كاتىيە، لەوانەيە خولەكىك، يان كاترمىرلىك، يان پۇژلىك، يان سالىك بەردەوام بىت!

(لارنس ارىستىرۇگ)

شارەزايى باسكىل سواری

بەلام لە كۇتايىدا دەردەوتتەوۋو شتىكى دى جىگای دەگرتتەوۋ!

بەلام نەگەر تەسلىمى بوۋى، نەوا بۇ ھەمىشە بەردەوام دەبىت.

كاتىك، نارەحەتتىيەكانت دەگەنە نەوپەرى سنوور، تەنھا نەوۋى لەسەرتە نەوۋەيە كە پىيەكت بخەيتە

پىش پىيەكەى دىت، تەنھا ھەنگاۋى دواتر بىن، نەمە نەوپەرى كارى بەسوودە كە دەيكەيت!

(سامۇئىل فولەر) سىنەماكار

نەگەر ناسمان دابەزى بۆسەر سەرمان، نەوسا راوكردىن بالئەدەكان ناسان دەبىت!

(فرانسۇ بىلى) نووسەر

سەرکەوتن

نوریا عەلى

بگۆرە بۆ گەشتن بە وەلامى راستەقینەو بە دواى ھۆکارمکاندا بگمڕئ، کەوات لیدەگات بگمیت بە کۆتا بلیکانەى سەرکەوتن، نێمە ئەگەر پێداویستى سەرمەى کە متمانەى بۆ سەرکەوتن بەکار بھێنن، زۆر ئاسان کۆسپەکان دەشکێنن و نامانچو ھىواکان دەستەبەر دەکەین.

بۆ سەرکەوتن لەھەر کارێکدا نامازە بە جوار ھۆکارى سەرمەى دەکەین:

۱- پەشت بەستن بەخودا، یەکیکە لەخالە ھەرە سەرمەىگەکانى سەرکەوتن؛ چونکە بۆ سەرکەوتن مەروۇف پێویستى بەھیز ھەبە، سەرجاوەى ھەموو ھیزمەکانیش لە خوداوە، کەواتە: پەشت بەستن بە خودا، دابینکردنى گەورەترین پالەشتیە بۆ سەرکەوتن **﴿وَمَنْ**

۲- پالەنەرە ناوەکیەکانى مەروۇف: کاتێک مەروۇف ھەستى کرد کۆمەلەىک پێداویستى گەرنى لە ژياندا ھەبەو بوونو گەشەو کەسایەتەو ئایندەى بەو پێداویستیانەو بەستراوەتەو، ھیزە پالەنەرەکانى ناوەکى مەروۇف دەرووژینو مەروۇف ئاراستە دەکەن بەرەو دەستەبەرکردنى ئەو داخوازبانە، وەکو پێداویستى ئابوورى پالەنەرى گەران بەدواى بژێوى دا، پێداویستى زانستى پالەنەرى گەران بەدواى کۆکردنەوێ زانستو زانیارى... ھتە.

۳- لێھاتووى: واتە، مەروۇف توانای لێھاتوویو راھاتنى زۆرى تێپاھە، کاتێک دەچیتە ناوجەرگەى کارمکانەو لێھاتوویەکانى گەشەى زۆر بە خۆیانەو دەبێنن و ھەنگاوەکانى بەرەو سەرکەوتن رۆژ بە رۆژ نەزیک دەبنەو.

۴- خەونى نامانجەکانو نەخشەپێژى: مەروۇف دەبێ لە ژياندا نامانجى بالا بۆ خۆى دیارى بکاتو لە رێگەى نەخشەپەکی کردەبى بەرەو گەشتن بە نامانجەکانى ھەنگاوبەنیت، ئەو کات سەرکەوتنى مەوگەر دەکات.

”نێمە لە ھەلەکانمانەو ھەلەکانمانەو ھەلەکانمانەو... نەك لە سەرکەوتنەکانمانەو“

”براوہ ئەو کەسەى کە خەون دەبێنیتو ھەت کۆل نادات “
”ژيان ھەلەكى تەرت پێ دەدات، ئەویش پێى دەوترى ”سەبەى“
”کۆل مەدە، سەرمەتا ھەمووکات ھۆسترینە“
”خەونى زۆر بێنە، بەلام ھەرگیز مەخەو“
”لە ژياندا وا بژى کە ئەگەر مەردى، ھەرچى ناوت بزانیت بۆت بگمڕئ“

سەرکەوتن لە ژيانداو گەشتن بەنامانجەکان، خولای ھەمیشەى مەروۇفەکان بوو مەروۇف بەردەوام تواناكانى بەکارھێناو لەپێناو چێزومەگرتن لە ژيانو گەشەدان بە ھەموو بوارەکانو ناوەدانکردنەوێ ژيان، بەشتیوازێک شیاو کەرامەتو پلەوپیایەى مەروۇف بێت.

کەواتە: یەگەر گەرنەترین بێنەماى بەردەوامبوون لە ژيان بریتىيە لە: ھەولەدان، کۆتائو خۆشتەرىن بەتەستەرىن بێنەماش، لە بەردەوامبوون لە ژيان بریتىيە لە: سەرکەوتن!

نێمە ھەر لەسەرەتای لەداکەبوونمانەو لە کێپەگەدان بۆ سەرکەوتن بەسەر کۆسپەکانى دەرووبەرماندا، ئەو کاتەى مەندالەين ھەولەدەین ھەلەى قەسەکردن و رێکردن، یان چۆنەبەتەى کەمچى گەرن بێن، لە کۆتاییدا بە تێپەربوونى کات بەسەر ھەموو ئەم کۆسپانەدا سەردەکەوین و ھەلەى قەسەکردن دەبێن و رێدەکەين ئەمە ئەو دەکەبەنیت کە نێمە بە ھەولەدان توانیمان سەربەگەوین بەسەر سەرجەم کێشەکانماندا.....

سەرکەوتن پێویستى بە دوو پێداویستى زۆر گەرن ھەبە کە لە ھەموو کاتێکدا، بۆ سەرکەوتن پێویستمان دەبێت ئەوانیش: (کاتو متمانە).

لەوانەى گۆفارى بێرپارت خۆیندەبێتەو، چەندان چیرۆكى سەرکەوتنى تێپاھە، کە ھىچیان بەرۆژێک دوو رۆژ نەھاتوونە دى، بەلکو کاتى زۆرى پێویست بوو بۆ گەشتن بە مەبەستو سەرکەوتن، کە ھەموویان بە تێپەربوونى کاتو ھەنگاوەکان بەھەنگاوە گەشتوون بەو مەبەستو نامانجانەى کە وێستوویانەو ھەولیان بۆ داو.

ئەگەر نێمە متمانەمان بەخۆمان ھەبوو، ئەمە ھەموو توانا شارادەو لەکارخاوەکان نوێو کارا دەبنەو ئاراستەى گۆرانکاریەکانى ژيان دەبێ. کاتێک کە سەپى کەسانێک دەکەین، زۆر لە نێمە پلە بەرزترن، وا بێر دەکەینەو کە قەت ناتوانین پێشپەکی لەگەڵ ئەواندا بکەین، ئەوان مەزەن... وان... وا دەکەن... کێشەکە لێرمەدایە، لەم کاتاندا شتێک ھەبە کە دەبێت ھەموو کات لە مێشکى خۆماندا دای بێن، ئەویش ئەومە: (ئەگەر ئەوان بزانن، منیش دەتوانم!)

(If they can do it I can do it,too)

متمانە کێشەکە چارەسەر دەکات، ھەلەکە لە خۆمانەومە کە وا خۆمان دەردەخەین کە ناتوانین! بەلام شتێوازى بێرکردنەو کەمان ھەلە! بۆیە بێرپار بەدە شتێوازى بێرکردنەو

ھېلى سۈور

نازاد خېلىدىن

با رەنڭگى سۈور
گوزارشىتو وېنىنا بىكا
رەنڭگى خويىنى دىلو يەھەر
وېنىناي ھەلۈستو تېبىنى
وېنىناي ئەركو بەرپرسىياري
وېنىناي تىرپامان ئۆقرە
وېنىناي وىزدان موھىبىمەت
وېنىناي ھىواو ئەمەگدارى
وېنىناي عىشقو تۈوانمە
وېنىناي كار بە زانستكردن
وېنىناي ھىواو نارامگرتن
وېنىناي بىرپارو گەشبىنى
وېنىناي ھەنگاوى شەورەوى
وېنىناي لىبران نەسرەوتن
وېنىناي قەناعەتو تىربوون
وېنىناي ھەستانمە لە پاش كەوتن
وېنىناي تۆلە دۈاي لىبووردن
وېنىناي خەندە لە پاش گريان
وېنىناي نەستۇپاكىو ئۆبال
وېنىناي لەداپىكېوونمە
وېنىناي ھىماي خۇنەويستى
وېنىناي ويستى چاكەو چاكېوون
وېنىناي كەرامەتو جەوھەر
با رەنڭمەكان گشت بوەستىن
مەرەكەبى رەنڭ سۈور دەئە!

قەلەمى خەت سۈورم دەئە!
تەبا بىننوووسم
بەخەتتى سۈور
پۇجىسى بىرسىم
بەسر لووتكەي يەقەنمە
خواردنو پىخۇرى دەئە!
تەبا بىننوووسم
خەزم لە ھىچ كەسك نىيە
ھەموو كەسك خۇش دەئە
چاوت بۇ سىبەر نەروانى
لە سىبەرەو پىروانە!
ھەموو شتىكم خۇش دەئە
چىوار وەرزى سال
پووناكى خۇر، تارىكى شەو
سەرماو گەرما، تەرزەو ناگر
نالەونرگەو چەخماخەي ھەور
ئاوو شەپۇل، خاكو ھەوا
دركو پەيكول
پىشوشو چىلكە
زەردەوالەو مۇزانەو مېش
كەرمو شەوگەر
دووپىششك و مار
شەمشەمەكۈترمە بايمقوش
گورگو كەمتىيار
پىشوشو چەقەل

تىمىسساخو قىرش
بوونەمورۇ تىكپى گەردوون
تەھواوى بوون
لە داھاتوو چى دىتە بوون
بە بىرپارى (گن فېكون)
نەوانەشم گشت خۇش دەئە
بوونو نەبوون
ئەممانەو گشت
كار بە كارنامەيان دىكەن
بە پىي ياساو پىسا دەپۇن
خۇشەويستىن خۇش دەئە
تەبا بىننوووسم
بە رەنڭگى خويىن
بە خەتتى سۈور
ئەو مەرۇفە، تەنھا مەرۇفە
لە بەرنامەو لە كارنامەي
خو پىداوى خۇي را دەگا!
مافو نازادىيەكانى خۇي
كەسانى تر پىشپىل دەگا!
سەننوووربەزانەدن
سەر لە خۇو خەلكى شىواندن
خەتتى سۈورە، ھىلى سۈورە
مەوداى نىوانى
مەرۇفېوون، تا ياخىبوون
زۇر نىزىكو گەلىك دوورە!!

ئەدەبىياتىمىزدا نەرسىلەر ۋە زىياندا يېنى ئەدەبىياتىمىزدا

ئەدەبىياتىمىزدا نەرسىلەر ۋە زىياندا يېنى ئەدەبىياتىمىزدا

ئەدەبىياتىمىزدا نەرسىلەر ۋە زىياندا يېنى ئەدەبىياتىمىزدا

9: چىمەن لەتىف

مامى پاسەۋان، ئەمدى گىرگى بىۋە جەختى نەمىردۈتە سەر،
پەشيمانى دەرىزى پەرانىمەر ئەمدى رەۋى داپو، زۇر ھەۋلى دىدا
سۆزى پەرىپىرسان بەلەي خۇيدا رابىكىشىت، نىيەتپاكى خۇي پىشانىيان
بىدات، بەلەم ھەۋو گات ئەۋ ھىسانە لە گۆچىكەيدا دەزىرەنگاپەۋە، نىمە
بۇ ئەۋە رۇنمان پى دات؛ بۇ ئەۋە جىراكان رۇش بىن.

ئەم ھەلۋىستە ئەۋەمان فېر دەكات، كارى باش بەۋ
شېۋىيە نىيە، ئەگەر نىمە باشترمان ۋاز لېيەن، زۇرچار رېگاي
دۆزەخ بەمبەست (نىمە) جىۋان پىچراۋەتەۋە، ئەم رەۋداۋە
دەمگەر نىيەتەۋە بۇ زەمانى ئەۋسا، بۇلەي پىشەۋا (مالىكى كۆرى
ئەنەس)، ئەۋ بىلەمەتە خۇدا لىي خۇشېت. پىشەۋا كۆرى ۋەھەب،
يەككىكە لە گەۋرە پىشەۋا، پۇژىك لە كۆرى پىشەۋا مالىكىدا
بىۋو خۇدا لىيخۇشېت، كۆرى ۋەھەب ئەۋ پەرانەي لەسەرى
دەۋۋىسى داپنا، ھەلسا دۋو رېكات نۆيىزى كىر، كاتىك گەراپەۋە
پىشەۋا مالىك پەرسىياري لىكرد؟ لە ۋەلەمدا ۋتى؛ دۋو رېكات نۆيىزى
سۈننەت (زىادە) بىۋو كىردم.

لېرەدا پىشەۋا مالىك ۋەلەمىكى داپەۋە كە لە قوۋلايى
بەرىۋەبىردىنى ئەۋەلەۋىتەكانى ژيانەۋە ھەلەۋەۋا، پىشەۋا ۋتى؛
سۈيىند بەخۇدا ئەۋەي جىبەجىت كىر گىرگىر نەبۋو لەۋەي
لەسەرى بىۋىت!

ۋاتە؛ ھەۋلەن بۇ بەدەستەنەن زانىستو خۇيىندەۋە، لە
نۆيىزى سۈننەت گىرگىرە؛ چۈنكە بەفېرۋەدانى كازىرەك لە
بەدەستەستى زانىست قەۋمىۋو ناكىرەتەۋە، بەلەم جىبەجىكرەن
نۆيىزى سۈننەت گىت كاتىك دەكرىت.

ئەۋەي لېرەدا دەبىرەتو ھەستى پى دەكرىت، پىداگرى
پىشەۋا مالىكە لەۋەي قۇتابىيەكەي زۇرترە بەباشترىن شىۋە
سۈۋەمەند بىت لە زانىست، ئەگەر لەسەر ھەسەبى نۆيىزىك بىت كە
ئەمىرۇ بۇخۇداي دەكات!

ھاورى؛ ئەۋەي لېرەدا گەۋرەت دەكات ئەۋەيە؛ كە ئامانجەمەت
ئامادىيەت، ھەمىشە لەھزىرەدا بىت، لەمەرچاۋت بىت، لە ناخو لە
ۋىژدانىدا جىگىرى بىكە، مەھىلە جىرەمەك لەمەر دىدەت بىز
بىت؛ بۇ ئەۋەي لىتەۋە دۋو نەبىت.

دەمەۋىت گىت كارىك، ھەۋو ئەركىك كە جىبەجىت
كىردۋە، گىت ئامانجىكى گەۋرە كە باۋەرت پىيەت، ئەۋەي
لەمەلدا رۇيشتۋىۋى تەۋاۋت كىردۋە، پان ئەۋەي پات گىرتۋە،
بىخەرە بەرچاۋ.

پۇختە: كارەكان پىۋانە مەكە بەۋەي گىرگە، پان نا... بەلكو
بەگۈرەي گىرگىرەن پىۋانەي بىكە، لەۋانەيە كارىكى گىرگە دۋا
بىخىرت؛ بۇ ئەۋەي كارىكى لەۋ گىرگىر تەۋاۋ بىكرىت.

لە ژياندا زۇر پىۋىستمان بە زىرگىۋ زىرەگىيە، تا بىۋانين
جىۋاۋى لە نىۋان باشترە باشترىندا بىكەن، بەۋەي جىۋاۋى لە
نىۋان چاكەۋ خراپەدا، خراپە خراپىردا بىكەن؛ چۈنكە زۇرچار
نىمە لە جىۋاۋى نىۋان باشترە باشترىندا، خراپەۋ خراپىردا
ھىۋەدەخۇي، مەشخەلى رېگاكەن لەمەرچاۋمان تىكەل دەپن. ئەۋ
دەمەشكرەن دۋانەي دەپن بەرېگر لەمەردەم بەدەپنەن خەۋو
ئاۋاتەكانىدا زۇر، داپەشكرەن يەككىكە لەۋ دۋانەي كە ۋات
لېدەكات كۆشش بىكەت لەپىناۋ باشترە چاككرەن كارەكەتدا،
بەلەم ئەم كارە لە تەۋاۋى گىرگى پىدەنەكانت شاپانى ئەۋ كاتە
نىيە، كە لەۋ كارەدا خەرجەت كىردۋە.

كەسەك بە نەۋەنە ۋەرىگرە، ئەۋ زىاد لە پىۋىست گىرگى
بە لاپەنى كۆمەلەپەتى دەكات، كاتىكى زۇرى بۇ تەرخان
دەكات، لە داپەشكرەن دەجىت بۇ يەككىكى تر، پەلەپەتى لە
كۆۋۋەنەۋەيەكەۋە بۇ گىرەۋەنەۋەيەكى تر، پەرسىياري لېدەكەيت؛
ئايا ئاۋاتى رامىيارىت ھەيە، پان بەشكرەن بانگەشەي ھەلېۋاردن
دەكەيت، لە ۋەلەمدا دەلېت، نەخىر، بەلەم لەم كارە جىز
ۋەردەگىر! بىگومان پەيۋەندىي كۆمەلەپەتى گىرگە، بەلەم نەك
لەسەر ھەسابى ئامانجەكانت، ھىۋاۋ خۇزگەكانت. ئەم نەۋەنەيە
بىكە بەپىۋەرىتو بىۋارە.....

ئەۋەي لېرەدا رام دەۋىستىنەت، چىرۋكى ئەۋ پىۋاۋە خاسە
دەنەۋەۋەيە، كە ھۇكارى كارەساتىك بۋو، كەسانىكى زۇر لەۋ
نېۋەندەدا گىيانىيان سىپارد، ھەۋەدا زىيانىكى زۇرى مادى بەۋەي
ئەۋ كارەساتەدا ھات، كە ئەۋ بەرپەرسىياريۋو لە رەۋدانى. لە
كۆتايىدا دۋارۋۇۋو ناۋبائىگىشى خستەسەر، دەۋانى بۇ؟ چۈنكە ئەۋ
كارەي گىرگە بۋو، جىگاي باپەخى ئەۋ نەبۋو.

ئەۋەي لەمبارى ئەۋ زەلەمەۋە زانراۋە، كەسەكى دەنەۋەۋەيە،
مەردەمى خۇش گەمەك بۋو، ھەندە لەشارەكەي دۋو نەدەكەۋەتەۋە،
بەمەرداخىك رۇن، پان زىاتەر كۆمەكى بەمەر كەس دەكرە، گەر
پىۋىستى بە رۇن بۋاۋە.

ئەۋ خانەمە لە لادىكەي تەنېشتىيەنەۋە ھاتۋە، بە كەمەك
رۇن دەستىگىرۋى دەكات، ئەۋ ئادەمىزادە بىرەك رۇنى پىۋىستە؛
بۇ ئەۋەي دۋو جەرخەكەي پى چەۋو بىكات!

چۈن گىت داۋاكارىيەكان مەقۇلو مەۋانە بۋو، بەخاتىر ئەۋە
مامى پاسەۋان دەستى بەۋەي كەسەۋە نەدەن، بەلەم كاتىك مانگ
لە كۆتا نىزىك بۋەۋە، تەمەشاي كىر رۇن لە كۆگەكەيدا لەمەمايەتى
داۋە، ھاكا تەۋاۋىۋو، لەنەكاۋ جىراكان خامۇش بۋو، تارىكى بالى
بەسەر ناۋچەكەدا كىشا، لەۋ شەۋەدا بابۇرېكى زۇر زىر ناۋكەۋەتن،
مەردەمىكى زۇر تىدا چۈۋو، دۋاتەر لە كاتى لىكۆلەنەۋەدا مەركەۋت

خوداش دمهوئیت ویستت ههیت، دمهوئیت نهوئیتی پیت دمهوئیت، بیکهیت، تۆ کیشمت جیهه؟ ممترسه. بهردموام به. بزانه نهگهر ههرمئی سهرسووجهکه، ویستی ژیهوئیتی نهوئیتی، بهردمئی ژیهوئیتی زستان به تمنها رانه دمهوئیت، نهگهر په رصیلکه کانی مالی خوئمان ماندو بوئویه، گوچیان نهمکرد بۆ ژیهوئیتی باشتیر، نهگهر سمۆرهی ناو باخه کهی مام بهردموام نهوئیتی، ههرگیز داره کهی بۆ کون نهمکرد، نهگهر پۆژ نهوئیتی، شو ههرگیز پاشه کهی نهمکرد. نهوان ویستت، تۆش بتهوئیت، خوئمان بتهوئیت، بیکهیت، بیکهیت، تۆ خوئمان ههیه، من دلنیا، نهو خوئمان بلی، که له وتنی شهرم دمهوئیت. خوئمان بلی بهردموام به، نهم جاروش ههستمو، دمهوئیت باشتیریت له جارن، تۆ ههر نهو کهسی که له هیچ شتیکدا یه کهم نیت، نهو کهسی که هیچ کهس متمانمت پیناکات، یان لهوانهیه نهو کهسی که ههمووان چاوهرتی شاکارن له تۆ، بهلام ههست دمهوئیت که هیچ نیت، دوول مهبه، پروا بکه بههیزتری له جارن، نهو نییه بیردکه متهوود ههست بیهکست دمهوئیت، کهواته: جیهان پتهوئیتی پته، نهگهیت ماندووبیت، نهگهر په مامبهری نازیرمان (ﷺ) ماندو بوایه، هیچ کات په مامه مهنه کهی به نهمه نهمگهیشته. لهوانهیه سهرمتا زۆر شکست بههیزیت، بهلام بهردموام به، چۆر له کاتی همولدان بۆ خوئمان وهرگره، باوهر بکه مریشکی رهسهن، کۆتایی پاییز جوجه کانی دمهوئیت.

هه بوئنی ئامانج، باوهر به خوئمان و متمان، نهو چه کانه که دهبن بههوی بهدیهیانی خوئمان. نهو خوئمان هه میسه خوئمان پتهوئیت، بههر نهوان ئارموزوی ته مهنه ندریزی دمهوئیت. نهگهر متمانمت به خوئمان هه بو، نهو خوئمان بهدی دههئیت که به بیرى هیچ کهس له بنه ماله کهت، شارکهت، یان ته نمانمت به بیرى جیهانیشدا نه هاتوو. ههرگیز ئامۆزگاریت ناکم، که پلانیت ههیت بۆ ئامانجه مهنه کهت؛ چونکه زۆر ماندو دمهوئیت، ههئنده بهسه، که پلانیت بۆ نهمرۆ ههیت. بهلام لهبیری پلان، دمهوئیت ویستت ههیت، ویستی گۆرانکاری، جیاوازی بهرهو پتهوئیت، له سهرجه موارده کانی ژیهاندا. نهگهر بیهکیت، ویستت ههیت، دمهوئیت جار سهری ئایدز بدۆزیتو، نهگهر شوئیت، ویستت ههیت، دمهوئیت شیرى ههمو ولات دابین بکهیت، نهگهر مامۆستایه؟ ویستت ههیت، دمهوئیت ههمووان بنیاد بنییت. نهگهر ههر شتیکیت له جیهاندا، نهوا تۆ دمهوئیت باشتیرین بیت، بهلام تمنها بتهوئیت، تکایه ویستی داهیانو جیاوازی ههیت، تا سهرکهوتن بته خزمهتو بیکه بهت قوربانى. سهرکه هاوهر، خودا که زانترینه، له قورئانی پهروژدا دهفرموئ، ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَمُنُّ مَا يَقُولُ حَقٌّ يَغْفِرُوا مَا أَنْفَسِهِمْ﴾ رعد ۱۱ واته: (بیکومان خودا بارودوخى هیچ قهومو که لیک ناگۆریت، ههتا نهوان نهوئیتی به خوئمان دمهوئیت، نهیگۆرنو نهیگهن) رعد ۱۱،

مهوئیت، دهوئیت!

شانىنى پاشا لاوه كە

كەسك نەيتوانىيا بۇ ساتىكى گەم پىداوېستىيەكانى ژيانى دابىن بىكات، ئەوا ھەر خىراو بە ھەرمانى ھەرمانىرواى دانا لەلايەن ھەمووانەو ھاوكانى دىگراو دووبارە خۇشچالو خەندەو پىكەنن شەوانى شانىنەكەى دىمرازانەدەو...

يەككە لە گارمەكانى ھەرمانىرواى بەتمەن، درووستىكرەنى دىوارىكى زۆر پتەو تۆكە بوو كە بەدمورى شانىنەكەياندا درووستى كرىبوو، بە مەبەستى خۇپاراستن لە تىكەلبوونى زىندەورەكانى تر، بىگومان ھەندىك لە لاوكان نەم كارمىان پىپاش نەبوو، باپىرمىان بە كەسكى دورە پەرىزو كۆنەپەرسى ناودەبىرد، كە نايمەيت تىكەل بە جىھانى دەرەو بىن، لەگەل نەمەشدا نەگەر كەسك لە دەرەوى شانىنەكەيان پىويستى بىمارمەتى ھەبىت رىگەى پىدەدرا كە بىتە لاى ھەرمانىرواى لە كۆتايىشا چارەسەريان بۇ ھەموو كىشەكان دىكرە، وردە وردە تەمەنى ھەرمانىرواى پىر بەرەو ھەلگىشان دەرۆيشتە دىويست كەسك بىتەيتە شوپى خۇى دلىيا بىت لەوەى كە لە پاش مەردنى گەلەكەى بە ناسوودىي ژيان دىگوزمىنن، نەوېش بەدواى كەسكى شىاوو گونجاودا دىگەرا بۇ نەم كارە، بەلام تاكە خالى لاوازی نەم ھەرمانىرواى داناىە، مېھەربانى زىاد لە پىويستەو باورېوونى بوو بەھەموو كەسك، نەوېش خالى لاوازی ھەموو پىاوه مەزەنەكانە....

يەككە لە لاو زىرمەكان وىستى سادىي ھەرمانىرواى بەكار بىتەيت بۇ بەرژومەندىي خۇى بە شىوېەكى لىزانانە خۇى نەزىك كرىدەو لە ھەرمانىرواى، بەو مەبەستەى كە بىمانانجى خۇى بىكات، ھەر بۆيە ھەرمانىرواى، نەوې ھەلبىزارد وەك جىگەرومەكەو

جىرۆكىكى پەندنامىزە، باس لە شانىنەكە دىكات كە لەلايەن ھەرمانىرواىەكى داناو بەرپەو دىچىتەو ژيانىكى خۇشو ناسوودە بەسەر دىبەن، بەلام بەھۇى سادىي ھەرمانىرواىەكەىو، دىسەلات دىداتە دىست لاوېكى خۇپەرسىت، كە ھەموو كات بىپارمەكانى دىداتە دىست بىرەردەو ھەلەشەكانىو كەسكى بىنەزمونەو نامادە نىيە كۆى لە راوبۇچوونى كەس بىگرىت جگە لە خۇى، ھەموو كات خۇى بىپاردەرى پەكەو كۆتايەو چۆنى وىستەو چۆن ئارەزووى كرى، وەكانى بەو ناراستەيەدا دىكاتە ھەرمەن، بەلام قىولكرەنى نەم ھەموو تاوانەش لەلايەن كۆمەلەكانى ترمەو سىنوردەرو لە كۆتايىدا ھەمووان يەك دىگرە بۇ لەناوبرەنى دىسەلاتى زۆردارەنى پاشا لاوكانەو دووبارە ناسوودىي دىگەرىتەو بۇ شانىنەكەيان.

لە دنيايەكى تەواو جىاوازا، دانىشتووانەكەى ژيانىكى سادىو ساكار دىزىانو ھەمووان كاروبارمەكانىان پىكەو ەنەجام دىداو لە كاتى خۇشەيەكانىشا پىكەو بەشدار بوون، ھەمووان بەپىي پاشا دىجولانەموو رىزو خۇشەوېستىيەكى زۆر لە نىوانىندا ھەبوو، نەم كۆمەلەيە بە تەواو جىاواز بوون لە سەرجەم شارمەكانى دى، ھەمووان نىرمەيان بە رىكەوېكىو نەو خۇشەوېستىيە زۆرە دىبەرد كە لە نىوانىندا ھەبوو، تەنانەت بە گەلە خۇشەختەكە ناو دىبران، خۇشەختە نەم كۆمەلە دىگەرىتەو بۇ نەو پادشا بە تەمەنى كە ھەرمانىرواى شانىنەكەى دىكرە، نەو پىرە پىاويكى بە تەمەن و ژىرو دانا بوو، كە ھەرگىز رىگەى بە بەرتەو بلاوېوونەوې شانىنەكەى نەدەداو زۆرجار قوربانى داو بۇ ھىشتەوې نارامگرى خەندەى سەر لىوانى گەلەكەى، نەگەر

لوقمانی حکیم

له لوقمانی (حکیم) پان پرسى: دانا کټيه؟
وتى: نهو کسهى که نيعمهتى دنيا
بهسمر نيعمهتى ناخيرتدا هه لئا بژيرت.
وتيان توانا کټيه؟
وتى: نهوى له رووى ژيريهوه به توانا بټت.
وتيان: ناويانگى چاکه کارى جواميرى له چيدايه؟
وتى: چاکه گردن له گهل خه لکيداو
منه ت نه گردن به سهر ياندا.
وتيان: نهوه چيه که هه موو کس به دوايدا
دمگيرت، به لام کس نايزانيتو نايانست؟
وتى: سهرمنجامى کاره کانمان.
وتيان: نهو شته چيه که شيرينه، به لام
سهرمنجام نهو کسهى که بيچه ژيت دمیکوژيت؟
وتى: نيريه ي ببردنه.
وتيان: کام بينايه که هرگيز خراب نابيت؟
وتى: دادېه روه روى.
وتيان: کام تالييه که له کوټايدا شيرين دميت؟
وتى: نارام گرتن.
وتيان: کام شيرينيه که له کوټايدا تال دميت؟
وتى: په له گردن.
وتيان: کام کراس هرگيز کون نابيت؟
وتى: ناوبانگى چاک!
وتيان: نهو نه خو شيه چيه که
خه لک له چاره گردنى دا داماون؟
وتى: نه زمانى.

دسه لاتى تهواوى دايه دست لوى ليزان له قسه گردنداو نهزان
له گردوددا... پاش ماوه په لكو كوچى بيره پياوى زانا، هه موو
شانشين له ژير سيبهرى خاموشيدا بوو، هه مووان زور دلتنه گبون
به به جته شتنى باپيره، لاوه که دسه لاتى گرتو دستو دستيگرد
به جتبه چيگردنى پرژه ترسناکه گاني، که دميكه پلانى يو
دادمنيت.. پاش ماوه په لكو سهرجه م شته كان گوزان، له جيگه
خوشو به خته وهرى، سهختى ژيانو بيزارى تهواوى ناوجه كهى
گرتووهو جيناپهتى دروست بوو له نيوان گه له كهيدا، پاشاى نوئ
شانشينى كرد به چهند گرووپيگهوه، نهو كه سانهى خوى مهبستى
بوو، له دوروبهرى خوى هيشتنيهوهو كومه ليكى تريشى دانابوو
بو خزمه تگردنى خوټيانو كومه ليكى تريشى نازاد كردو به تهواوى
دستى ليتهردان كه چون دوزينو چون پيداويستيه كانيان دابين
دمكهن، گرنگ نيه به لاي نه مووه..

ماوه (5) سال به ردهوام بوو؛ له ژيانى شاهانهى خوى
هه مووان له خزمهتى پاشا لاوه كه دا دوزيان، شانسينه كه يان
به تهواوى تيكچوو بوو له ناومدانيه كى جوانى رازاوهوه،
كه هه مووان تييدا دلخوش بوون، بوو به ويرانه په كه
دانيشتوانه كهى رهنگزردو لاواز بوو بوون، هه زارى رووى له
ناوجه كه كردو سهرجه م بهرهمى ماندوويوونى گه له كهى دجوهوه
بهردهستى فهرمانرخوا، پاشاى لاو بوو ژيانه رازى نه بوو كه
هه بيوو، دميوست به تهواوى خوى جيا بكاوهوه له نهوانى تر،
له بهر نهوه فهرمانى كرد كه كوڅكيكى نوئى گهورى له نالتوون
بو دروست بگهنو هه مووى به شيرينى رووپوش بگهن؛ چونكه
له لاي نهو لاوه نرخى شيرينى زياتره وهك له نالتوون، بيگومان
نهو شاهه هر دميت واپيتا دروستگردنى كوڅكه كهش له
نالتوون بوو نهويه كه نيشانى هه مووان بدات خاومنى هه موو
شتيگه؛ ژيان بهم شيوه به به ردهوام بوو لهو شويندا، هه تا له
كوټايدا هه موو دانيشتوانه كهى بيزار بوون له هه لوكه وهتكانى
شاو هه مووان به دست هه زارى برسيتيهوه دميانانلاندا،
له بهر نهوه توورمى گهيشته لووتكهو برپارياندا كه فهرمانرخوا
له ناوبهرنو سهرقاش له هاندانى دوژمنه كانى پاشاى لاوهوه دست
پنيگهن، روزهك هه مووان بهررو رووى قهلاكه رويشتو دستيان
كرد به رووخاندنى ديواره له نالتوون دروستكراوه كهى شا، شا
لاوه كه كه زور شلرؤا بوو نهيدمزانى چون بهرمنگارى نهو هه موو
هيزه ببيتوه، تهنها هرهمشه دمكردو دهيو، "هه مووتان
باجى نهوه دمهن"، بهم شيوه په كوڅكى پاشاى خوپهرستيان
رووخاندو سهرجه م دستكه وهتكانيان دابهش كرد به سهر منداو
كهسه برسياه كانى ناو شارداو دواتر كه سىكى به تواناو ليهاووهو
كه په كيك بوو لهو كه سانهى به هوئى خوپهرستى شاده هه موو
تواناكانى كوزرابوو، گردپانه فهرمانرخواو نهو يش برپارى دا كه
سهرجه م سهرومتو سامانى پاشا لاوهكه، به سهر هه موو ماله كاندا
دابهش بكرتو نهو بردى كه دميتيهوه بوو ناومدانگردنه وهى
شانسينه كهو دابينگردنى كارو پيشه گونجاو به كارى بهيئن..
هه روهها برپارياندا كه لاوه خوپهرسته كهش وهك
دانيشتوانيكى ناساى له گه لياندا بزي نهو نهو ش ببيتو سزايهك
بوو هه له كانى، به لام هيشتا چانسى تى هه به بوو ژيان بهو
هيوابهى سوود له هه له كانى رابوردوى وهربرگرت.

عبدالرزاق السنهورى

۱۸۹۵ — ۱۹۷۱

بەرزان ئوبلاستى

مەزھەبىي ئاساسىيەتچى مىزۇدە دىخۇننەمە... گەورەكانىش مىزۇدە

دەنئوسنەمە...

سەنھورى، يەككەگە لە گەورەترىن زانگانى ياساى بوارى

شارستانى سەردەمى خۇى

لە سالى ۱۸۹۵، لە شارى ئەسكەندەرىيە لەدەپكە بوودە، سەردەمى مىندالى بەبى باوكىو دوور لە نامىزۇ خۇشەويستى باوك گوزەندوودە، ئەمە تەمەنى تەنھا پىنج سالان بوو، كە باوكى ماللاويى ھەمىشەمى لە ژيان كەرد، سەرمەتاي ھىزىبوونى لە كىتەبەمە دەستى پىكەرد، پاشان پەيۋەندى كەرد بە ھوتابخانەى ھىكۇومىيەمە، تۈانى لە سالى ۱۹۱۲ پىرونامەى نامادىمى بە پەلى دوودە لەسەر ئاستى مىسر بەدەست بەئىت، ھەرومە تۈانى لە سالى ۱۹۱۷ پىرونامەى بەكالۋرىۋىس بە پەلى يەكەم بەدەست بەئىت، لەگەل ئەمەشدا شەنەشەنى خۇننەمەكەى، ۈمكە ھەرمەنەمە كارى كەردوودە بۇ پەيدا كەردنى بۇزۇى ژيانى.

دۈاى بەدەستەنەنى بەكالۋرىۋىس لە ياسادا، بوودە بە بىركارى گشتى شارى مەنصۇرە، لە باگورى مىسر، لە ماۋەى كار كەردنىدا بەشدارى لە شۇرشى ۱۹۱۹دا كەرد، ئەمەش بوودە ھۇى ئەمەى دەسلەتدارانى ئىنگىلىز سزاي بەدن؛ بە گۈستەنەمەى بۇ شارى ئەسپوت لە باشوورى مىسر، سەرمەراى سزادانى، سەركەوتنۇ بەرەپىشچوونى سەنھورى بەرەدەمە بوو، تا لە سالى ۱۹۲۰ بوودە بىركارى گشتى، لە ھەمان سالدا گۈستەنەمەى بۇ كارى ۈنەوتەنەمەى ياساى لە خۇننەنگەى دادگاى شەمەى، كە يەككەگە لە گەورەترىن دامەزراۋەكانى خۇننەندى بالاي مىسر، كە پەشكى ھەبوودە لە زىندوۋ كەردنەمەى بىرو ھەزرى ئىسلامدا، كە لە سالى ۱۹۰۷ درووست بوو، سەنھورى رۇلىكى بالۇ ناۋاۋەى ھەبوو لە نوپىكەنەمە بەرەمە پىشچوونى ئەمە بىرو ھەزەدا، ۈنەمە بە

جەندەن زاناي بەناۋەنگە ۈتۈۈتەمە، لەۋانە (شەيخ مەمە ئەمە زەھە). دۈاتەر سەنھورى لە سالى ۱۹۲۱ گەشتى كەردوودە بۇ ۈلاتى ھەرمەنسا، بۇ دىزەندەن بە خۇننەندى لە بۈارى ياسادا، سەنھورى لە سەردەمى خۇننەندىدا، بىرو ھەزرى ئىسلامى بەرەستە كەردوودە دەستى كەردوودە بە رەخنەگەرتن لە شارستانىيەتى رۇزناۋا، ھەرومە ھەزرى كەردۈتە سەمە ھەلۋىستى شەيخ عبدالرزاق، سەبەرت بە ھەلۋىستى بەرەمە بە خەلىفەى ئىسلامىو كارىگەرى پىرۇگرامە ھەلمەنىيەكان بەسەرىيەمە.

لە ھەرمەنسا، سەنھورى بەمەمەكى چاگخۈزى دانە، بەناۋەنىشەنى (مەۋاد البرنامە) كە تەيدا دىدو بىروپىچوونى سەبەرت بە چاگخۈزى تەيدا رۈۈن كەردىۋوودە، ھەرومە پىرونامەى دىكتۇراى بەدەستەنە، بەناۋەنىشەنى (القيود التەقەدەى ەلى ەرىة العمل فى القضاة الانكليزى).

تۈانى نامەمەكى دىكەى دىكتۇرا سەبەرت بە ھىقەى خىلاھەمە پىشكەۋتەمەكانى، بەدەست بەئىت، لەگەل ئەمەشدا كە مامۇستاكەى ئاگادارى كەردىۋوودە لە ھۆرسىيە بابەتەكەى، سەرمەراى ئەمەش، كە بارۈدۈخى ئەۋروپا لە رۈۈى سىياسىو ھەزرىيەمە، دۈزەنەپەتەى بىرۈكەمەكان دەكەرد.

سەنھورى دۈاى بەدەستەنەنى ئەمە پىرونامەنە لە ۈلاتى ھەرمەنسا، گەراپەمە بۇ زىدى خۇى بوودە مامۇستاي گۈلۈزى ياسا لە زانكۈى ھەبەردە.

سەنھورى بەشدارى جەنگەكانى سىياسىو ھەزرى كەرد، كە ژيانى مىسرى تەنى بوو لە پىش شۇرشدا، لە ھەمەمە تەپەردە گۇرەنخۈزۈ چاگخۈزەپەكان نەزىكىۋو، بەمەنەمەى سەمە بە ھىچ رەخخاۋو پارتىكە بىت، سەرمەنەمەى بوودە دامەزرىنەمەى كۆمەلەى لاۋانى مىسرى،

- پاشان بههۆی تېكچوونى لهگهڵ سهروۆكى نهو كاتهى ولاتى ميسر (جمال عبدالناصر) سالى ۱۹۵۴ له كارمهى لابر، ئىدى تا نهو كاتهى مالاووى له ژيان كرد، بهتهواومتى له كاركردنو وانموتنهوو سهرحهم چالاكويهكانى دابراو خۆى بهدوورگرت، تا دواچار له سالى ۱۹۷۱ مالاووى له ژيان كرد.

- بهلام له ماوهى دابراو دوورخستنهوهى، تا سالى ۱۹۷۰، چهىدىن بهرتووكى گرنگى دانا، لهوانه دانانى پيشهكى دستوورى ياساى بۆ ههر يهك له ولاتانى مصر و سوودانو لىبىاو كوميتو ئىمارات..

- لهو ماوههدا، دمهلاتدارانى ميسر رېگهيان نهىدا بۆ هيچ ولاتىك گهشت بكات، تهنا يهك جار لهسهر داواى ميرى كوميت، له سالى ۱۹۶۰ گهشتى بۆ كوميت كرد، لهو سهرانهيدا دستوورىكى بۆ ولاتى كوميت دانا، لهگهڵ تهواوكردى لايهنه بههيزمهكانى دستوورى ياساى، كه بووه هۆى نامادسازى كوميت، تا بېيته نهىدا له نهمهوه يهكگرتووهكان.

- كاره ياساى و هزريههكانى سهنهورى:

ههرچهنده بهشيومهكى ورد، نهزانراوه سهرحهم كارهكانى دكتور سهنهورى چين، بهلام بهشيومهكى گشتى كارهكانى بهشيومه بووه:

* پرۆژمهكانى ياساى شارستانى و دستووردهكانى:

۱- ياساى شارستانى ميسرى لهگهڵ ياداشتى روونكردهوه، ههروهها رافهكردى (الوسيط) و (الوجيز).

۲- ياساى شارستانى عيراقى ياداشتى روونكردهوه.

۳- ياساى شارستانى سورى، لهگهڵ ياداشتى روونكردهوه، لهناويدا (قواعد الإثبات الموضوعية والاجرائية).

۴- ياساى شارستانى دهولهتى كوميت لهگهڵ ياساى بازركانى تاوان و لېيچينهوهى تاوان، بهرزكردهوى سكالو ياساى كۆمپانيكان و ياساى گرېبهستى بهلېنجران... هتد.

۵- ياساى شارستانى لىبى لهگهڵ ياداشتى روونكردهوه.

۶- دستوورى دهولهتى سوودان.

۷- دستوورى دهولهتى ئىمارات.

ههروهها سهنهورى نهم كتيبانهى نووسيووه:

۱- شرح القانون المدني فى العقود.

۲- (الوسيط فى القانون المدني) (۱۰) بهشه.

۳- نظرية العقد فى الفقه الاسلامي.

۴- مصادر الحق فى الفقه الاسلامي.

۵- اصول القانون.

ههروهها له بوارى هزردا، چهىدىن دانراوى به زمانى ئينگليزى دانراوه، كه گرنگترينيان نهو لېكۆلېنهوانه كه له كۆنگره نيودولهتياهكاندا سهبارت به (القانون المقارن) سهبارت به شهريهتى ئىسلامى، پيشكشى كردن، لهگهڵ چهىدىن دانراوى ديكه، كه له دهموهى ولاتى ميسردا بلاوكرانتهموو تا ئىستاش سووديان لى دهينرېت، بهتايبهت لهو ماوهيه كه له عيراهدا بووه، كتيبهمكانى سهبارت به دانانى ياساى شارستانى عيراقى بلاو كردۆتهوه.

نهوهش بووه هۆى نهوهى له سالى ۱۹۳۴ له زانكۆ فاهصل كرا.

پاشان له سالى ۱۹۳۵ لهسهر داواى حكومهتى عيراقى بانگهيشت كرا بۆ عيراق، له عيراق كۆليزى ياساى دامهزراند، ههروهها كۆفاريكى بهناونيشانى (القضاء) دهرکرد، چهىدىن دهستوورى شارستانى بۆ عيراق دانا، لهگهڵ دانانى چهىدىن كتيبى ياساى بۆ خويندكارانى عيراق.

دواتر له سالى ۱۹۳۷ له بهغدادوه گهرايهوه ولاتى ميسر، بووه راگرى كۆليزى ياساو سهروۆكى وهفدى ميسر له كۆنگرهى نيودولهتى بۆ ياسا بهرامبهه به لاهای..

پاشان راسپېردا بۆ دانانى پرۆژهيهكى ياساى شارستانى، بۆ وهزارهتى دادى ميسرى توانى پرۆژهه به سهركهوتووى دابنو هاوكات له بهرامبهردا، هيچ خهلاتو دياريهكى قبول نهکرد.

پاشان بۆ جارى دووه، ناچار كرا كه واز له وانموتنهوه بهيئيت، لهبرئهوه رووى كرده دادگا، بووه قازى دادگای معنصوره، پاشان بووه بهركارى وهزيرى داد، هاوكات راوېژكارى وهزيرى رۆشنهبرى بوو، بهلام دواچار لهبهر هۆكارى سياسى، له كارهكانى دوور خرايهوه، سالى ۱۹۴۲ بهناچارى رووى كرده كارى باريزهرى، ههرچهنده حمزى بهو كاره نهىدا.

پاشان بۆ جارى دووه، له سالى ۱۹۴۲ گهرايهوه بۆ عيراق بۆ تهواوكردى پرۆژه ياساى شارستانيهتى نوئى، بهلام بههۆى پېداگرى حكومهتى ميسر، كه له رېگهى وهفديكهوه زۆر پېداگرپان كردبوو بۆ گېرانهوهى سهنهورى بۆ ولاتى ميسر، ناچاربوو بهغداد جن بهيئيتو بهرهو ديمهشق گهشت بكات، لهويش دهستى كرد بهدانانى ياساى شارستانى بۆ نهو ولاته، بهلام دووباره بههۆى پېداگرى حكومهتى ميسرهوه، ناچار كرا بهگهريتهوه ولاتى ميسر. لهو ماوهيهى كه له ديمهشق بوو، يهكهه كهم بوو، كه پلانى دانا بۆ درووستكردى يهكيتى دهولهتانى كهنداو له سالى ۱۹۴۴، پيش نهوهى جاميعهى عهرمى درووست بېت.. ههروهها پرۆژهيهكى دانا بۆ بهيمانگای بالادى تويزينهوهى عهرمى، كه جېبهجېكردهكهى دواخرا بۆ سالى ۱۹۵۲، له جوارچيوهى جاميعهى عهرميهيدا.

پاشان له سالى (۱۹۴۵ بۆ ۱۹۴۹)، سهربهرشتى وهزارهتى رۆشنهبرى كرد، لهو ماوههدا، دوو زانكۆ گهوردى دامهزراند: زانكۆ هاروق كه ئىستا پنى دهوترېت نهسكهندهريه، لهگهڵ زانكۆ محمد على.

له ههمان كاتدا، نهىدامى كۆمهلهى زمانى عهرمى بوو، له سالى ۱۹۴۶، سالى ۱۹۴۹ ديارى كرا بۆ سهروۆكى نهنجومهنى نيودولهتى ميسر، له ماوهى ژياندا گهورهترين كۆرانكارى له بوارى بهرهپدانى رېكخستن و بوارى كارگېرى بۆ نهو نهنجومهنه دانراوه، له ميژووى ژياندا، يهكهه كۆفارى بۆ دهرکردوه، لهو كارهى بهردوام بووه، تا شۆرشى يوليوى سالى ۱۹۵۲.

- بهشدارى دانانى دستوورى ميسرى كردووه، دواى ههلوشانهوهى دستوورى سالى ۱۹۲۳.

- دواى نهوهى لىبىا سهربهخۆى وهگرت گهشتى كرد بۆ ولاتى لىبىا سالى ۱۹۵۲ خۆبهخشانه دستوورىكى شارستانى بۆ نهو ولاته دانا.

جهلال عبدالجبار

په پښتو ژبه

سهرچاوهی کیشه که کیه..؟

به رېسايکلرډنهوهی فوتوپه کی نه له منيؤم، ۹۵٪ وزه پټويستمان بؤ دگيرټهوه که پټويسته بؤ درووستکردنی فوتوپه که له ماده خاوه بنهرټيه کهی (بؤکسايټ)، رېسايکلينکرډنهوهی کاغز، واته: پاريزگارېکردن له برېنهوهی درختهکانو پيسبوونی ناو، هرروها پاريزگاری له سهرچاوه سروشتيه کهان دمکات، دهيت هؤی که مکرډنهوهی په ستانی سهرشوينی فرېډانی خؤل و خاشاک، له هه مووی گرنگر، هاوالاتيان هان دمکات بؤ بشدارېکردن له پاراستنی ژينگه دا.

کرداری رېسايکلين، هرروا ناسان نييه، دهيت ناماده کاری بؤ بکريت، هؤشياری بلاوبکريت هوه لهو باره وه، له گهل گرتنه بهری پټوشوينی تاييبت بهو کاره، بؤ نمونه دهيت ستهلی خؤلی تاييبت به هره به که له کاغز، شوشه، پلاستيک و کانزا دابنريت، پټنمايې بدرټ به مالان، نابيت خاشاکي ترو وشک تيکل بکه، شوینی تاييبت به کؤکردنهوه باتری و گلوب بکريت هوه، هرروها دهيت له هر شارټکا، ناومندک ههيت، بؤ کؤکردنهوهی که لويهلی نيؤمالو ناميره کاره بيه کهان.

گرفتگی هوه بهر دم کرداری رېسايکلين، تيکه لکردنی هه موو جوړه که مرسته به که له لايه ن هاوالاتيان هوه، دهيت هه ول بدرټ زؤرتريې بری خؤل و خاشاک، رېسايکل بکريت هوه، نهوهی جيگه نيگه رانيه به بهر دموای بره کهی له زيادبووندايه، له راستيدا دوو ههنگاي گرنگر هه به له پټش کرداری رېسايکلينهوه، نهوېش ههردو کرداری، که مکرډنهوه (Reduce) و به کاره نيانهوه (Reuse) به، له بهشی دوو همدا باسی ليوه ده کهين.

نايا بيرت لهو مکرډنهوه نه گهر خؤل و خاشاک نهيت، پټويستمان به رېسايکلين نييه؟! نه گهر خؤل و خاشاکي ماله وه مان کهم بکهينهوه بؤ نيوه، بری خؤل و خاشاکي فرېډراوی شارکه مان کهم دهيت هوه بؤ نيوه..؟! ليره وه بؤ مان دهرده که وټ؛ گرفت که له زؤريې بری خؤل و خاشاک هوه ديت، نهوېش نييمه بهرهمی دهيتين، (که واته، خؤت به بهرپرسيار بزانه بهرام بهر به کيسی خؤل و خاشاکي ماله ومان).

زؤرجاران دهيتين و بهرگوټمان ده که وټ؛ بؤنهوهی چاره سهری کيشه پيسبوونی ژينگه بکريت، دهيت کارگی رېسايکلين دابنريت، بيرؤ کهی سهرله نوې به کاره نيانهوه (رېسايکلين) ده که پټهوه بؤ ماوهی جهنگي جيهانی په کهم، بههؤی جهنگه وه ولاتان ده ستیان نه ده که پټ به ماده خاوه سهره کيه کهان، وهک لاستيک، له بهر نه وه هه وليان دا، لاستيکی به کاره تاو و گؤبکه نه وه به شيويه کی راسته وخؤ، سهرله نوې به کاری بهيتنه وه، له دوی جهند ساليک، نه م کاره پرته وهی خؤی و مرگرت، به جوړک بوو به باشترين ټيگا، بؤ رزگار بوون له خاشاکي رهق؛ چونکه سوودټکی ژينگه يی زؤری هه بوو.

مه بهست له سهرله نوې به کاره نيانهوه (Recycling) جيه؟

رېسايکلين بريتيه له؛ کرداری سهرله نوې درووستکردنهوه، به به کاره نيانهوهی خؤل و خاشاکي مالان و کارگه کهان، بؤ نمونه؛ دمتوانين رؤنامه و کاغزی به کاره تاو، بگورين بؤ مقهبا، يان فوتوی کانزايې به کاره تاووی گؤن، بگورين بؤ فوتوی نوې، يان پارچه کانزا، بگورين بؤ دارشته؛ وهک به کاره نيانی ناسنی به کاره تاو و بؤ درووستکردنی شيش، مه بهستی سهرمکی له رېسايکلين، که مکرډنهوهی قهباری خؤل و خاشاک، که له کهم بوونی خاشاک له ژينگه کهم ده کهانهوه، پاشان به بؤلټيکردن و جياکردنهوهی خاشاکه که به گوزری نهو ماده يه لی درووست بووه، دهست دمرټ به کرداری درووستکردنهوه.

بؤچی رېسايکلين بکهين؟

له م ټيگه بهوه دمتوانريت سوود له خؤل و خاشاک و مرټيگريت، سهرچاوه يه که باشه بؤ و بهر هنيان و دهست که وټنی مادهی خاوی وهک کاغز، نه له منيؤم، شوشه، پلاستيک و ناسن هتد، نهو بهشهی تری دمتوانريت وهک سهرچاوهی وزه سهر بکريت، به سووتاندين کاره يی لټ بهرهم بهيتريت، له م ټيگه بهوه رزگارمان دهيت له گرفتگی پيسبوونی هه واهو نهو مادانهشی که دهينه هؤی نه خوشی، له هه واهو کهم دهينهوه، هرروها بهيینی لټ بهرهم بهيتريت، کرداری رېسايکلين، وزه يه کی زؤر ده گيرټهوه،

36

48

43

42

40

38

پهروهرده

ئەگاسا کریستی

ئالانی

**لە وتە بەناوبانگەکانی ئەگاسا: ئەگەر ئافەرتان ئێوە پارهیدە لە کریستی میکاژو جواڭکاریی
رووکەشیاندا سەرفی دەکەن، هاتباو نیوەی ئێوە پارهیان داپایە بە کتێپ، بۆ خۆ رووشنیر کردن،
ئێستا لە جیانیکی ئارامدا، ئافەرت حوکمی دنیای دەکەرد!**

لە منداڵیدا، هەروەها تۆلای حنچەکردن و ناسینەوهی پیتەکانی لە منداڵیدا کۆسپێکی گەورە بوو، لایەردەمیدا.

(دایک بۆلایە، جیا، کۆلەکو راگری منداڵەکەبەتی، ئێوە چۆنی بویت منداڵەکی زوفا دەردەچیت!!) سەرکەوتنی ئەگاسا کریستی دەگەرێتەوه بۆ هاندان و ماندوو بوونی و بەردەوامی کۆلەندانی دایکی لەگەڵیدا، دایکی هانی دا کە بنووسیت، هەر لە سەرەتای تەمەننێمەوه هەولی دا فێری بکاتو ئاراستەمی بکات بۆ دنیای نووسین و داھێنان، دایکی هەر لە منداڵیەوه هانی دا کە خامەکی بگرتە دەست و دەست بە نووسین بکات؛ چونکە دایکە ژێرو زەرەمەکان هەر زوو هەست بە لێھاتووێ و توانا و بەهرە منداڵەکانیان دەکەن. تەنانت جاریکیان ئەگاسا لەسەر جینگە کەوتوو، تووشی سەرماو کۆکەو هەلامەت ببوو، دایکی پێی دەلێت؛ * ئەگاسا باشتەر ئەم کاتە کە لەسەر جینگە کەوتوو، بە

نووسینی چیرۆکیکی کورت بەسەر بەریتا

ئەگاسا لە وەلامدا وتی: بەلام وا هەست ناکەم کە بتوانم ئەو کارە بکەم! دایکی وتی: من دلنایم کە دەتوانیت، تۆ تەنھا هەول بەد، پاشان ئەنجامەکی دەبینیت! ئیدی ئەگاسا خامەکی هەلگرتو چەند سائیک سەرھال بوو بە نووسینەوهی چیرۆکەکانی (قالبضة للصبر)، لەگەڵ چەند پارچە شیعریک، پاشان دەستی کرد بە نووسینی یەکەم رۆمانی بە ناوێشیانی (بەفری بیابان)، بەلام چاپخانەکان ئەم رۆمانیان پەتکردەموو قیولیان نەکرد تەنانت چاپی بکەن!

ئەو کات کەس بە ئەگاسا سەرسام نەبوو، ئەم رۆمانەشی چاپ نەکرد، ئەگاسا بە چاپ نەکردنی رۆمانەکی سارد نەبوو، دەستی لە هەولدان و تیکۆشان هەلنەگرت، بەلکو بیرۆکە نووسینی رۆمانی بۆلیسی هات بە خەمبالدا، دواتر هەلسا بە نووسینی رۆمانی (القضی الفاضله فی ستایلز)، کە ئەم رۆمانەش شەش چاپخانە پەتیا کرد، بەلام چاپخانەمی حەوتەم رۆمانەکی قبول کردو هەلسا بە چاپکردنی یەکەم رۆمانی خاتوو ئەگاسا، ئەم رۆمانە زۆر بە ناسانی بلوو بوو، ناوبانگی بەیدا کردو خۆنەرازی بە خۆشحالییەوه پیشوازیان لێکرد، هاوکات لەگەڵ ئەوەشدا لە کاتی نووسینی ئەو رۆمانەدا ئەگاسا لە نەخۆشخانەییە سەر بە مانگی سورێ ئێدوولەتی، دواوە جیانی یەکەم، وەکو پەرساتریکی خۆبەخش کاری دەکردو هاوکاری پڕیندەرەکانی دەکرد، هەر لەو نەخۆشخانەیدا کاری نامادەکردو رێکخستنی دەرمانەکانی دەکرد، هەروەها شارەزایی باشی هەبوو سەبارەت بە ژەهر و پێکەتەکانی، ئەم کارەشی کاریگەری زۆری هەبوو

نەمەر بەرھەمە چاپکراوەکانی ئەگاسا کریستی بخوینە سەر پەك، ئەموا شێوێ (٢٠٠٠) بیست هەزار گەردۆکە زرووست دەکەن، کە هەر پەكێک لەو گەردۆکە، بەکسانە بە بەرزێ تاورێ نیفل لە پاریس، یاخود ٢٤٠٠ لەو گەردانە بە ئەندازە بەرزێ لووتکە ئێفەرستە کە بەرزترین لووتکە لە جیھاندا، واتە: نزیکە شەش جار هێندە بەرزێ لووتکە ئێفەرستە!

خاتوونە رۆماننووسی ئینگیزی (فرچینا ولف) کە لە سەردەمی ئەگاسادا ژیاو، دەلێت: ئەگەر قەسە لەسەر ژنە نووسەرەکان بکەین، بۆیستمان بە کاتێکی زۆر دەبێت، لە کۆن و ئێستادا و هەابوو، ناساترین شت کە ئافەرت بتوانیت ئەنجامی بدات، ئەوەیە کە بنووسیت!!

ئەگەر بە بۆجوونی خاتوو ولف سەرژمێریکردنی ژنە رۆماننووسەکان هۆس بێت، چی وای لێکردن کە لەناو رۆماننووسە ئینگلیزەکاندا تەنھا رۆمانەکانی ئەگاسا کریستی بخوینەوه؟

چی وای لە ئەگاسا کریستی کرد کە زۆرترین نووسەرە بەریتانییەکان بەرھەمەکانی بخوینەوه؟ لەدوای خاتوو ئەگاسا کریستی فەلسوفی بەناوبانگ شکسپەر دێت بەپێی سەرژمێریەکانی رێکخراوی یونسکو!! چی وای لە ئەگاسا کریستی کرد کە بپێتە بەناوبانگترین نووسەر لە میژوودا لە رۆوی بلوو بوونەوهی کتێبەکانی و ژمارە فرۆشتنی بەرھەمەکانییەوه؟ چی وای لە ئەگاسا کریستی کرد کە بپێتە خاوەنی بەناوبانگترین چیرۆکە بۆلیسییەکان لە ئەوای سەردەمەکانی میژوودا؟ چی ئەگاسا کریستی جیادەکاتەوه کە ژمارە رۆمانە چاپکراوەکانی دەگاتە نزیکە دوو ملیار دانە؟

بۆ وەلامانەوهی ئەم پەرسایانە، سەرەتا با بە ژاننامە ئەگاسا کریستی دەست بپیکەین!

ئەگاسا کریستی لە شارۆچکە توروگوا کە ئێستا بەشیکە لە تورۆپی، سەر بە ناوچە دیفون باشوری ئینگلتەر! لە سالی (١٨٩٠) لە باوکیکی ئەمریکی دایکیکی ئینگلیز هاتۆتە دۆنیاو، ئەگاسا کریستی تەمەنی منداڵی لە شوێنی لەدایکبوونی بە بەختەوهی برده سەر، باوکی کەسیکی رۆخۆش و دلخۆشبوو، دایکیشی ئافەرتیکی زەرەکو خاوەن هیوا بوو، دایکی زۆر باوهری بوو بەوهی کە منداڵان دەتوانن هەموو شتێک بکەن، ئەگەر تواناكانیان بخەیتەگەر!

ئەگاسا کریستی هەرگیز نەفریشتوو بۆ قوتابخانە، لەبەر دایو نەمریتی ئەو کاتی شارۆچکەکان، بەلکو لەسەر دەستی دایکی لە مالمووە فێری خوێندەواری بوو، پەکیکی دیکە لە خالە بەهێزە جەوهریەکانی ئەگاسا کریستی، ئەوەیە بەدەست هۆرسی تیکمیشتنیەوه ئالاندوو بەتی

شەھەر مەزكردىنى مەۋقەكانو شىتكى دورۇ لە ھەپاۋ ھورمەتى تىدا بەدى ناكىرەت.

ئەگاسا لە ھەموو پۇمانەكانىدا ئەم رەستەيمەن بىر دەھىنەتەۋە: (دەنبايەن ھاگە سەردەكەۋەت! تاۋان سوود ناگەيمەت!)

ھەروەھا خالىكى دىكە لە تاپەتمەندىيەكانى پۇمانەكانى ئەگاسا ئەۋەپە كە بە زمانىكى سادە ساكارو زىجىرەيى نووسراۋن، ھەر ئەمەشە ھۆكارى بىرەۋدانو بەدەستەينانى ناۋبانگىكى گەۋرە پۇمانەكانىيەتى، لەناۋ خەلكى بەرىتانىۋا ئەۋرەپا، ھەرئەمەش بوۋتە ھۆى ئەۋەى بۇ جەننەن زەمان ۋەركىرەۋا.

ئەگاسا ھەركىز تەۋى ئەۋە ئەۋەۋە كە خەلاتى نۆبىل بەدەست بەينەت لە بىۋارى ئەدەپدا، بە پىچەۋەنى نووسىرەكانى دىكەۋە، كە تەنھا ھەۋلى داھىنانو سەركەۋەتتەن بۇ ئەۋە بوۋە، تا كانىدە بىكرىن بۇ ۋەركىرتى ئەۋ خەلاتە!

لەبەرنەۋە ئەگاسا پارىزگارى لە سادە ساكارى زەمانى نووسىنەكانى كەردوۋە، تا بە ئاسانى خۇيىنەر لىيان تى بگات. چۈنكە ھەموو خەۋو ھەۋلىدانو خەزگەردى بىرىتى بوۋە ئەۋەى خۇيىنەر ئاراستە بگات بۇ خۇيىنەۋەۋە ھەزگەردەن بە خۇيىنەۋە، ھەركىز گۆتۈشى بە رەخەنى رەخەنەگرانو بۇچۈۋەنەكانىيان ئەۋاد!

جەننە رەستەيەك سەبەرت بە ئەگاسا كرىستى:

* ئەگاسا كرىستى شەستە ھەۋەت پۇمانى دىرژو چىرۋەكەكانى تاۋانى نووسىۋە، دەيان گۆرتە چىرۋەكى نووسىۋە، كە لە سىانزە گروۋپدا بىلۋەكرۋەتەۋە، زەمارى كارە پۇلىسىيەكانىشى ھەشت كىتەپە.

* شەش پۇمانى بە ناۋى خۋازراۋى (مارى ۋىسماگوت) ئەۋە نووسىۋە.

* شانزە شانۋانامەى نووسىۋە، بەناۋبانگىرتىنەن بەناۋنىشانى (تەلەى مەشك) دەۋەپە، كە دىرژۇرتىن شانۋە لە مېژۇۋدا نەپاش كرايىت.

كە تائىستاش بەردەۋام لە شارى لەنەن نەپاش دىكرەت.

* زىياننامەى ئەگاسا لە پۇمانى (تابىۋەكى ئەۋانەكرۋا) يان (ۋىنەى ناتەۋا) نووسراۋتەۋە، بە نازناۋى (مارى ۋىستەماگوت) سالى ۱۹۲۴، پاشان بە پىنۋوسى خۇى زىياننامەى خۇى نووسىۋەتەۋە سالى ۱۹۲۷ چاپكرۋە، ۋتە: سالىك دوى كۆچى دۋاۋىو مالاۋاۋىيكرەن لە زىيان زىياننامەى پادەۋەرىيەكانى چاپكرۋە.

* كىتەپەكانى نىزىكى دۋو مىلياردەنى لى چاپكرۋە، ھەروەھا بۇ نىزىكى پەنجا زەمان ۋەركىرەۋان، بەمەش فرۇشتىنى پۇمانە دىراۋەكانى ئەگاسا لەسەر ھەموو كىتەپە غەرىبىيەكانەۋەپە، لە سەرمەتى دۋەلەتى ئەۋەپەيەۋە تا كۆتەپى سەدەى بىست، بە دەيان جاز، بەرھەمە ۋەركىرەۋەكانى بۇ زەمانە جىيەنەيەكان زىاترە لە ۋەركىرەۋى بەرھەمە غەرىبىيەكان، بۇ زەمانەكانى دىكە لە سەردەمى خەلىفە مەنۋەۋەۋە، تا سەدەى بىست.

* فرۇشتىنى بەرھەمەكانى لە سالى ۲۰۰۲ تەنھا لە ۋلاتى فەرمەنسا گەشتە بىست مىۋەن دانە.

* ئەگاسا لە ماۋەى زىيانىدا جەننەن نازناۋى بەدەستەينەۋە، لەۋانە (سىدە الروايە البولىسيە، كاتەبە الجرىمە الاولى، سىدە الاسرار، سىدە الموت...).

* ئەگاسا زەمارىيەكى پۇۋانەيى لە ئەۋرەۋاۋ جىيەندا بەتەپەت بەرىتانىا تۇماركەردوۋە، بەلگەش بۇ ئەمە ئەگاسا لە دىسەمىرى سالى ۱۹۲۶ ماۋەى ۱۱ پۇژ دىيار نەما، ھەزاران بەرىتانى خۇيان فىدائى كەرد بۇ گەران بەدۋايدا، مىۋەنەنەش بەردەۋام لە پۇژنامە رەگەپاندەكاندا ھەۋلىان دەپرسى بەدۋاى جازەۋوسىدا ۋىلېۋون.

* ئەگاسا لە لايمان ئىمپەراتۇرەۋە پەلى خاتۋونى سەركەردەى بۇ سالى ۱۹۲۱ پىيەخشا.

لەسەر نووسىنەكانى سەبەرت بە تاۋان، ئەم ئەزمۋەنى شارمەزىۋو زانىارى لەسەر ماددە ژەھراۋىيەكانو پىكەتەكانىو كارىگەرى لەسەر جەستە، ئەۋ ھۆكارەنى دەنە ھۆى زىانگەيەندەن بە جەستەى مەۋف، ئەمەش ۋاكرەدوۋو كە خۇيىنەرى پۇمانەكانى ئەگاسا زانىارىيەكى باشيان جەنگ دەكەۋەت سەبەرت بە زانستى پەزىشكىو زىانەكانى ئەۋ دەرمەنانە! لەۋ ماۋەيدا كەسانىكى زۇر لە ھەزارانو دۋەلەمەندەن خازۋونى ئەگاسايان كەرد، بەلەم لە كۆتەپەدا لە سالى ۱۹۱۴ ھاۋسەركىرى لەگەل فرۇكەۋاننىكى سەربازىدا كەرد كە بە (ئەرشىبالد كرىستى) بانگىان دىكرە، ھەر لەۋ فرۇكەۋانەۋە نازناۋى كرىستى ۋەركەرت كە بە دىرژۇبى زىيانى بوۋە پاشىگرى ناۋەكەى بە (ئەگاسا كرىستى) ناۋبانگى دەركرە، ماۋەى جۋاردە سالى پىكەۋە زىيان، بەلەم دۋاجار لە سالى ۱۹۲۸ پاش ماۋەپەك لە كۆچى دۋاۋى (مامۇستا تاقانەكەى، دايكى ئەزىزى) لە ھاۋسەركەى جىبابوۋە!

ئەگاسا دۋوسال دۋاى ئەۋەى لە ھاۋسەرى يەكەمى جىبابوۋە، ھاۋسەركىرى لەگەل زاناي شۇيەۋانسانى بەناۋبانگ (ماكس مالۋان) كەرد، كە پىكەى پىدا سەردەنى زۇرۋىك لە دۋەلەتەنى پۇژەلەت بگات، لەۋانە غىراقۋ مىسرۋ نوردۋو سۋرەۋا ئىران، ئەم سەردەنانەى بوۋە ھۆى ئەۋەى زەمارەپەك لە پۇمانەكانى لەسەر ئەم ۋلاتانە پىنۋوسىت، لەۋانە (موتەلى النىل)، (چاۋپىكەۋەتلىك لە بەغداد، (تاۋانىك لە بەغداد)) لەۋ كاتەش كە گەشتى كەرد ۋلاتە پىشكەۋەتۋەكەنى پۇژەلەت، پەككە لەمەناۋبانگىرتىن پۇمانەكانى لەۋ بارمەۋە نوۋسى بەناۋنىشانى (جرىمە فى قطار الشرق)..

ئەگاسا لەگەل ھاۋسەرە نۆيەكەى لە دۋەى دەرۋونى ھەزرىيەۋە چىگىرو ئاسۋودەۋو خۇشچال بوۋ، مالۋانى ھاۋسەرى لەبارمەۋە دەلەت: لە مەلەكەماندا زۋورىكى بىچۈكەمان بۇ ئەگاسا درۋوستكرەدوۋو، ھەر لە بەرەپەيانەۋە لەۋ زۋورەدا دادەنىشتە پۇمانەكانى دىۋوسىيەۋە، پاشان بە نامىرى جاپ رەستەۋخۇ تاپىى دىكرە، زىاتر لە شەش پۇمانى بەۋ شىۋەپە نووسىۋە!

تا ئەۋ كاتەى ئەگاسا بەشدارى لە گەشتە زانستەيەكانى شانۋو بەشكىنەدا كەرد، ۋەكە گەشتى بەرىتانىا بۇ نەپەۋا لە باگورى غىراق، بە سەركەپەيتى (دكتور تومەس كامبەل)، ھەروەھا گەشتىكى دىكەى (قازانچ ۋىستەى) لەگەل ھاۋسەركەى نەنجامدا لە سالى ۱۹۲۲، ئەگاسا كاتى پىنۋوسىتى بۇ نوۋسىن بەدى دىكرە، لەبەر دىنگە دىنگە زۋەۋو، خەيمەيەكى دورۇ لە دىنگەدەنگى ھەلگۈلەن ھەلدا! بۇئەۋەى دەست بە نوۋسىنى پۇمانو چىرۋەكەكانى بگات..

چىرۋەك پۇمانەكانى ئەگاسا بە جۋانى ھۆينەۋەۋە پەيۋوستكرەندىيان بە پروۋادەۋەكانى پۇژگەردەۋو دەرشتىكى ناۋازدەۋو پەزىبەندىيەكى زىرانە جىادەكرەتەۋە، بە پەشتەستەن بە زۇرۋىك لە ئەلغاز ھۆينەۋەپەكى شارۋە، چ لە درۋوستكرەندى چىرۋەكەكان، پان لە گەتگۈكۈ لەگەل كەسەپەيەكان، تەنەنت ھەلېزاردىنى شۇيىنى پروۋادەۋەكانىش، ھەموو ئەمەنەش بە زۇرى تامۋچىزى تەپەتى بە نوۋسىنەكانى ئەگاسا بەخشىۋە.

ھەروەھا خەپالى فراۋان يارمەتى داۋە، لە تەكنىكى چىرۋەكەكانىدا پەشتى بە فىلۋ ھەلخەلەتەندەن لەسەر شىۋەى وروۋانەندەۋو بەخشىنى تەشۋىقۋ لىۋان لىۋە لە شارمەزى، بەشۋەپەك ھەر كەس پۇمانەكانى بىخۇيىنەۋە لە كۆتەپەدا بە چارەسەر دىكات، پىش ئەۋەى پۇمانەكە تەۋاۋ بگات، دۋاتر لە كۆتەپەدا بىركەندەۋەكانى لەگەل چارەسەرە زىرىيەكەى پىچەۋانە دەنەۋە، بەشۋەپەك ئەم رەستەپە باۋە ھاتۋە سەبەرت بە خۇيىنەۋەۋە پۇمانەكانى ئەگاسا، كە لە كۆتەپە پۇمانەكەدا دەلەت: (ئەى لە مەن.. چۈن ناگادارى ئەمە نەپوۋم!)

ھەروەھا پۇمانەكانى ئەگاسا بە قوۋلايى ناخى مەۋفدا رۆدەچەن، لەگەل ئەۋەشدا بەشۋەپەكى گەشتى پۇمانەكانى ئەگاسا پۇمانەكەلىكى بوختەۋو پاراۋن، ھىچ شىتلىكى لەبارەى وروۋانەندەۋو غەرىزى مەۋفە

هه ناسه ئاسوود پى

ئىمە زۆر مىندال بووين، دايكىشم گەنجو جوان بوو،
نەماندەتوانى بزوۋى ژيان پەيدا يكەن، بەلام دايكم وەك ھەر
سېرە ژنىكى ترى كورد، ھۆلى لى ھەمالىو نانى بە پارە بۆ
خەلگى دەگرد، ئىوارەپەكيان پېش خۇرئاوابوون منو براگەم
لە كۆلان بووين، براگەم لە من گەورەتر بوو، ھەموو مىندالانى
كۆلان يارپيان دەگرد، خەندەو پېكەنەن لەسەر لىويان بوو، تەنھا
منو براگەم نەپىت بە بېدەنگى سەرنجەمان دەدا، كورېكى لاو
كە ناسياۋى دراوسىيەكەمان بوو، زۆر جوانو دەولەممەند ديار
بوو، زۆر سەرنجى داين وەك نەومى شتىكى لە ئىمەدا بەدى
گردبەت، لە رېگەى دراوسىيەكەمانەو بارودۇخى ئىمەى زانىبوو،
لەبەرئەو ھەرچەندە براگەم مىندال بوو دىخوئند، بەلام ئەو
بردېيە لاى خۇۋى كارى پېدا، بەردەوام جاودەرى دەگردېن. منو
براگەم لەگەل ئەومىشا بەردەوام بووين لە خوئند، ئەو بۆ تەنھا
جاريكىش نەدەھاتە مائەوە؛ چونكە دايكم گەنج بوو، نەمەش

2015

چاۋەكان

ھەموو كات راستى ئاينى!

كە تۆ لە بياۋباشان بوۋىت؟! سولتان سەرى سورما بە وتەى
 ۋەكەم لى پەرسى: چۆن پىي دەلىتت بياۋباش لە كاتىكا خەلكى
 تەنانت بە مردوۋىش گۈپيان پى نەدداۋ بە زىناكەرو مەيخۆر
 باسپان دەگرد؟! ۋەكەم وتى: دەمزانى ئەۋە روو دەداتو خەلكى
 ۋاى دەناسن، بەلام ھاسەرەكەى مە ھەموو شەۋىك دەجوۋە
 مەيخانەكان ھىندى لە توانايدا ھەبوۋايە، خواردەنەۋەى دەكرىو
 دىھىنەنەۋە مالاۋە دەپرشتو دەيگوت: بەم كاردەم بارى شانى
 موسلمانان سووك دەكەم، ھەروەھا دەجوۋە بۆ ئەۋە شوپەنى كە
 كارى خرابو بەرپەۋشتى تىدا دەكرا، پارەى دىدا بە خاۋەنى
 شوپەنەكە: بۆنەۋەى ھەتتا بەيانى گەنجان بۆيان نەپىت بچنە
 زورەروە، بەۋەمەستەى لاۋانى شارەكەى لە توۋشېۋون بەۋە
 كارە بيارىزىت. ئەۋە زۆر دلخۇش ۋە ناسوۋدە بوۋە بەۋە كاردەى، زۆر
 سوپاسى خۇداى دەگرد بەۋەى پىي ھەلدەساۋ بە كارىكى پىرۋزى
 دەزانى، خەلكىش ۋاپان دەبىنى بۆ خواردەنەۋە رابواردەن سەردانى
 ئەۋە شوپەنە دەكات، بۆيە ۋاى پى دەلەن، پۆۋىك پىم وت: ئەگەر
 بىرى كەس نوپۇزىشت لەسەر ناكاتو كەسك نادۆزىتەۋە بىشۋات
 دۋاى مردنتو ۋەكە موسلمانىك بىتنىزىت، پىكەنىۋەى وتى: مەترسە
 سولتانو زاناپانو ۋەلىيەكان نوپۇزم لەسەر دەكەن، سولتان دەستى
 كەرد بە گريانو وتى: ئەۋە راستى گوتۋە، مەن سولتانم بەيانى
 دەشۋىنو نوپۇزى لەسەر دەكەنىۋە بەرپەۋدە بە خاكى دەسپىرىن!
 لەم چىرۋكەۋە ئەۋە ھىردەمىن مەرج نىيە ئەۋەى دەبىنىن
 دەبىستىن راست بىت: چۈنكە تواناى بىنىنۋەى پەى بىردىنمان نىيە
 بىمەۋەى دەگورمى، ئەگەر نەنىۋەى نىازى دلەكانمان بزانايە، ئەۋە
 بىگومان زانمان گۆى نەدەگرد

شەۋىك لە شەۋان دلى سولتان توند دەپىتو نانارامىيەك
 تەنگى پىئەلدەچى، پىئەۋەى ھۆكارەكەى بزانىت، بانكى سەرۋكى
 پاسەۋانەكانى دەكاتو پىي دەلەت: با كەمىك بچىنە دەروە؛
 بۆنەۋەى بزانىن لەناۋ شار چى دەگوزمى؟ سىروۋشتى سولتان
 ۋابوو ھەندىچار خۆى دەگوزى بە نىۋە كۈچەۋە كۆلانەكانى شاردە
 دەگەر! بۆنەۋەى ئاگادارى بارودۇخى خەلكەكەى بىت، ئەۋە
 شەۋەش ھەر بۆ ئەۋە مەمەستە جوۋنە دەروە، ھەتتا گەپشەنە
 دەۋرۋەسەرى شار، پىۋىكى بەدىكەرد، كە لەسەر زەۋىيەكە
 كەۋتۋە، ئەۋەش خىرا خۆى گەياندىۋەى ۋىستى ھەلىسىنىتەۋە،
 بىنى جەستەى ساردېۋەتەۋە چاۋەكانى بۆ ھەمىشە لىكناۋە
 مالاۋىي لە ۋىان كەردۋە، بەلام ئەۋەى بەلاى سولتانەۋە جىگەى
 سەرسورمان بوۋ، ئەۋەبوۋە كە خەلكى بەلايدا تى ئەپەرىۋە گۈپيان
 پى نەدداۋ بەجىيان دەھىشت، سولتان بانگىكەردنۋە پىي وتەن
 ۋەرن، بۆجى كەسك ئەۋە پىۋە مردوۋە ھەلەنگرىتەۋە؟ ئەۋە
 كىيەۋە كەسۋە كارى كىن؟
 ئەۋەنىش وتىان: جەنابى سولتان ئەۋە ھلان كەسى بىدىنۋە
 زىناكەرو مەيخۆرە، سولتان وتى: ئاىا لە نۇمەتى پىغەمبەر
 مەجەد(ﷺ) نىيە؟ ۋەرن لەگەلدە ھەلگەن؛ بۆنەۋەى بىيەنەۋە
 بۆ لاى خىزانەكەى، خەلكەكە ناچار لەگەل جەنابى سولتاندا
 تەرمەكەيان ھەلگەتەۋە بىردىنەۋە بۆ لاى خانەۋادەكەى،
 تەرمەكەيان داناۋ بەجىيان ھىشت، تەنھا سولتانو سەرۋكى
 پاسەۋانەكان لەۋى مانەۋە.
 كاتىك خىزانەكەى بىنى دەستى كەرد بە گريانو شىۋەن،
 لەمەر خۆيەۋە دەيگوت: «رەھمەتى خۇدا لىتەت، گەۋاھى دەدەم

بوسبارەكەنى منداڭلىق قىزىقىش مەكە؟

۶- مەھىلە منداڭ كە لە خەو بە ئاڭابوو لە نىو جىڭەدا زۇر بىمىننەتە، ياخود بىرەك كەوتن روو بدات.

۷- جياڭرەنەۋەي ژوورى نووستى منداڭ، نەخەواندىنى منداڭ لە ژۇر يەك بەتاتىدا.

۸- سەيرنەڭرەننى ئەو فلىمەو كلىپو ئەفلام كارتۇنانەي كە ورووژىنەرى سىكسە.

۹- ئاڭادارى ھاۋرىكەنى بە؛ چونكە رەنگە منداڭلىق ھاۋرىقە باسى ئەو بابەتەي لابتاكو كارىگەرى لەسەر درووست بىكات.

۱۰- ئاڭادارىبوون لەو يارىنەي پلەستەيشن كە ھەندىكەيان زۇر نەشپاۋە.

كاتىك منداڭلىق تەمەنى دىگاتە ھەرزەكارى (مراھقى) تەمەنى ھەرزەكارى تەمەنىكى ترىسناگە سەبارەت بەجىنس، ئەگەر بىتو ھۆشيار نەمىت، لەم تەمەنەدا گەشەيەكى زۇر دىكات لەم بوارەدا، بۇيە دىبىت تەۋاو وريا بىت بىتايىم دايكو باوك، پىۋىستە زۇر بەرۋىز شىۋە مامەلە بىكەن، تەۋاو وريا بىن لە كاتىكا كە منداڭ لە ئىستادا زۇر كاتەكەنى بە تەلەفۋىزىن ئىنتەرنىتەۋە بەسەر دىبەن پەي بە زۇر نەتنى دىبەن كە گەۋرەكان ناپزانن، پىۋىستە دايكو باوكىش ناستى ھۆشپارو زانىپارى خۇيان بەرز بىكەنەۋە، ئەو بەرنامە دىبىزىن لە كۆمپىۋتەرو ناپپادو مۇبايەلكاندا كە رى لە دىبىزەندى بابەتە سىكسىيەكان دىگەرت، منداڭلىق سەرقال بىكەن بە نەتەمەندى وەرۋىش لە پانە گونجاۋمەكاندا، ياخود لە نىو مالدە، گەشت سەيران رىك بىخەن لە پىناۋ منداڭلىقانى، ھەۋل بىدەن كاتىكى باشىان پى بىخەش بە ھاۋرىپەتەي كەن لە ھەمو روۋپەكەۋە، گىرانەۋەي قەسە خۇشۇ پىكەنن تا زۇرپەي كاتەكانيان لە نىو خىزاندا بىن، كاتىكى دىپارىكراو بۇ خۇپىندىن كاتىكى دىپارىكراو بۇ خەۋىتن، ھەروەھا ھەۋل بىدە ۋەلامى پىرسپارىكەنى بىدەرۋە ئەگەر لەبارەي جىسىشەۋە بىت، پىنماي پىۋىستى بىدەرى سەبارەت بىگەشەي خۇدى خۇي، لە روۋى لاشەيەۋە لەو تەمەنەدا...

ۋەك ھەموۋ غەرىزەكانى تر سىكسىش بەكەكە لە ئارەزۋەكان، خۇداي گەۋرە لە ناخى مەۋقەكاندا درووستى كىرەۋە بۇ بەردەۋامى ژىپانۋ جىز وەرگەرتن، ھەندىك لە پىسپۇران لاپان ۋاپە منداڭ لە تەمەنى سى سالىيەۋە، ياخود دوۋسالىيەۋە ئەم غەرىزەيەي گەشە دىكات، منداڭ بە سىروۋشتى خۇي ھەز بە فزۋلىۋ شارمەۋىۋون لە جۋاردەۋر دىكات، ھەز دىكات پىرسپار لە بارەي زۇرىك لە شتەكانى دىۋوربەر بىكات، ئەمەش شىتىكى سىروۋشتىيە ئەگەر پەرومەشپار بە ورياييەۋە مامەلە بىكات. بۇ نەۋنە كىچ دىپەرسىت بۇ ئەو ۋەك كۆپ نىيە، ياخود كۆپ دىپەرسىت بۇ خوشكەكەي، پان منداڭلىق فلان ۋەك ئەو نىيە، بەرپاشكاۋى پىي بىن ئەو كۆرە، ياخود ئەو كچە، بىپىچىۋ پەنسا، ھەندى كات منداڭ پارى بەو نەندامەنى خۇي دىكات، گەۋرەكان پىي شەرمەزار دىبىن توۋرە دىبىن، دىلەن عەيپەۋ سەرزەنشتى منداڭ دىكەن، لە كاتىكا منداڭ نازانن بۇ عەيپە، باشتر ۋاپە سەرقالى بىكەي بەشتى تەۋەۋە لە بىرى بىرەتەۋە. منداڭ لە تەمەنى پىش ھەشت سالى، ياخود ھەندى منداڭ پىش دىسالى پىۋىست ناكات زانىپارى لەسەر ئەم بوارە پى بىرتى، مەگەر شتەنكى سادە ۋەك باسەمانكەرد، پىگەمىشتى منداڭ جىۋاۋزە لە منداڭلىقەۋە بۇ منداڭلىق تر. رەۋاۋكەندى ئەم خالانە گەنگە لە بەرمەبەر منداڭ بۇ بە دوۋرەۋون لە كىشەي لاپەنى جىنس.

۱- مامەلەڭرەندى دايكو باوك، ياخود گەۋرەكان زۇر گەنگە.

۲- نابىن گەۋرەكان ھىچ جۇرە قەسەيەك بىكەن لەۋبارەۋە لە پىش جاپى منداڭ.

۳- بەكارەينانى پۇشاكى گونجاۋو دەرەكەۋىتنى شۋىنەكانى لاشە با لە نىو مالىشدا بىت.

۴- ماچ نەكەردن باۋەش پىنەكەردن بەشتەۋە نەشپاۋە لەپىش جاپى منداڭ.

۵- نەچۋەنە ژورى نووستن پىش خەۋى منداڭ، ھەستەن لەخەۋە پىش منداڭ.

سماڭم

9: بىشىرى ابوبكر

* رىڭاي زياترم لىگەل ئەودا تەي دەكرىو زۇرتىن ھىنگاوم لىگەلدا دىنا، بېكمە تەماشاي ئەستىرەي زياترمان دەكرىو.
* كەمىر رامدىكىشا، تا خىراتر رى بىكات، بەلگى بە ھىواشىو بە بىيى ھىنگاومكانى ئەودا، ھىنگاوم لىگەلدا دىنا.
* كەمىر رەفتارى توندو وشكىم بەكاردەھىناو لە جىگەي ئەودا زياتر پىشتىگىرەم لىدەكرىو.
* لەجىگەي بىرگىرەنەمە لە درووستكرىنى خانووكەم، مەنەبە خۇبوونم لە ئەودا درووستدەكرىو.
* لە جىيى ئەودا ئەوئى دەسەلاتم لە خۇمدا گەورە بىكرىدە، دەسەلاتى ئەوئى پىدانم لە خۇمدا درووستدەكرىو.
خۇشەوستان.. ئەگەر (دەكرىو فەرەنگى پىسۇر) ئەم ھەلەي لە دەستچوودو ناتوانىت جارىكى دىكە ئەم ھىنگاوانە لىگەل مىندالەكەيدا بىيادە بىكات ئەودا رەنگە زۇرىك لە ئىمە ئەم ھەلەي لەدەست نەجووبىت، ھىشتا دەتوانىن بىم شىووبە مامەلە لىگەل مىندالەكانمان بىكىن، گە بەرپىز فەرەنگى پىسۇر ناواىى بۇ دەخوازىت!!

دەكرىو فەرەنگى پىسۇر لە دەروونناسىو پەرومىدەكرىنى مىندالدا لىبارەي كەمە كورتىيەكانى لە پەرومىدە مىندالەكەيدا بەم جۇرە پەشيمانى دەردەبىرەت:
گەر بىرپار بووايە جارىكى تر مىندالەكەمەم گەورە بىكرىدەتەودە ئەودا:
* كەمىر پەنجەي ھەمەشەم بەرەم پەروى بەرز دەكرىدەودە.. لىبارە ئەودا زۇرتىر نامۇزگارەم دەكرىو.
* كەمىر بىرەم لە تەمىكرىنى دەكرىدەودە زياتر گىرەنگىم بە پەتەوكرىنى نىوانمان دەدا.
* كەمىر تەماشاي كاتىزىرەكەمەم دەكرىو، جاودەكانم زياتر لە تەماشاكىرەنى ئەودا بەكاردەھىنا.
* كەمىر لىگەل ھاوپىكانمدا دەجوومە گەشتو سەيران، زياتر لىگەل مىندالەكەمدا دەجووم بۇ گەشتو سەيران، مەزەلەدانى زياتر لە گەلەدا ھەلەدا بۇ ئاسمان..
* كەمىر خۇم جىدى دەكرىو جىيەنە تر لىگەل ئەودا يارىم دەكرىو.

خۆت بەم شۆۋەيە بىنيوہ؟

شۆخان غەلى نەخمەد

ئەۋەش رۆلەكانتان، كە تەنانت ھەندىك جارىش شەرم دەكەن لەۋەى كە داپىلو باوكيان بىناسىن! شەرم دەكەن لەۋەى باسى نەپوۋنى مىندالىيان بىكەن، لە رەۋيان نايەت ئاۋرېك بۇ دواۋە بىدەنمەۋە باسى مەندوۋىتى داپىلو رەنچو شەكەتى باوكيان بىكەن شائازى بەۋ دەستانەۋە بىكەن، كە لە مەندوۋىتىدا رەنگى رەزىۋيان لىنىشستوۋە. يان ۋەك بىناگايەك رەفتار دەكەن. لەجى شائازىكرەن خزمەتكرەن بەۋ دەستانەۋە سارېكرەن زامەكانىۋ بەرزكرەنمەۋە دەستەكانىۋ بىخاتە سەر ئەۋ رۇخسارەى كە چەندىن سالى، تامەزرۋى بىنىنى بوۋە، لەگەل ئەۋەش رەنگە پىت بلىت خۇزگە ھەر مىندالەكەى جارەن دەپوۋىت، بەس نىيە ئەۋ كات ھىچ نەبىت بۇ پىۋىستىەكانت رەۋت لە مەن دەكرە، دىلنابوۋم ھارەكرەنەكانت ھەۋو داۋاكارىبوۋن، بەۋى پىدەسەلاتىتەۋە، بەلام ئىستا ھارەدەكەيت ۋەك بلىت تاۋانبارىكت لە زېر دەستە. چۈن دلت دىت؟ چۈن دەتوانىت ھىندە بىياك بىت بەرامبەر بەۋ مېرەبەننىيە كە تەنە بە بۇنكرەن خەۋ دەپىردىتەۋە. دە ھەستە! ئىستا چاۋمروانى تۇن، تاۋەكو پشۋەك بە نەركەكانت بىدەيت ھەۋالىكى دلى ناسۇريان بېرسىتو لە تەنىشتىانەۋە دابىنىش! بۇئەۋە ھەستى مەندوۋىتى چەندىسالىيان بېرەۋىنىتەۋە، بە تەماشاكردىكى رۇخسارەيان. ئەم خىزانە بە بوۋنى تۇ ئەۋاۋ دەمىت، تۇش ۋەكە سوپاسگوزارەن بىبوۋن، دىلخۇشەن بە بىستى دىنگت، ئەمانەش ھىچ باشىيەك نىن لە تۆۋە بۇ ئەۋان، ئەگەر بەدرېۋى تەمەنت خزمەتكارەن بىت، ئاتۋانى پاداشتى تەنە بەك شەۋنخونى ئەۋان بىدەيتەۋە، پاشان تۇ بەبى خىزان ئاتۋانىت بوۋن ھەبىت لەم دىنەيە، بەلام خىزان بەبى تۇش ھەر دەمىت، ژيانىش بەردەۋام دەمىت، بەلام تۇ (ھەۋل بەدە ژيانەت بە باشىيەكان جۋانتر بىكەيت، ئەۋەك لە چاۋمروانى ژيانىكى جۋانتردا بىنىتەۋە).

بىرت دىت كاتىك مىندال بوۋىت، دەستىك ھەۋو ھەمىشە دەستى دەگرتىت، چاۋاننىك ھەۋو ھەمىشە بە دواتدا دەگەرەن، دلىك ھەۋو ھەمىشە ئاگى لىت بوۋ، ھەستىك ھەۋو ھەمىشە دەپوۋىستو دەگەرە، تاۋەكو بزانىت تۇ ھەست بەجى دەكەيت، يان چىت دەۋىت؟ چى سەرنجى راکىشاۋىت؟ ئەۋەك بىرسى بىت؟ ئەۋەك تىنوۋ بىت؟ ئەۋەك سەرمەۋا گەرماۋ ئەۋەك ھەرشىتىكى تر، كە تۇ لىي پىدەسەلاتىبوۋىتو نەتەدەتۋانى دەريانىبېرەت، ياخۇد ئەنجامىان بىدەيت...

ھەمىشە باۋىشنىك ھەۋو لە كاتى ترسدا ۋەكو پۇلا دەمپاراسىتەت... ئەۋ خىزانەى كە تۇيان پەرومەدەكرەۋاۋان لىكرەيت بىتۋانىت لەسەر پىي خۆت رابوۋىستى، ئەۋ خىزانەى كە تۇ ئىستا ئەندامىكىت لە ئەۋان، ئەۋان كە تۇيان كەد بەۋ مەۋفەى كە ئىستا ھەيت، گەنگ ئەۋە نىيە، كە ئەۋ خىزانە كىيە؟ گەنگ ئەۋەمە كە تۇ پىگەيانەۋە، تاۋەكو بەرەۋ دىنەيەكى نۆۋ ھەنگاۋ بىنىت، تاۋەكو شەپ لە پىناۋ سەركەۋىتەت بىكەيت... تاۋەكو بە بىرەكرەنەۋەكانت دىنە بىگۇرەت، بىگۇمان تۇ دەتۋانىت ھەۋو ئەمانە ئەنجام بىدەيت.

چىتر تۇ مىندالەكەى جارەن نىت، چىتر كەست لە چۋاردەۋر نىيە، ئەۋە مىندالى بوۋ... بوۋ بە پادگارەۋ ئەۋ كاتانەى لەگەل خۇشك براكانت لەسەر يارىيەكى بى بەھا لە يەكترى توۋرەدەبوۋن، دايەۋ بابەتان بانگ دەكرە بۇ ناۋبۇزى، بەلام ئىستا كىشەكانتان چىتر ھىندە بچوۋك نىيە، ئىستا... خۆتان بە باشتر دەزانن بۇ چارەسەر، بىگرە ئىۋەش چارەى كىشەكانى ئەۋان دەكەن. ھەندىك جارىش لىيان بىزار دەبىن، رەنگە بىشلىن: مەن خۇم ھەزارو يەك كىشەم ھەيە، ئۇف دايە! ئۇف بابە! ئاى چ نازارىكتەن بۇ ئەۋە كىشا، تاۋەكو رۆلەكانتان پىگەيەنەن،

ئوتتم: گەر ئىككىچى عىسقىت ئىسىم تەنھەدا، ئىسەنسى: نىتى
 سەدى وەك ئىو، ئىسە ھەر بىر بىستەيى زىنچىسىدىن گىسۈۈمە
 ئوتتم: بىا ئىسە ئىسە خىۋانى ۋەسلى تىۋ، ئىسەمىلىدىن ئىسەش بىم
 ئى: مەردۈت مەرى ئاشق، بىسەبىسە زارو مەحرۈۋمە . سالم .

ئازارى پى!

كەرمىنى

لە رىنى بىو شۇخەدا، خۇم كىردە خاكى يىنى نەنا بىنما
 دەسا خاكى ھەمىو عالەم سەسەر خۇما نەكەم، جى بىكەم؟ مەجۈى.
 ئەويندار، خەم لە بوون بە خاك ناخوا، بەلكو خەمى
 ئەۋمىيەتى: نەبۈە بەو خاكەى شايانى ژىرپىنى يارەكەى بى!

ھەنگاونان بە رىگەى ئەۋىندا، ھىند گەۋرەمە، كە
 ئەۋىنداران پىش بى، سەريان دەخەنە سەر ئەو رىيە! ئىدى
 رىگاپەك، كە ھەنگاۋى يەكەمى بە سەر بى، رىبۋار بىر لە
 ھىچ نازارو نارەھەتتەك ناكاتەۋە!

ئەو مۇنتەھاي ئەمەلى ئەويندارە!

ئەو كاتەي يار دېتە دىۋانى دلىۋ ئاۋرېكى لى دەداتەو! دەستى دەگاتە دامىنىۋ جاۋى بە سورمەي تۈزى پىيەكانى دەپىژى، ئەو كاتەي دەگاتە دىدارو بە سۆمەي چاۋەكانى بۇ تۈزى دىدەي دەروانى!

ئىدى داۋايەكى نامىنىۋ مەتلەبىكى دى ناخۋازى!

كە تۇ دىيت، ئىدى مەن تەنبايىم دەپۋىتەو، كە تۇ دىيت، ئىدى مەن بىكەس نىم، ئىدى دەتۋانم بدویم، پىيەكەنەو ھەست بە وجوۋدى خۇم بىكەم! ئىدى دلىم سوكنايى دىتو لە باۋەشى نەرمى وشەكانتا، ئۆقرە دەگرى!

ئەگەرچى داخى تۈي، بى بەرمە تۈي گىل ئەزانم، ھەر لەۋىشدا، تۈي ئەۋى دىل ھەكىم دوكتۇرۇ دەرمەن، درۋىيە بە تەنبا گول دەزانى، دەردى بولبول - كەمەندى - ھاتنەۋى تۇ، ھاتنەۋى پۇچ گەپانەۋى بەھەشتى مەن، نازانم بى ھەناسەي تۇ، ئەي يار، مەن دىژرە بە چى دەدەم؟! ئەگەر چاۋمروانى تۇ نەبا، مەن بۇچى دەژيامو چىم دەكرد؟! لەۋساۋە كە تۇ رۋىيى، دلىم رۋىيى بە دوۋتا ھىلانەيى تەن، ھەرۋەكو مەۋى سەقەرما - ھەرىق -

كە تۇ دەپۇي، ئىدى بۇنى ھەناسەت، ئەم دەقەرە چۆل دەكاۋ چرىكەي ئاۋازى دەنگت، ئەم شارە دەكا بە ۋىرانە! بى تروۋسەكى چاۋەكانت، ژيانم ۋەك پەراۋىكى دپاۋ، پەرتو بلاۋەو دلىم ۋەك شوۋشەيەكە شكاۋ، سىمام ۋەك دواساتەكانى مالاۋايىۋ دواھەناسەكانى مەرگ زەردو ژاكاۋ... كە تۇ دەپۇي، لەم نىشتەمانەي مەندا، چى دەمىنى.. نىشتەمانى دلىم بى ئىمپىراتۇرۇ شار بى سازادەو بەھار بى گولۇ بى مىسكى ھەناسەي تۈيە!

دلىم نايىن كە جىت بىلەم، بىرۇم بى تۇ بە رېگادا سەرى خۇم ھەلگىرم ۋەك شىت، بە كىۋو دەشتو سەھرادا - كوردى - شاگرد بى مامۇستاي غومرى، دەرويش بى شىخى تەرىقەتو غولام بى شاي پۇجى، چۆن دەتۋان بىزى! شەۋانە، لە دىۋەخانى كام شىعرى نۇيتا، جەزىبە بىمگرىۋ لە باۋەشى كام لايلايەتا، ۋەنەۋز بىدەم! لەبەر تىشكى كام مانگەشەو، لەم دەيجوۋرەدا رېگا دەركەم بى مانگى رۇخسارت بەرەو كۆي بىرۇم!؟

دوئ شەو، كە بەناز لىم چوۋىتە سەربان بەو نىۋوشەۋە، سەرمەت لىشىۋان ئاخىر نەمدىبوۋ ھەتاكو دوئ شەو دوو مانگ بىسەرۋى لە يەك ئاسمان - كەمەندى - ھەرگىز ناتوانم دەسبەردارى مېژوو بەم، ھەرگىز ناتوانم دەست لە ياداشنامەي غومرم ھەلگىرم، ھەرگىز ناتوانم پەراۋى يادگارپىيەكانم بىسەرۋە!

خەيالىم بوۋ، لە خەيالى چى خەتۋخال ھەرچى رۋى دا، لەبىرى كەم ۋەك خەيالى بەلام «ھىھات» گولى شىرىنم «ھىھات» چى دەتۋاننى مەيلى تۇم لە دىل دەركات؟ ئىستا دەزانى بۇچى ھەمىشە داۋىنم دەگرىۋ دەپارامەۋە...

توخا بەجىم مەھىللە، با چىدى تەنبا نەبەم، با چىدى شەۋانە تاسەھەر، بۇ دوۋرىت فرمىسك نەپىژم... تۇ نەتدەزانى مەن بۇچى ئەۋەندە ۋابەستەت بىوم، بۇچى كە باسى رۇشىتنت دەكرد، ئۆقرەم لى ھەلدەگىرا؟! مەۋقەك، ھەموو تەمەنى خەۋنىكى ھەبوۋىي، دەپى چى بىكات؛ بۇنەۋەي ئەو خەۋنەي لى نەستىن؟! ھەموو ئاۋاتو خۇزگەكانى لە كەسىكدا دۇزىيىتەۋە، دەپى چى بىكات؛ بۇنەۋەي چىدى لىي دوۋر نەكەۋىتەۋە؟! چاۋەكەم، گەۋاھىم بۇ دەدەن دوو چاۋەكەم مەن بە يادى تۈۋە ئاۋا، رۇزى خۇم ئاۋا دەكەم مەن نامادەم، بۇ پارىژگارى لە وجوۋەم، بۇ پاراستنى رۇچو نىشتىمانى دلىم، ھەموو قوربانىيەك بىدەم، مەن دەزانم رېگاي ئەۋىن سەختەو سوكناي جىۋارى تۇ، ۋەھا سانا نىيە! ھىچ سەۋادىەكى قىۋول نىيە ھىچ مەرجى بەسەند ناك! بە خۇيىناۋى دلى زارم، ۋەرە كاكۇل ھەنايى كە مەلى؛ رۋەستە تا قوربان، لە عىدەينا بە قوربانم - ھەرىق -

مەن لەو رۇژەۋە گەيشتەمە جىۋورت، دەزانى دەپى پەروانەي بالىسوتۋاۋى شەمەي رۇخسارى نوۋرىنت بەم.. بەلام پەشىمان نىم، دەزانم جگە لە تۇ، دەرمانىك نىيە بۇ دەردى مەن! دىل نەخۇشى دەردى ھىجرە، جانى جانانم ۋەرە لەتلەتە جەرگە ھەناۋم، ماھى تابانم ۋەرە عىللەتەي دەردو شەفاكەم، ۋا بە لىۋى شەكەرت ماھى ژىنو ھەياتەم، دەردو دەرمانم ۋەرە - تەمىر بەگ -

ع. ش. شېركو

نەرسە ئۆزىگە كەلگەن

ئاي لەو كەسەي خۇدا خۇي دەفەرمۇي: خۇشەم دەۋى!
نازىزم، قورئانى پېرۇزۇ فەرمۇدە شېرىنەكان، لىۋانلىئون لە
باسى ئەو شتانەي كە خۇدا پىي خۇشەو ئەنجامدەرانى خۇش
دەۋىت، لەۋىدا رېگا بەرمە گەشتن بە ئەۋىنى خۇدايى بەروۋنى
دىيارى كراۋە!

﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ﴾ البقرة: ۱۷۷

﴿وَاللَّهُ يُحِبُّ الصَّادِقِينَ﴾ آل عمران: ۷۶

﴿وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ آل عمران: ۱۴۹

ئىبنۇلقەيىم دەفەرمۇي: "ئەگەر مەقامى "محبة" نەمىنى،
ئەۋا ھەمۇ مەقاماتى ئىمان و ئىحسانىش نامىنى، مەنزىلگەكانى

كە باس دېتە سەر ﴿يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ﴾ المائدة: ۵۴

ئىدى رۇخ دەھەزىۋى دىل دەكەۋىتە ژىر پروۋشەي ئارەقى
شەرمەزارىۋ فرمىسك لە چاۋاندا قەتەيس دەبىۋ تەزوۋى ھەست
كردن بەگەۋرىمى ئەۋىنى خۇدايى سەراپاي لاشەي ئەۋىنداران
دادەگى!

خۇداۋەند خۇشەۋىستىي خۇي پىش دەخات "خۇداي گەۋرە
ئەۋانى خۇش دەۋىۋ ئەۋانىش خۇداي گەۋرەي خۇيانىان خۇش
دەۋى!

چۈنكە گرنگ نىيە تۆ خۇدات خۇش بوى، ئەۋەي گرنگە
ئەۋەيە؛ خۇدا تۆى خۇش بوى!

دەوروپەر بىناگا بىۋە دۇنياۋ باھۇبىرىقى قانى، نەتوان سەرنجى رابكىش!

ھەرگىز رېگە نادا؛ خۇشەۋىستى داروبەردو زېرۋىزىۋى دۇنيا، موزاھىمى خۇشەۋىستى خۇدا بى!

چما كەسك، تامى لەزەتى ئەۋىنى خۇدايى كىرىپ، ئىدى جگە لە ۋەسلى ئىلاھى، ھىچ مەتلەبىكى دى دەمىنى؟!

چۈنكى ئەۋەدى گەشتىبى بە خۇدا، ئىدى شتىك نامىنى چاۋەروانى بىكات..

ھەر بۇيە گوتراۋە: (مَنْ وَجَدَ اللَّهَ فَمَاذَا فَقَدْ وَجَدَ اللَّهَ فَمَاذَا وَجَدَ).

داۋد پېغەمبەرىش (سلاۋى خۇداي لى بېت) لە نزاكانىدا دەپاراپەۋە دەيگوت:

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ حُبَّكَ وَحُبَّ مَنْ يُحِبُّكَ، وَالْعَمَلَ الَّذِي يَلْغِي حُبَّكَ، اللَّهُمَّ اجْعَلْ حُبَّكَ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ نَفْسِي وَأَهْلِي وَمِنْ الْمَاءِ الْبَارِدِ».

ۋاتە: خۇدايە؛ خۇشەۋىستى خۇتو ئەۋ كەسانەم بى بېخشە، كە تۇيان خۇش دەۋى.. خۇشەۋىستى ئەۋ كارەم بىخەرە نىۋ دى، كە دەمگەيەن بە خۇشەۋىستى تۇ.. خۇدايە؛ خۇشەۋىستى تۇم لا خۇشەۋىستى بى لە نەفس و مالى خۇم خۇشەۋىستى بى لە ئاۋى سارد.

ئىمامى ھەرەۋى دەللىت: «مەھبەت نىشانى رېبۋارنى تەرىقەتى ئىلاھى پېناسى بەندە خۇدايە؛ چۈنكى خۇدا، خۇداۋەندە بەندەش، بەندەى ملەكچو خۇشەۋىستىش لەۋ نىۋانەدايە ئەلقەى پەيۋەندى نىۋان خۇدا بەندەى!

پاشان سەبارەت بە پەلەۋپايەكانى ئەم خۇشەۋىستىيە دەللىت: **پەلى يەكەم:** ئەۋ مەھبەتەيە، كە ھىچ خەيال و ۋسۋەسەيەك لە دىدا ناھىلىۋ خەمەتكردى مەحبۇب، دەبىتە لەزەتى رۇخى ھەموو بەلاۋ موسىبەتلىكى لا سوۋك سانا دەكات. **پەلى دوۋەم:** بەشتۈمەكە، كە خۇشەۋىستى خۇدا، لە سەرۋى ھەموو خۇشەۋىستىيەكەۋەى!

زەمان ھەمىشە، سەرۋالى زىكرى مەحبۇبەۋ دلىش پەيۋەستى شۈپنەۋارى سىفاتى مەحبۇبەۋ چاۋىش نىگى لەسەر ئالاۋ ئاياتى بېسنوۋرى خۇداۋ گەشتەن بە مەقاماتى مەھبەتلى ئىلاھى.

پەلى سىيەمىش: خۇشەۋىستىيەكە، كە دلى خۇشەۋىستان كەمەندىكش دەكات.. بەشتۈك، كە زەمان ناتوانى، گوزارش لەۋ خۇشەۋىستىيە بىكات و ۋسفى بىكات. ئىدى لە دەرياي ئەۋ خۇشەۋىستىيەدا مەحو دەبىتو جگە لە ۋوكرەنە زاتى ئىلاھى، ۋوگەيەك نازانى!

خۇزگە بە رېبۋارنى ئەم رېگايەۋ سالىكىنى ئەم تەرىقەتە!

چوۋن بەرەۋ خۇدا لە نىۋ دەچن، خۇشەۋىستى خۇدا رۇخى ھەموو كاروكردارو پەلەۋپايەكە، بەلگو ئەۋ خۇدى ئىخلاسو خۇدى ئىسلام خۇيەتى؛ چۈنكى ئىسلام تەسلىمبۇۋنە بە خۇدا بە تەۋاۋى خۇشەۋىستى تەۋاۋى ملەكچىيەۋە!...

مەھبەتلى ئىلاھى ھەقىقەتى عبۇدەتە بۇ خۇدا، ئايا دەكرى رازىبۇۋن بە خۇداۋ سوپاسو سەناكردىۋ خەۋفۇ خەشپەۋ تىكاۋ رەجى خۇدا، بى خوشەۋىستى؟!

ئايا نارامكرتن، ئەگەر خۇشەۋىستى لەگەل نەبى، چۈن دەبى؟! بەلگو سەبىرو نارامىي راستەقىنە، تەنھا ھى خۇشەۋىستىنى خۇدايە، ئەۋان پىشتىان بە مەحبۇبى خۇيان بەستۈۋە بۇ گەشتەن بە ھەموو ئاۋاتو ئامانچەكانىان!

زەۋەل لە دۇنيا نايى، ئەگەر بەندە لە ھەموو خۇشەۋىستىيەك زەھىد نەبى، جگە لە خۇشەۋىستى خۇدا!!

شەرمو شىكۇ، ۋجۇدى نايى ئەگەر خۇشەۋىستى نەبى، خۇشەۋىستى ۋا دەكا؛ دىل لىۋانلىۋ بى لە ھەبەتو جەلالو شەرمو شىكۇ ئىلاھى!!

گەر خۇشەۋىستى نەبى، قىرچە لە جەرگەۋە نايەۋ دىل گر ناگرى بۇ تاسەى دىدار، شەۋانە خەۋ لە چاۋان ناتۇرىۋ لە ئەسحارا فرمىسكى گەرم نارۇۋى بەسەر لىۋى ھەلقراۋ!!

خۇشەۋىستى نەبى، دەستى ھەزارىۋ كەساسو كزۇلى، بىلند ناكىرى بۇ ئاسمان!

خۇشەۋىستى نەبى، پېغەمبەرى نازدار، نەيدەگوت: (وَأَسْأَلُكَ لِلَّهِ النَّظَرَ إِلَى وَجْهِكَ وَالشُّوقَ إِلَى لِقَائِكَ).

چۈنكى خۇشەۋىست دەزانى، ھىچ لەزەتلىك لە تەماشاكردنى ۋوخسارى پارو ھىچ تاسەيەك لە تاسەى دىدار خۇشتىر نىيە!

تا خۇشەۋىستى نەبى، بەندە ناتوانى، ملەكچى قەمرمانەكانى خۇدا بىت، ۋەلى ئەۋ كاتەى دىۋەخانى دى، ئاۋەدانە بە يادى خۇداۋ جىراى خۇشەۋىستى خۇدا، خانەى دلى ۋوۋناك كىرۋتەۋە، بەندە بە سەداى (لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ)؛ بەرەۋ لاي خۇدا ھەنگاۋ دەنى.

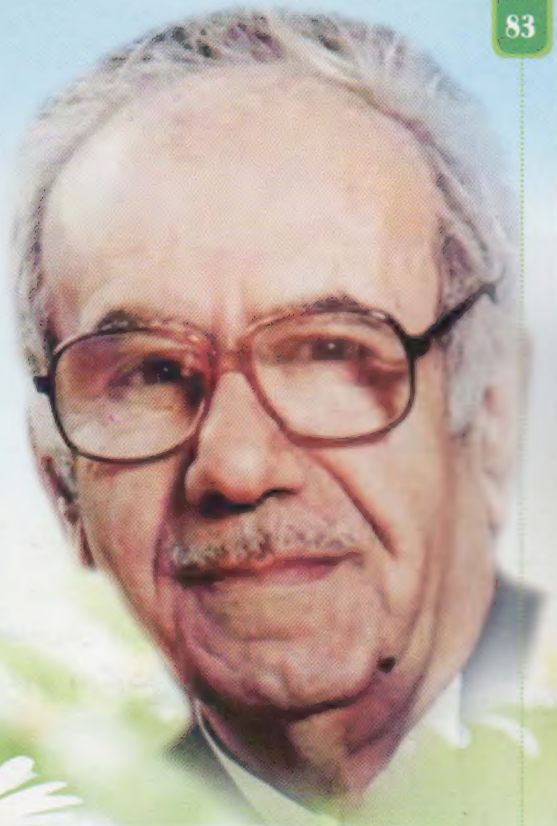
ئىبىنۇلقەبىم زېتر لە «۵۰» ناۋو جۇرو سىفاتى خۇشەۋىستى باس كىرۋەۋ، بەلام گەۋرەترىن پەلى خۇشەۋىستى «عبۇدىيەتە»؛ كە جگە لە خۇدا، بۇ كەسى دى ئەنجام نادى.

مەقامى خۇشەۋىستى، ھەموو تەكلىفاتى ئىلاھى، دەكاتە تەشرىفات، ھەموو زەھمەتلىك دەكاتە رەھمەتو ھەموو مىخەتلىك دەكاتە مىنخەت، ئەۋامىرو نەۋاھىي خۇدا، دەبەنە لەزەتى رۇخ ئاۋاتى دى، ئىدى دىل ھەست بە تەنبايى ناك، دلىك ھۇگرى خۇدا بى، چى ئاتاجى بە بەندەيە؟!

ئاۋىتەبۇۋن بە حۇبىي ئىلاھى، ۋا دەكا كە بەندە، لە ھەموو

لکړل

په زيارى شاخسردا

غارمېش بهى خوى دموى قاپېك لېره، قهپېك لهوى
هر له پك سمعاتو پك دم غرمېو توركېشو عجم
پېم دهلېن توركى كټوانى يان له قهحتانو شهيتانى
پك دهلېن مېزوومان پك نهگمر بشتخوم دنگ مېكه
* * *

نهرئ نهى كيزه كوردې چاو كهژاله
نهرئ نهى شوخو شمنگى چارده ساله
نمتو خوت كوردو خوښنى لاوى كوردان
به توركى چاوى مهستت كرد جهواله
به خوښنى مهى ددهى ناوى مژولت
برژانگت بوچى سمر نيزى كهماله؟
رنووى سمر ناگرين لاجانگو كولمت
له خوښنى نهوجوهوانان شهلاله
بلىنى ليرانو عارهب بى، دلى تو
كه لى تهئسپرى ناكاهو ناله
مهگمر چالى جهنمت زيندانى قهسره؟
كه رزگارپوونى ئيمه لى مهحاله
تهنافى زولفت ناوپزانى بالات
نهمانى هاوانژادانت خهباله
روحنت بىردم به قهنلى ليوكانت
دهزانى كورد به قهند ويرانه ماله
قهبالهى ئاشقېم زور موعتهبىر بوو
چ قهوما چاوم نهمرؤ پيت بهتاله
له ناهو نهشكى بى چاران حهزىر كه
وه نهستو مهگره چيدى نهو وېباله
مهگمر ترست نى په دهستى زهمانه
ومرئيت بېنئيتوهو نههم زيننه تاله
كوپى شيرانو نهفسح بىووم به دس تو
همزارىكم زمانم لهنكو لاله

دلم تهننگه ومكوو خونچهى دهمى تو
سهرم كيزه له گيزى پهرجهى تو
دلو مالو ژيانم دا به ماچېك
گوتت پېك نايه زوى من كهى تو
له جهشنى ناگرن كولمى كهشى تو
له مار نهستهترن پرچى رهشى تو
بلىم وه چى دهچى، هر گول دهزانم
له گول ناسكتره، ناسك لهشى تو

همزار ناوى "عبدالرحمانى شهرمكهندى" په، سالى ۱۹۲۱
هاتوته دونياو سالى ۱۹۹۱ كوچى دوايى كردوو.

همزار شاعيرىكى شوشگېرو كوردپهروم بوووو زوربهى
شيعرهكانى بؤ كوردو كوردستان ترخان كردووو وپراى
شيعرېش، دمستېكى بالاي هېووو له پاراستو خزمهتكرندو
پهرهپيدانى زمانى كورديدو فھرهنكى.. (ههنبانه بؤرينهش)
كهورمترين گهنچينهيه، كه همزار بؤ نهتموكهى بهچى هېشتوو.

جائى دنگخوشهكهى جهلننگ بويزمكهى به ناوو دنگ
له ناو بالدارو گولاله تهنيا جېگهى تو بهتاله
گول ناميزى گرتوتوهو خونچه خوى رازاندوتوهو
جيت لسمىر چل چاكراوه بهرى گهلا داخراوه
داران نامادهى گولباران لپت بېرؤز ديدارى باران
واتو گهپته كامى دلت شاد به به ديدارى گولت
بچريكيته تا دمتوانى بخوينه به كامهرانى
سروودى جېژنى نازادى رزگارى له نامرادى

* * *
زمانم لى داگير كرا مېشكو دلم خورا، برا
خوينان مژيم، گوشتيان خواردم ئيسكيان به سھيان ئسپاردم
لاى توركه نيوى كهلاكم عجمم بهربوونه لىولاكم